קשר סדר זרעים לרב ה"ר שלמה שירילין ז"ל

וראיתי להעתיק הנה בסוף הסדר הקשר שעשה למסכתות של סדר זה הרב רבינו שלמה שירילין ז"ל וז"ל ומלאה לי לתתי ברכות הכא בסדר זה משום דבעי למיתני בה כולל מברכין ושלשה שאכלו ואלו דברים לכל מיני פירקי בזרעים ופירות מיירי ומשום דמיירי בברכות תני בה נמי כל מילי דברכות דתפלה וק"ש והודאה והדר תני פלה דשעת קריה ומן הדין כלאים אינבי לי' למתני דמעה דזריעה היא אלא משום דתנן בה כל מתנות עניים וכתיב בה בשכחה למען יברכך ה' אלהיך ושל משום דתנן על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל ג"ח ותפלה היא עבודה תני מילי דגמילות חסדים בתרה ומכלתין דפאה ג"ח היא ותני בתר הכי דמעי משום דתני בפרק בתרא דמסכת פאה נאמנין על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתן ועל מעשר עני בכל שנתו והיינו משום לגיה בהו משום דמעי תני מסכת דמעי ואחיל ג"ע משום דבעי למיתני בה מאכילין את העניים דמעי ופאה מתנות עניים תני מילי דעניים בהדי הדדי ושל דקלין שבדמעי פטורין מן המעשרות ודמי למתנות עניים דפטורין מן המעשרות וכיון דגמר מילתא דמתנות עניים הנ"ה תני כלאים דמעה דזריעה היא ובדין היא לגיתני בתרה התרומות בסדרן בכורים ותרומות ומעשרות ומעשר שני בסדר ספרשתן אלא משום דפאה מעה במתוכר היא וכלאים ובכיעית ממי מעה דמתוכר הן בכתיב שדך לא תזרע כלאים והדר תני שביעית דכתיב בה שדך לא תזרע וגו' תני להו הכי ושל דבתר מעה פאה כתיב מעה כלאים בפרשת קדושים והדר תני תרומות ומעשרות דמעה בתנם הן ובדין הוא לגיתני בכורים מקמי תרומות בסדר הפרשתן דהא בכורים תרומה מפרים ואיכא עני' בל תאחר לי מקדים תרומה לבכורים אלא משום דבכורים איכם אלא בשבעת המינים ותרומות איתנהו בדגן ובאילן ובירק תני להו ברישא ושוד דתני גבי שביעית חילוק בין כסים היתר לה לאין היתר לה ובעירובי תרומה סבי נמי ושוד דשביעית חמידי בה בסיס וספיחין של שביעית מעלין את התרומה ואם לאו ירקב ואין נותנין אותה לכהנים בדמי תרומה דכהנים הנולים אשביעית כדאיתא התם ולכך סמכו תרומות גבי שביעי' ושוד דתרומות אין תורמין ממין על שאינו מינו והיינו מעשה כלאים ותני התם פלוגתא דר' יהודה ורבנן ותני לה נמי גבי תרומות תניין אהדדי והדר תני מעשרות דהיינו מעשר ראשון דכך סדר הפרשתן והדר מעשר שני כסדר הפרשתן והדר תני הנא דבוידוי מעשר כתיב בערתי הקדש מן הבית ודרשינן מן הבית זו חנה ותני ערלה בתרה ובתר ערלה תני בכורים משום דהנה קדש חיובא דילה מקמי ערלה וחיובא דערלה קדש לחיובא דבכורים דבהנה מיד בכניסתן לארץ מתחייבו כדדרשינן מבבואכם ואילו גבי ערלה תנן עת שבאו אבותיו ומצאו נטוע פטורין נטעו אע"פ שלא כבשו חייבין ואילו בבכורים לא התחייבו עד לאחר י"ד שנה שבע שכבשו ושבע שחלקו כדכתיב וירשתה וישבת בה הלכך תני לבכורים לבסוף עד כאן לשונו ז"ל:

הדרן עלך סדר זרעים. בעזרת המשלם גמול לטובים גם לרשעים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. בריך דיהב חילא לעבדיה בר אמתיה. ותהי התחלת העתקת פי' סדר זה בתחלת ירח מנחם. וסיומו בשבעה לירח תשרי. שנת ה' שפ"ב ליצירה. שהם כמו חמשים יום בעזר אל גורא ואיום. הוא יתן לנו פדיום. אמן: ובעזרת מי שאמר אשר לך שמה אועד. נתחיל סדר מועד. כי עת לחננה כי בא מועד:

[סדר מועד סוף הנקרא בלשון מקרא עת כדאי' בשבת דף לא אמר ר"ל עתך זה סדר מועד]

הדרן עלך סדר זרעים. והדרך עלן. דעתן עלך סדר זרעים. ודעתך עלן. לא נתנשי מנך סדר זרעים. ולא תתנשי מנן. לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתא:

כך יאמר שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו. וצאצאי עמך בית ישראל. כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. מאויבי התכמני מצותיך כי לעולם היא לי. יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש. לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני. ברוך אתה ה' למדני חוקיך. אמן אמן אמן סלה ועד:

מודה אני לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו. ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר. והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. הם רצים לבאר שחת. ואני רץ לחיי העולם הבא. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו. כשם שעזרתני לסיים סדר זרעים. כך תעזרני להתחיל ספרים אחרים ולסיימם. ללמוד וללמד מתוך הרחבה. לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים (ואמוראים). ותלמידי חכמים הנזכרים בסדר זרעים ובכל הספרים שלמדתי. יעמד לי ולזרעי ולזרע זרעי. שלא תמוש התורה הקדושה. מפי וכפי זרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם. ויקויים בנו מקרא שכתוב בהתהלכך תנחה אותך. בשכבך תשמור עליך. והקיצות היא תשיחך. כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים. אורך ימים בימינה. עושר וכבוד בשמאלה. ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

להודות ולהלל לשבח לפאר ולרומם להדר ולנצח על כל דברי שירות ותשבחות. דוד בן ישי עבדך משיחך: בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי: שוש אשיש בה' ותגל נפשי באלהי. כי הלבישני בגדי ישע. מעיל צדקה יעטני. כחתן יכהן פאר. וכבלה תעדה כליה: ויבטחו בך יודעי שמך. כי לא עזבת דורשיך ה': שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב: גר לרגלי דבריך. ואור לנתיבתי: אודך כי עניתני ותהי לי לישועה: השיר שהלוים היו אומרים בבית המקדש וכו': (אלו הפסוקים יש להם סוד גדול לכל האומרם לאחר משנתו):

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדְּתָא. וּלְאַחֲיָאָה מֵתַיָּא. וּלְאַסָּקָא לְחַיֵּי עָלְמָא וּלְמִבְנֵי קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם. וּלְשַׁכְלֵל הֵיכָלֵיהּ בְּגַוֵּהּ. וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא. וְלַאֲתָבָא פּוּלְחָנָא דִשְׁמַיָּא לְאַתְרֵיהּ. וְיִמְלֹךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיָקְרֵיהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל (בעשי"ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִי בְּאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: עֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

אות א

אין עומדין להתפלל ברכות פ"ה :
אלו דברים שבין ב"ש וב"ה ברכות פרק מ :
אלו דברים שאין להם שיעור פאה פרק א :
*) אלו מפסיקין... פאה פרק ב :
איזהו עריס .... כלאים פרק ו :
אין אסור משום כלאים כלאים פ"ט :
אין תורמין .... תרומה פרק ב :
אין נותנין דבילה תרומה פרק יא :
אוכלין עראי .... חלה פרק ג :
**) אגדרוגינוס בכורים פרק ד :
א"ר עקיבא .... שבת פרק ט :
אלו קשרים .... שבת פרק טו :
אור לארבעה עשר פסחים פרק א :
אלו עוברין .... פסחים פרק ג :
אלו דברים בפסח פסחים פרק ו :
אלו הן המטמונים שקלים פרק ה :
אמר להם הממונה צאו וראו יומא פרק ג :
אין צדין ..... ביצה פרק ג :
ארבעה ראשי שנים ר"ה פ"א :
אם אינן מכירין ראש השנה פ"ב :
אין דורשין בעריות חגיגה פ"ב :
ארבעה אחין .... יבמות פרק ג :
אלמנה לכהן גדול יבמות פרק ז :
אלו נערות .... כתובות פרק ג :
אף על פי .... כתובות פרק ה :
אלמנה ניזונית כתובות פרק יא :
ארבעה נדרים .... נדרים פרק ג :
אין בין המודר .... נדרים פרק ד :
ארוסה ושומרת יבם סוטה פרק ד :
אלו נאמרין בכל לשון סוטה פ"ז :
ארבעה אבות נזיקין קמא פרק א :
אלו מציאות .... מציעא פרק ב :
איזהו נשך .... מציעא פרק ה :
אחד דיני ממונות סנהדרין פרק ד :
ארבע מיתות סנהדרין פרק ז :
אלו הן הנחנקין סנהדרין פרק יא :
אלו הן הגולין מכות פרק ב :
ארבעה שומרין הן שבועות פרק ח :
אלו דברים מקולי ב"ש עדיות פ"ד :
אין מעמידין בהמה ע"ג פ"ב :
איזהו מקומן של זבחים זבחים פ"ה :
אלו מנחות נקמצות מנחות פרק ו :
אלו טרפות .... חולין פרק ג :
אותו ואת בנו חולין פרק ה :
אין בערכין .... ערכין פרק ב :
אין מקדישין .... ערכין פרק ז :
אלו קדשים .... תמורה פרק ג :
ארבעה מחוסרי כפרה כריתות פ"ב :
אמרו לו אכלת חלב כריתות פ"ג :
אמר להם הממונה בואו והפיסו תמיד פרק ג :
אמר להם הממונה ברכו תמיד פ"ה :
אבות הטומאה כלים פרק א :

אלו כלים מצילין כלים פרק י :
אלו מטמאין .... אהלות פרק ב :
אדם וכלים .... אהלות פרק ו :
ארובה .... אהלות פרק י :
אלו בהרות .... נגעים פרק ז :
ארץ ישראל טהורה מקואות פ"ח :
אלו חוצצין באדם מקואות פרק ט :
אוכל מעשר טבול יום פרק ד :

אות ב

ב"ש אומר הפקר לעניים פאה פ"ו :
בראשונה היו אומרין שביעית פ"ד :
בנות שוח .... שביעית פרק ה :
בצל .... תרומה פרק י :
בגד שצבעו .... ערלה פרק ג :
במה מדליקין .... שבת פרק ב :
במה טומנין .... שבת פרק ד :
במה בהמה יוצאה שבת פרק ה :
במה אשה יוצאה .... שבת פרק ו :
בכל מערבין .... עירובין פרק ג :
באחד באדר .... שקלים פרק א :
בג' פרקים בשנה הורמין שקלים פ"ג :
בראשונה כל מי שרוצה יומא פ"ב :
בא לו כהן גדול .... יומא פרק ז :
ביצה שנולדה ביום טוב ביצה פ"א :
בג' פרקים בשנה כהנים מעמדים פ"ד :
בני העיר .... מגילה פרק ג :
בש"א אין ממאנין יבמות פרק יג :
בתולה נשאת כתובות פרק א :
בש"א הקדש טעות נזיר פרק ה :
בן סורר ומורה סנהדרין פרק ח :
בן זומא אומר .... אבות פרק ד :
בעשרה מאמרות אבות פרק ה :
בש"א כל הניתנין זבחים פרק ד :
בהמה המקשה .... חולין פרק ד :
בשלשה מקומות הכהנים שומרים תמיד פרק א :
בזמן שכהן גדול תמיד פרק ז :
בשלשה מקומות הכהנים שומרים מדות פרק א .
במה דברים אמורים קנים פרק ג :
בהרת עזה .... נגעים פרק ב :
בנות בותים .... מדה פרק ד :
בא סימן .... מדה פרק ו :
בו ביום נמנו וגמרו ידים פרק ד :

אות ג

גדיש שלא לוקט תחתיו פאה פ"ה :
גט פשוט .... גטין פרק י :
גיד הנשה .... חולין פרק ז :
גופה של בהרת נגעים פרק ו :

אות ד

דיני ממונות .... סנהדרין פרק א :
דיני ממונות (זה בורר) סנהדרין פ"ג :
דם חטאת .... זבחים פרק יא :
דם שחיטה .... כריתות פרק ה :
דם הנדה .... נדה פרק ז :

אות ה

היה קורא בתורה ברכות פרק ב :
הרואה מקום שנעשו בו נסים פ"ט :

הפאה ניתנת במתנה פאה פ"ד :
הקלין שבדמאי .... דמאי פ"א :
הלוקח פירות .... דמאי פרק ד :
הלוקח מן הנחתום דמאי פרק ה :
המקבל שדה .... דמאי פרק ו :
המזמן את חבירו .... דמאי פ"ז :
החטים והזונין .... כלאים פ"א :
המבריך את הנפש .... כלאים פ"ז :
הפיגם והירבוזין .... שביעית פ"ט :
התורם קישות .... תרומה פרק ג :
המפריש מקצת תרומה תרומה פ"ד :
האוכל תרומה שוגג תרומה פ"ו :
האוכל תרומה מזיד תרומה פ"ז :
האשה שהיתה אוכלת תרומה פ"ח :
הזורע תרומה .... תרומה פ"ט :
היה עובר בשוק .... מעשר פ"ב :
המעביר תאנים .... מעשר פ"ג :
הכובש השולק המולח מעשר פ"ד :
העוקר שתלים .... מעשר פ"ה :
המוליך פירות .... מעשר שני פ"ד :
הנוטע לסייג .... ערלה פ"א :
התרומה ותרומת מעשר ערלה פ"ב :
התרומה והבכורים בכורים פ"ב :
המוציא יין .... שבת פ"ח :
המצניע לורע .... שבת פ"י :
הזורק מרה"י לרה"ר שבת פי"א :
הבונה .... שבת פי"ב :
הדר עם העובר כוכבים עירובין פ"ז :
המוצא תפילין .... עירובין פ"י :
האשה בזמן שהיא בבית פסחים פ"ח :
התרומה מה היו עושין בה שקלים פ"ד :
הוציאו לו את הכף יומא פ"ה :
הישן תחת המטה .... סוכה פ"ב :
החליל .... סוכה פ"ה :
המביא כדי יין .... ביצה פ"ד :
הקורא את המגילה למפרע מגילה פרק ב :
הקורא את המגילה עומד מגילה פרק ד :
הכל חייבין בראיה חגיגה פ"א :
התולש .... יבמות פ"ד :
הבא על יבמתו .... יבמות פ"ו :
הערל .... יבמות פ"ח :
האשה שהלך בעלה יבמות פ"י :
האשה שהלכה .... יבמות פע"ו :
האשה שהלך בעלה וצרתה יבמות פרק פ"ז :
האשה שנתארמלה כתובות פ"ב :
המדיר .... כתובות פ"ו :
האשה שנפלו לה נכסים כתובות פ"ח :
הכותב לאשתו .... כתובות פ"ט :
הנושא את האשה כתובות פי"ב :
השותפין שנדרו .... נדרים פ"ה :
הנודר מן המבושל נדרים פ"ו :
הנודר מן הירק .... נדרים פ"ז :
הריני נזיר .... נזיר פ"ב :
הנכרים אין להם נזירות נזיר פ"ו :

המקנא לאשתו .... סוטה פ"א :
היה מביא .... סוטה פ"ב :
היה נוטל .... סוטה פ"ג :
המביא גט .... גיטין פ"א :
המביא גט ממדינת הים .... גיטין פ"ב :
השולח גט .... גיטין פ"ד :
הניזקין .... גיטין פ"ה :
האומר התקבל גט זה גיטין פ"ו :
הזורק גט לאשתו .... גיטין פ"ח :
המגרש .... גיטין פ"ט :
האשה נקנית .... קדושין פ"א :
האיש מקדש .... קדושין פ"ב :
האומר לחבירו .... קדושין פ"ג :
המניח את הבר .... ב"ק פ"ב :
הכונס צאן לדיר .... ב"ק פ"ו :
התובל בחבירו .... ב"ק פ"ח :
הגוזל עצים .... ב"ק פ"ט :
הגוזל ומאביל .... ב"ק פי"א :
המפקיד .... מציעא פ"ג :
הזהב .... מציעא פ"ד :
השוכר את האומנין מציעא פ"ו :
השוכר את הפועלים מציעא פ"ז :
השואל את הפרה .... מציעא פ"ח :
המקבל שדה מחבירו מציעא פ"ט :
הבית והעלייה .... מציעא פי"ז :
השותפין שרצו לעשות ב"ב פ"א :
המוכר את הבית .... ב"ב פ"ד :
המוכר את הספינה .... ב"ב פ"ה :
המוכר פירות .... ב"ב פ"ו :
האומר לחבירו בית כור ב"ב פ"ז :
היו בודקין .... סנהדרין פ"ה :
העיד ר' יהושע ורבי צדוק על פדיון פטר חמור עדיות פרק ז :
העיד רבי יהושע בן בתירא על דם נבילות עדיות פרק ח :
השוכר את הפועל .... ע"ז פ"א :
הורו בית דין .... הוריות פ"א :
הורה כהן משיח .... הוריות פ"ב :
המזבח מקדש את הראוי לו זבחים פרק ט :
השוחט והמעלה .... זבחים פי"ג :
הקומץ .... מנחות פ"ב :
הקומץ לאחר .... מנחות פ"ג :
החכלת .... מנחות פ"ד :
התודה .... מנחות פ"ז :
המנחות והנסכים מנחות פי"ב :
הרי עלי עשרון .... מנחות פי"ג :
הכל שוחטין .... חולין פ"א :
השוחט אחר בעוף חולין פ"ב :
הינוי והרוטב .... חולין פ"ט :
הזרוע והלחיים .... חולין פי" :
הלוקח עובר תמורו בכורות פ"א :
הלוקח עובר פרתו בכורות פ"ב :
הלוקח בהמה .... בכורות פ"ג :
הכל מעריכין .... ערכין פ"א :
השג יד .... ערכין פ"ד :
האומר משקלי .... ערכין פ"ה :

המקדיש את שדהו ערכין פ"ח :
המוכר את שדהו ערכין פ"ט :
הכל ממירין .... תמורה פ"א :
המביא אשם .... כריתות פ"ו :
הנהנה שוה פרוטה מעילה פ"ה :
השליח שעשה שליחותו מעילה פ"ו :
החלו עולים במעלות תמיד פ"ז :
הר הבית .... מדות פ"ב :
המזבח היה שלשים ושתים מדות פ"ג :
החרס .... כלים פ"ד :
העושה שלשה פטפושים כלים פ"ו :
הקלתות .... כלים פ"ז :
התנור שחצצו .... כלים פ"ח :
הסייף והסכין והפיגיון כלים פי"ג :
השידה .... כלים פי"ח :
המפרק .... כלים פי"ט :
הכרים והכסתות כלים פרק כ :
הנוגע בבובר העליון כלים פכ"א :
השולחן והדולפקי כלים פכ"ב :
הכדור והאמום .... כלים פכ"ג :
הבגד מטמא .... כלים פכ"ז :
הטומאה בכותל .... אהלות פ"ו :
הבית שנסדק .... אהלות פי"ח :
העושה מאור .... אהלות פי"ג :
הזיז .... אהלות פי"ד :
החורש את הקבר אהלות פי"ז :
הכל מטמאין .... נגעים פ"ג :
הפורח .... נגעים פ"מ :
השחין והמכוה .... נגעים פ"ע :
הנתקים .... נגעים פ"י :
המביא כלי חרס .... פרה פ"ה :
המקדש וגפל .... פרה פ"ז :
האזוב הקצר .... פרה פי"ב :
האשה שהיתה כובשת ירק ברכות פרק ב :
ו יוסב והכרישין טהרות פ"ג :
הזורק מומאה .... טהרות פ"ד :
השרץ והצפרדע .... טהרות פ"ה :
הקדר .... טהרות פ"ז :
הדר עם עם הארץ טהרות פ"ח :
הנועל בית הבד .... טהרות פ"י :
השמא שירד .... מקואות פ"ב :
המניח כלים .... מקואות פ"ד :
המפלת .... נדה פ"ג :
הרואה כתם .... נדה פ"ח :
האשה שהיא עושה צרכיה נדה פ"ט :
השוחה לשתות .... מכשירין פ"ד :
המעלה פירותיו לגג מכשירין פ"ו :
הרואה ראיה אחת .... זבים פ"א :
הכל מטמאין בזיבה .... זבים פ"ב :
הזב והטהור .... זבים פ"ג :
הנוגע בזב .... זבים פ"ה :
המבנים חלות .... טבול יום פ"א :
המבנים ידיו לבית המנוגע ידים פ"ב :

אות ו

ואלו דברים מתעשרין דמאי פ"ב :
ואלו מגלחין .... מועד קטן פ"ג :

ואלו

*) נוסחת שלפנינו ואלו . **) במשניות שלפנינו גם הרמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים מונה בכורים רק שלשה פרקים ופרק אגדרוגינוס לא מצינו אלא בתוספתא ואם התכם סזה נעשה אחר מ"ש בסוף בסמ"ג דקא תשיב גם פ' אגדרוגינוס למה לא קא חשיב באות שי"ן פרק שני תכמים שהוא לדעת סמ"ג פרק ו לאות ועיין מ"ש בס"ד בסוף מסכת בכורים על סגלונו .

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

ואלו מותרין .... מדים פ"ב :
ואלו נדרים .... מדים פי"ח :
ואלו הן הנשרפים סנהדרין פ"ט :
ואלו הן הלוקין .... מכות פ"ג :
ולד חטאת .... תמורה פ"ד :
ולד חטאת אחר .... מעילה פ"ג :

אות ז

זיתים מאימתי מקבלין טהרות פ"ט :
זיעת בתים .... מכשירין פ"ב :
זיתים שכבשן בטרפיהן עוקצין פ"ב :

אות ח

חמשה לא יתרומו תרומה פ"ח :
חמשה דברים .... חלה פ"ח :
חבית שנשברה .... שבת פכ"ב :
חלון .... עירובין פ"ז :
חומר בקדש .... תגיגה פ"ב :
חמש עשרה נשים יבמות פ"ח :
חרש שנשא פקחת יבמות פי"ד :
חזקת הבתים .... ב"ב פ"ב :
חטאת העוף שעשאה זכרים פ"ז :
חטאת העוף מועלין בה מעילה פ"ב :
חטאת העוף נעשית קנים פ"ח :
חמשה שמלאו .... פרה פ"ז :

אות ט

טרף בקלפי .... יומא פ"ד :
טבול יום .... זבחים פי"ב :
טבעת אדם .... כלים פי"ב :

אות י

יש מביאין בכורים בכורים פ"ח :
יציאות השבת .... שבת פ"ח :
יום הכפורים .... יומא פ"ח :
יו"ט שחל להיות ע"ש ביצה פ"ב :
יו"ט של ר"ה .... ר"ה פ"ד :
יש מותרות .... יבמות פ"ט :
יש נוחלין .... ב"ב פ"ח :
יריעות הטומאה .... טבולות פ"ב :
יש בכור .... בכורות פ"ח :
יש בערכין .... ערכין פ"ב :
יש בקרבנות .... תמורה פ"ב :
יש בקדשי מזבח .... תמורה פ"ז :
יש מביאין את הטומאה אהלות פ"ח :
יש בשיער לבן .... נגעים פ"ד :
יש מעלין .... מקואות פ"ז :
יוצא דופן .... נדה פ"ה :
יש צריכין .... עוקצין פ"ב :

אות כ

כיצד מברכין .... ברכות פ"ו :
כל זית שיש לו שם פאה פ"ז :
כל סאה .... כלאים פ"ב :
כרם שחרב .... כלאים פ"ה :
כלאי הכרם .... כלאים פ"ח :
כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם שביעית פ"ז :
כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל אדם שביעית פ"ח :
כלל אמרו במעשרות מעשרות פ"ח :
כרם רבעי .... מעשר שני פ"ה :
כיצד מפרישין .... בכורים פ"ג :
כירה .... שבת פ"ג .
כלל גדול אמרו בשבת שבת פ"ז :
כל בתבי הקדש .... שבת פט"ז :
כל הכלים נטלין .... שבת פי"ז :
כיצד מעברין .... עירובין פ"ה :
כיצד משתתפין .... עירובין פ"ח :
כל גגות העיר .... עירובין פ"ט :
כל שעה .... פסחים פ"ב :
כיצד צולין .... פסחים פ"ז :
כל הרוקין .... שקלים פ"ח :
כיצד אשת אחיו .... יבמות פ"ב :
כל כנויי נדרים .... נדרים פ"ח :
כל כנויי נזירות .... נזיר פ"ח :
כהן גדול ונזיר .... נזיר פ"ז :
כשם שהמים בורקין סוטה פ"ה :
כל הגט .... גיטין פ"ג :
כיצד הרגל מועדת .... ב"ק פ"ב :
כהן גדול דן .... סנהדרין פ"ב :
כל ישראל יש להם חלק סנהדרין פרק י :
כיצד העדים נעשים זוממין מכות פ"א :
כל הנשבעין .... שבועות פ"ז :
כל המטמאין באהל עדיות פ"ג :
כל הצלמים .... ע"ז פ"ג :
כהן משיח .... סוריות פ"ג :
כל הזבחים שנזבחו זבחים פ"א :
כל הזבחים שקבלו דמן זבחים פ"ב :
כל הפסולין .... זבחים פ"ג :
כל הזבחים שנתערבו זבחים פ"ח :
כל התדיר מחבירו זבחים פ"י :
כל המנחות שנקמצו מנחות פ"א :
כל המנחות באות מנחות פ"ה :
כל קרבנות צבור .... מנחות פ"ח :
כסוי הדם .... חולין פ"ז :
כל הבשר .... חולין פ"ח :
כל פסולי המוקדשין בכורות פ"ה :
כיצד מערימים .... תמורה פ"ה :
כל האסורין .... תמורה פ"ו :
כל העזרה .... מדות פ"ה :
כלי עץ .... כלים פ"ב :
כלי מתכות ששוטיהן כלים פי"א :
כלי מתכות כמה הוא כלים פי"ד :
כלי עץ אחר .... כלים פט"ו :
כל כלי עץ .... כלים פט"ו .
כל כלי בעלי בתים כלים פי"ז :
כל הכלים יש להם כלים פכ"ה :
כלי זכוכית .... כלים פ"ל :
כל המטמאין באהל אהלות פ"ג :
כוורת .... אהלות פ"ט :
כל המטלטלין .... אהלות פט"ז :
כיצד בוצרין .... אהלות פי"ח :
כל ספק נגעים .... נגעים פ"ה :
כל הבגדים .... נגעים פי"א :
כל הבתים .... נגעים פי"ב :
כיצד ממרין .... נגעים פי"ד :
כל הראוי .... פרה פ"י :
כל המעורב למקוה מקואות פ"ו :
כל ידות הכלים.... מקואות פ"י :
כל היד .... מדה פ"ב .
כל משקה .... מכשירין פ"ח :
כל ידות האוכלין טבול יום פ"ג :
כל שהוא יד .... שקלים פ"ח :

אות ל

לא יאמר אדם לחבירו מעשר שני פרק ג :
לולב הגזול .... סוכה פ"ב :
לולב וערבה .... סוכה פ"ד :
לא יתפור .... ב"ב פ"ב :
לפני אידיהן .... ע"ז פ"ח :
לא היו כופתין .... תמיד פ"ד :

אות מ

מאימתי קורין את שמע ברכות פ"א:
מי שמתו .... ברכות פ"ב :
מלבנות התבואה .... פאה פ"ג :
מאימתי כל אדם מותרין פאה פ"ח:
מאכילין את העניים דמאי דמאי פ"ב:
מאימתי מוציאין שביעית פ"ב :
מעשר שני אין מוכרין מעשר ב' פ"ח:
מעשר שני ניתן לאכילה מעשר ב' פ"ב:
מפנין .... שבת פי"ח :
מי שהתשיך .... שבת פכ"ד :
מבוי .... עירובין פ"ח :
מי שהוציאוהו עו"ג עירובין פ"ד :
מקום שנהגו .... פסחים פ"ד :
מי שהיה טמא .... פסחים פ"ט :
מצדפין .... שקלים פ"ב :
מעות שנמצאו .... שקלים פ"ז :
משילין פירות .... ביכה פ"ה :
מאימתי מזכירין .... תענית פ"א :
מגילה נקראת .... מגלה פ"א :
משקין בית השלחין מועד קטן פ"א:
מי שהפך .... מועד קטן פ"ב :
מצות חליצה .... יבמות פי"ב :
מציאת האשה .... כתובות פ"ו :
מי שהיה נשוי .... כתובות פ"י :
מי שאמר הריני נזיר מגלח מזיר פרק ג :
מי שאמר הריני נזיר ושמע נזיר פרק ד :
מי שקינא לאשתו סוטה פ"ז :
משוח מלחמה .... סוטה פ"ח :
מי שאחזו קורדיקוס גיטין פ"ז :
מרובה .... ב"ק פ"ז :
מי שמת .... ב"ב פ"ט :
משה קבל תורה .... אבות פ"א :
מומין אלו .... בכורות פ"ז :
מעשר בהמה .... בכורות פ"ט :
מחט או טבעת .... כלים פ"ט :
מגדל .... אהלות פ"ד :
מראות נגעים .... נגעים פ"א :
מקום שהיה רשות היחיד עירובין פרק ו :
מעין .... מקואות פ"ה :
מי שטבל .... מכשירין פ"ה :
משקה טבול יום טבול יום פ"ב :
מי רביעית .... ידים פ"א :

אות נ

נוטל אדם .... שבת פכ"א :
נושאין על האנוסה יבמות פי"א :
נערה שנתפתתה כתובות פ"ד :
נערה המאורסה .... נדרים פ"י :
נגמר הדין .... סנהדרין פ"ו :
נומי הסדין .... כלים פכ"ט :
נסר .... אהלות פי"ב :
נטל לידו אחת .... ידים פ"ב :

אות ס

סאה תרומה טמאה תרומות פ"ה :
סוכה שהיא גבוהה סוכה פ"א :
סדר תעניות כיצד תענית פ"ב :
סדר תעניות אלו תענית פ"ג :
ספק אכל חלב .... כריתות פ"ד :
סנדל עמקי .... כלים פכ"ו :
סגום .... אהלות פט"ו :

אות ע

ערוגה .... כלאים פ"ג :
עד אימתי הורשין בשדה האילן שביעית פרק א :
עד אימתי חורשין בשדה הלבן שביעית פרק ב :
עושין פסין .... עירובין פ"ב :
ערבי פסחים .... פסחים פ"י :
עגלת ערופה .... סוטה פ"ט :
עשרה יוחסין .... קדושין פ"ד :
עקביא בן מהללאל אבות פ"ג :
עד במה .... בכורות פ"ד :
על אלו מומין .... בכורות פ"ו :
עשרה בתים .... נגעים פי"ג :

אות פ

פירות תוצה לארץ .... חלה פ"ב :
פרת חטאת .... זבחים פי"ד :
פתחו של היכל .... מדות פ"ד :
פרת החטאת .... פרה פ"ד :

אות צ

צלוחית שנפל לתוכה מים פרה פרק ט :
צלוחית שהניחה מגולה פרה פי"א:

אות ק

קרתת הכרם .... כלאים פ"ד :
קונם יין .... נדרים פ"ח :
קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח זבחים פרק ו :
קדשי קדשים ששחטן בדרום מעילה פרק א :
קדשי המזבח .... מעילה פרק ד :
קן סתומה .... קנים פ"ב :

אות ר

ר' אליעזר אומר האורג שבת פי"ג :
ר' אליעזר דמולה .... שבת פי"ט :
ר' אליעזר דתולין .... שבת פ"כ :
ראובן ב"ד .... רלה הבמה פ"ג :
רבן גמליאל .... יבמות פ"ט :
ר' אליעזר אומר פותחין מדרים פ"ט:
ר' חנניא סגן הכהנים עדיות פ"ב :
ר"י אומר ששה דברים עדיות פ"ה :
ר' יהודה בן בבא עדיות פ"ו :
ר' ישמעאל אומר שלשה אבנים ע"ז פרק ד :
רבי אומר .... אבות פ"ב :
ר' ישמעאל אומר העומר מנחות פרק י :
ראשית הגז .... חולין פי"א :
ראובן אחיו .... תמיד פ"ב :
ר' אליעזר אומר עגלה בת שתים פרה פרק ל
ר"א אומר פרת חטאת פרה פ"ב :
ר' יוסי אומר .... מקואות פ"ג :
ר' יהושע אומר .... זבים פ"ד :

אות ש

שלשה שאכלו .... ברכות פ"ז :
שלשה ארצות .... שביעית פ"ו :
שביעית משמטת .... שביעית פ"י:
שתי נשים .... הלה פ"ד :
שמונה שרצים .... שבת פי"ד :
שואל אדם מחבירו שבת פכ"ב :
שלשה עשר שופרות שקלים פ"ו :
שבעת ימים קודם יום הכ"כ יומא פ"א:
שני שעירי יום הכ"כ .... יומא פ"ו :
שני דייני גזירות כתובות פי"ג :
שלשה מינין .... זיר פ"ו :
שני נזירים .... נזיר פ"ח.
שור שנגח ד' וה' פעמים ב"ק פרק ד :
שור שנגח את הפרה ב"ק פ"ה :
שנים אוחזין .... ב"מ פ"א :
שבועות שתים שהן ד'. שבועות פ"א:
שבועות ב' שהן ד'. מנ'. שבועות פ"ג:
שבועת העדות .... שבועות פ"ד :
שבועת הפקדון .... שבועות פ"ה :
שבועת הדיינין .... שבועות פ"ו :
שמאי אומר .... עדיות פ"א:
שתי מדות .... מנחות פ"ט :
שתי הלחם .... מנחות פי"א:
שלוח הקן .... חולין פי"ב :
שום היתומים .... ערכין פ"ו :
שלשים ושש בריתות כריתות פ"א:
שיעור כלי חרס .... כלים פ"ב :
שלשה תריסין .... כלים פכ"ד :
שלש על שלש .... כלים פכ"ח :
שנים טמאין .... אהלות פ"א :
שבעת ימים קודם לשריפת הפרה פרה פרק ג :
שנים שהיו שומרים פרה פ"ח :
שלשה עשר דברים טבלות פ"ה :
שש מעלות .... מקואות פ"א .
שמאי אומר .... נדה פ"א :
שק שהוא מלא פירות מכשירין פ"ב .

אות ת

תפלת השחר .... ברכות פ"ד .
תמיד נשחט .... פסחים פ"א .
תנור תחלתו ארבעה כלים פ"ה :
הנור שהוא עומד בתוך אהלות פ"ה:
תיגוקת .... נדה פ"י .

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק א מ"א תי"ט ד"ה חמשה כו' ומיהא תימה כו'. כ"נ ואמנם יש לדייק הלשון בר"ב ס"ל דאיתא מינא למעוטי הא דאמר ר' יהודה ובמ"ו איתא מינא למעוטי מדר' יהודה. מדוע לא קיצר כאן כמו שהם וגם בענין הלשון מהא דאמר ר' יהודה גם בהרמב"ם כתב סכא למעוטי דר' יהודה ולקמן למעוטי מדר' יהודה. אך מיהא שהם קצר הוא שלא הגיע לי"ג בנים אך ש"ס שהוא כן י"ג רק שלא הביא עדיין ב' שעמון וזה הוא לומנין מיוחד כמו קטנה ועברה וקאמר הר"ב דהא דקיט המשה במנין הא לחורות דבמשה אלא אין שום פלוגתא דגם ר' יהודה סבר כאן כן דהשם קצן פחות מי"ג והכי קאמר אלא המשה לכ"ע אין תרומתן תרומה. והדר נקיט התנא במ"ג קטן שלא הביא שערות שהוא בן י"ג רק חסר שערות זה יש פלוגתא ומה דקאמר הרמב"ם למעוטי דר' יהודה היינו הקטן דר' יהודה דהיא פלוגתא והכי המשה כ"ע מודים וכן כתוב בהר"ב המשה מינא למעוטי הקטן שהיכר בו ר' יהודה דאילו כן היה שם דב' מיני קטן היו ומה דסיים קט"ל דאין תרומתו תרומה קאי על הכא דרק שם פליג ר' יהודה אבל הכא שם לר' יהודה אין תרומתו תרומה ויש לדאות עד כמה נתים הוי"ט למעוט עלה מ"ו במה דאמר למעוטי' שנים לאפוקי מדר' יהודה. אבל זה אין שהתלה כי רק שם לבד הוי לאפוקי מפסק ר' יהודה: **מ"ב בר"ב** הד"ה חרש כו' לענין חליצה. כ"ב וכן הוא בהר"ש כאן ולדברי הטוס' מגיעה ב' ע"ב ד"ה חרש ואין לראיה והטוס' לא הביאו מיבמות שסברי שבמשנה זו נאמר רק היכא דאיתא נמי שיטה וכן משמע מפי' רש"י מגיעה ב' סכ"ל ונדה י"ג:

פרק ג מ"ד תי"ט ד"ה בר"א כו'. כ"ב הוי"ט הכין דמ"ד מחדש רק לבן בית לא עבדו שיכול לעשותם שליח לתרום וסבר הוי"ט דחידוש זה צריך נמי לרבנן אע"ג שלמדו דתרומה הרשאון תרומה הוא רק מחמת שהוא שותף הוי בידה לעשות שליח ומחדש המשנה דיכול לבל נראה כיון דאמר התנא בד"ה בשלא דבר משמע דגם בשותף לפני זה מודים כאן דמהני דבור רק שמוסיף התנא במשנה גם בן בית ועבד דאם לא היה החידוש גם בשותף היה להתנא להעמיד בפשוטו המרשה את בן ביתו וכו' אלא ודאי קאי גם חידוש על שותף והנה ודאי לא צריך התנא כאן לאפוקי' דיכול לעשות שליח בפשוטו ורק אם הקדים הוא עצמו והרס כיון שלא ביטל בהדיא מהני תרומת הרשאון ולא"כ בשותף כאן תמלא החידוש בשותף ולרבנן הא מהני גם בלא דבר והידוש הוא רק לרע"ק. עוד נזה. דברי הוי"ט קשה לשלמן מה קשיא הא לא שייך כלל לדבנן מודים בזה ומלאתי בקצור תי"ט שהביא בשם הר"ח (תיני יודע בחיה ספר הוא לאילו תוס' הדשים הלא ליתא לפניו) שדחה דברי הוי"ט. ודודאי קאי תרומתו תרומה על הרשאון והא לרבנן גם בלא הרשה תרומת הרשאון תרומה. דבר זה זר לגלי מה ס"ד שלא ידע הוי"ט אלא. אבל שיקר המשנה ג"כ קשה דמייני משותף ומכיא התנא בלאור שלא. אך הוי"ט תמה מ"ל לבר"ב לפרש הלי בד"ה כמו שפירש ורק אלינא דרע"ק הא ים לפרש היכא דבשם מודים וכך הוא בד"ה דרע"ק סבר דבשם תרומה ולבנן סברי דרק הרשאון תרומה הוא בלא דבר היינו במי שלא דבר ושבש מעצמו ויכול לעשות מעצמו כיון שהוא שותף וכמ"ש לעיל אבל במי שאין לו רשות בלא דבר ושם דבור כגון שאמר לבן ביתו או לעבדו לתרום ותרמו וגם הוא תרם לו רק תרומתו תרומה ושלהם בלבד לא הר"ע הבתף בשותף דמהני עכ"ש לתלוק דוחה מה שתרם הוא לתרומת הרשאון של תלוק מכ"ש בבן בית אם מהני לעצמו בלום דהוי תרומת בעל הבית לבד אבל לבנן דבשותף מהני הוא רק כיון דבעצם יש לו רשות וגם מהני עכ"פ לתלוק משא"כ בבן בית דרק רשות בעצמ"ב לו ע"י אמירה וגם אם לא מהני אין בלום מודים דתרומת הבני מהני ותרומתו תרומה קאי על בעה"ב: **בר"ב** הד"ה חוץ כו' לתפריש על הבל בטהרה. כ"ב ע' לעיל פ"ב מ"ח ואפשר דבאן הוי הדיעבד לו שבקילו תכמים אתם כדי שלא יעמוד אח"כ לתרום תרומה טמאה: **מ"ד** ומנין שיקדמו. כ"ב ואע"ג דכתיב מלאתך שהוא ביכורים קודם ודמעך שהוא תרומה כמ"ש הר"ב

ותי"ט הוי הבאלה הלא אין עושין אא"כ מזכירין ואיה האחזרה על הסדר הזה שייך ע"ז לאו: **פרק ד בתוס' רע"ק** [אות ל]. כ"ב לא ידעתי מה מקום כאן לגילה דאיתא בר"ש י"ג ע"ב

ובכל הש"ס דלא הוי אלא אם מעבדה דבר בדבר אבל אם הפרש מכרי שבבר הא התערובת מעצמו לא שייך כלל לגילה. אך מבאר דברי רבינו כאן שאין קושיתו במ"ש אף למ"ד מן גילה קשה וכ' להקשות על המשנה לפי הר"ב. דקושית הרשאונה מ"ש דממנו מותר ולמקום אחר אסור תירץ הטבל המהרי"ץ מעלאני שם ואיתא הקושיא והתירון לחדיא בירושלמי כיון שנעשה היה בן במחוקים אז שהם שיפרים עוד הוי בהפרשה שנית ממנו כאילו אפרים מיד ב' סאין אבל למקום אחר לא המחוקין שהפרים סאה על המשים סאין שמונתים יחד באיזה יד והוא יפרום מאוחן שהפרים מבן דהוי מחוקן לגמרי והוא מפסור על התיוב. אבל בהפרים מינה ובה ממנו. לא תלוין שהפרים על המשים ושבשו על המשים הנותרים אלא שהפרים שייכן על הכל. אך רבינו העמיד קושיתו על לשון המהרי"ש בקושיתו שתלה בים גילה ואין גילה והוי כונתו בקושיתו שהבין שגם ממנו יש לו לתלות אלא שהפרים רק על המשים ואא"כ יכול להפרים מינה ובה ולא חיישינן שיקח מאותם המשים שהפרים כיון שראוי לגילה דאמר ר' זירא דאין גילה מעכבת בו והוי הכלאו נבלל מה שהפרים והבכי מהני ולכן הקשה המהרי"ש כיון דאין גילה רק בלה בלא ח"כ לא שייך כאן גילה ח"כ מדוע יהיה מותר ממנו וע"ז תירץ המהרי"ש בדברי הירושלמי. אך תמה רבינו תוס' רע"ק על קושית המהרי"ש למה תולה הקושיא בדין גילה גם לי אמרינן גילה הא אינו רק הנתי אינו מתוקן והיה לו להקשות לכל הדישות בדין גילה. ובודאי התירון של מהרי"ש שייך נמי על קושית זו כיון דמחוקין דהוי כאילו תרם מתחלה ב' סאין. אך דקדוק רבינו לעיל דע"ש הוא לו להקשות גם למ"ד מן גילה. ובאמת דקדוק זה אינם הוא: וכי לא אפשר לומר דבאמת הא דמפרים ממנו הוא רק לפי ערך ולריך לכוסיף עד שלשי החשבון יש בה פפרשה שיעור תרומה ממה שהוא עדיין עבל והכהן משלם לו המותר בכל דמע. לכן בא המהרי"ש בקושי' היותר חזקה מעשה דלא שייך כאן גילה. אבל בתחלה אין להבין דבאן שבבל בבר שפיר הוי גילה בכל עניינים ולכ"ע ומה קושית המהרי"ש והא לזנבר גרנו בר"ש ר"ג הוא שעיבר חדש ויש בזה דיינינן על גילה משא"כ בכאן שלא לריך מתחלה בלל לעבר והעיבור הוא אמתת עצמו והבר תורם לענ"ד אין מקום לדון על גילה דודאי יש גילה:

מ"ב תוי"ט ד"ה שמנה סאין כו'. וז"ל הרמב"ם ב"ב לשון בר"ב והר"ם ומעט יותר ממנו דקאי גם על מעבר הלוי ולפי הבנת התוי"ט אמתת דברי הרמב"ם שייך זה רק לענין מעבר עני אבל בראה דבונת הר"ב והר"ם הוא דאמר שמתן בעה"ב תרומה גדולה שהיא אחד ממשים אין לריך לתת מעבר סאה שלימה ומכ"ש מעבר עני שיהן אחר שהוסרם מעבר ראשון ולכן כיון שראה שנתן הבעה"ב סאה שלימה לעני ואלה לעני נתן על מעט יותר ממנה סאין וגם תרומה גדולה משמעת נתן על יותר לו אפשר תורם מיד הכל עכ"ש לפוטל מותר מעט יותר ממנה שאין והרמב"ם שכתב רק על מעבר עני הוא משום דזה מבואר ולכן כתב הר"ש והר"ב מיד אח"ז ואע"פ שלא ראהו תפרים תרומה גדולה וכו' דזה נמשך מהא שכתבו לפני זה ומעט יותר וגם בעצם הסיבה כתבו זאת ואינן יכולין לתת קצבה כמו שכתן הרמב"ם במעבר עני הוא"ל ובתרומה ממנה תלוקים בהבחינה כמו במשנה ג' וה' ורק מעט יותר שייך:

פרק ה מ"א תוי"ט ד"ה ואם לא למעשר ראשון וכו' וגם אינו ראשי. כ"ב זה אינו קושית וכי לא יכול לחיות לישראל מעבר בשם מאחי אמו לוי לא קנה מלוי מעבר שעדיין לא הוקם ממנו תרומה אך למה לבר"ב לפרש כן וכי לא היה לו לפרש בפשוטו שהיה לוי מעבר ונתערב לו תרומה בתוכו. ובהר"ש אפשר לפרש כן דכונתו שהלוי היה לו מעבר ונתערב לו ואין הכרח לומר דשיהם הבנה דאיכא דאלא אלעזר בן גומל. אך חדוש גדול על הרמ"ש בהבחינו על הר"ש שהוסיף על דבריו לאות ב' יבקש מהלוי שימליפם לו בתוליו וכו' כמו שפירש הר"ב כאן. ואפשר כתבו כן רק לרבותא דפשיעות שאם שייך המעבר הלוי שיש הקנה אך בא בישראל ולהאליף בלוי אסור כמו המבואר בש"ך יו"ד סי' קי"ז סי"ח דבמזמן מותר למכור רק לעובד כוכבים. אבל ישראל לא יקנה ממנו כיון דאלו לא מזמן ומנין שם דהר"ש פ"ז הבנעיה מ"ג אבר כן. קמל הכא המורות. הדא דאיתא אלא הערוכות דאסור

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

רק מדרבנן כמ"ש הס"ע והכ"ך שם ס"ם דגם בתערובת שהוא מדרבנן מותר. או דכאן אין שם איסור כיון שיכול לעשות תרומה על אחר ויהן הכל לכהן: **מ"ח בר"ב** ד"ה ר"ש מתיר וכו' כמורם דמי כו'. כ"ב וכ"ה בהר"ש ותמה הרא"מ מדוע פסק הרמב"ם פ"ג דתרומות דין זה הרומות דין הר"ר'. והכ"מ ממילא דהרמב"ם אמר פירש התוספתא על החכמים ר"ש מתיר גם בלא ידע. ולא ידע לשעה הבאה שכן מפורש בפי' המשנה למשנה ג' בהרמב"ם ובכ"ה מי' ל"ע ידע והרמב"ם למד זה מן התוספתא פ"ז מתרומות והר"ש מביא התוספתא זו שמתלק בין ידעה בלא ידעה לר"ש וחכ"ה הרמתה מקדמת זה ליתא בתוספתא רק הר"ש הוסיף לפרש כן ולא אמר לומר דאיך שייך על דברי ר"ש דמתיר לומר מרחב"ם בד"ה נזמן בלא ידע א"כ התחיל באיסור ואי קאי על ר"ש היה לומר בד"ה בלא ידע לא מוהר. אבל להרמב"ם ניחא דקאי על החכמים שאוסרים ע"ז נאמר בד"ה בלא ידע אבל בידע גם הם מתירין וכ"ש מתיר גם בלא ידע הרמב"ם דוקא. הרמב"ם לית ליה הא דרחב"ם שהא"ק מהלק בלא ר"ש מחלק בידעה והא"ק מלריך הרמה דוקא. ויש ראיה דגמ' דידן שכר בהתוספתא בשבת קמ"ב דהם"ד סיה דר' יהודה דמתיר הרמה בשבת מבוה ר"ש דכאן ושבר דעשה ר"ש הוא דהוי כמתחה ובזה ודאי אין הילוק בידעה וגם הדומה אלא סובר דר"ש מעשה ביטול מתיר ולא משום דהוי כמורם כמו שסבר הירושלמי דאלו שבר ר"ש דהוי כמורם א"כ שפיר הביר ר' יהודה לבריס בשבת ביון דבבר הוי כמורם ועדיף עוד ממחתה. אלא שמעו משום בטול ואלבתי לריך לבריס בפירש"י הלכן הוי מתקן וקשה על ר' יהודה דמתיר ואי"כ פליגי הא"ק ור"ש לפי התוספתא מעשה ביטול דר"ש מתיר גם בלא ידע בנתיים ולבנן סברי כמאן דנפיל בנת אחת וכמאמר הגמ' שם אך מודים לבנן שאם ידע הוי כמתבטל ושוב אינו מזיר ואינו להקשות למה לא נאמר לר"ש לשעמו דהוי כמורם זה אינו קושיא כיון דבשיבן לומר שני דברים בתבטל ושני כמורם הוי בעדיין לא הוא בטוח דבעי ב' דברים דלא הוי בזרוק ע' חוס' ב"ק ע"ו וג' פסחים י"ג וכתוס' חולין פ' סד"ה דכמה ושוד דלא הוי מצוה לבריס הא יכול למכור לכהן ע' לזה חוס' ב"ק ע"ו ע"ב ד"ה הבלא ויש לידע דהיינו מעלין בוזל בפשוטו כל ביטול אע"ג אתין לוקמין מזה כמו בערלה פ"ב מ"ג הערלה מעלה את הכלאים ודוכחא טובא בש"ס וגם בתרומה עולה בלוקמין אחד. ולכבי פי' הר"ב בשבת סכ"ח ר' יהודה אומר מעלין ובשאלה בחד ומאה התרומה עמה בנפלה עולה הגם שאפשר לפרש כונתו בשאלה הייט בטיבול אבל יותר משמע כיון שבטל בחד ומאה שוב אמרינן שזה עולה ואם שאכתי מלא אמר כיון שבטל במאה לא דבר מבטול יש לנו לומר כן בדברי ר' יהודה ולרוני בזה לומר דבונת הרמב"ם בפי"ב מתרומה ה"ו הוא"ל ובזה לה לעולת הייט שיתבטל שם כאן אישר הרי היא כאילו עלתה כאילו מתבטל ובזה מקום לומר שלא יהיה דוחק כזה הר"ש סבר הרשאון לזרוק כזרוק דמי גם בלא ידע ותכמים סברי דבידע הוי כזרוק ולכי הקשו התוספות בפסחים י"ב כמה קושי' על ר"ש ממקומות דלא ידע אך אילו כן מדוע לא אמרי' בשבת קמ"ב דר' יהודה מתיר משום דהוי כמורם הא ידע וכתכמים ואין לומר כמ"ש לעיל ר"ש כאן דסי' מיבול ובכורם הלא נדין דהרמב"ם נמי אינה זאת דיש בענין זה אריכות בפר"ת ובכרתי אות י"ב ביו"ד סי' ל"ט ואין כאן מקום לבאר לגמרי אך כתבתי הערה רק ודאי אין הכונה בהרמב"ם משום דהוי כמורם כמו שכתבתי לעיל דבזה גם לר"ש לא הוי כמורם שפיר ב' פעולות וגם הליכה מזה שיבול לבבור ובהרמב"ם דן רק מעשה ביטול ולכן לא כתב כיון דאלא לבריס הוי כפירש כמו שכתב ריש הפרק הסוה ובלן במקומו אלא מפרש כאתים היה מיד לומר הואיל והיה לה לבפרים מדוע שיבש כאן בלבון עולה אלא כונתו הוי בעלתה הייט שבתבטל וליתה בעולה ורק משום גזל כהן לבפרים באתים. וקרוב אצלי דגם טוגת הירושלמי כן הוא רק לבפיך מהתוספתא דר"ש עולה בהדיעה לת הביטול אלא אמרינן אי מוזר ובשאר. ולבנן סברי דבל זמן שלא הוסיף לא הוסר ושייך אחר ובשאר אבל מעולה לא הוי עשה דר"ש לשיטתו כמ"ש הרא"ש בחולין פ"ז והר"ש דבאן אין מעוה לבריס ואין להקשות על דברי המב"ן זו"ל סי' ק' סק' י"ח דתרומה לבפרים הוי מעוה גם בלא רוצה לתבול כאן שבבר פי' רק שבתערב אם יסבר לבבן הבאר די כמ"ש בתה"ע ריש סי' קכ"ד מזה ומדע לי ע"י מבחר מרב אחד שיש בתפרים ביחוס' כאן דלענין דמאי דקל סברי גם רבנן דר"ש דהוי כמורם בירושלמי שם לי ליתא לבבור אם בתפרש בחוס' ובתעיין בחוס' ובוסיה כ"ה ע"ב ד"ה לא יאכל שאין הכרח לתלות בר"ש אלא בסבר פלוגתות: **מ"ט תי"ט** ד"ה בך פחתה. כ"ב ליון זה כ"ל על יפות מבל הרומה מותר: **רש"ש רע"ק** [אות ל"ו]. כ"ב קשה הא מתגלה עתה שבאיסור מרובה כמ"ש הירושלמי ובזה בתי"ע ד"ה בך ויל דלזה כתב הרשב"א בתשובה שהובא בכן דמקולי תרומה היא דלקולא אמרינן מתגלה עתה ולא לחומרא. ואמנם עדיף לומר מעשה שבתן הירוש' ובזה בתי"ע ד"ה אם שסיה לא ק"ל בהיתר עם הסכולת אחר יצא עתה ותי"ז בהסר ולזה התכוין גם הר"ש כאן ובניעין נ"ד אחר כ' יוסי אף בדיעבד אם ביטל במזיד וכ"ה בירוש' שהוא בם בהוס' ושאני בערלה פ"ח מ"ו בנעיעה דמתיר מעשה שבתן הגמ' שם בניעין סוף הסוגיא ולע"ע וגם כ' יוחנן אחר כתה ירוש' הוא אליבא סבר כן שם בניעין וכן איתא בהר"ב בערלה: ס"ם יצא לנסה כן מירוש' כאן שבתב בחד שיטות דאף לרבנן מותר כיון שכן דרך הכרים עוחתין מדומע בבתיהן. וקשה אם נתכוין הירושלמי לפי שלא סיה כונתו לן לענין אמתי אמר אח"כ דלא"ה בכלאים אסור. אך נראה ודאי דכונתו הוא כיון שמדומע יוהן לכהן וגם הוא יסתן לכן אם יסתן ישראל לא הוי בכלל שביטול האיסור אלא אולי שתן בטיל הבהיתר וזה לא שייך בכלאים. אא"כ ס"ם בכל איסורים לא שייך וע"ע בש"ך יו"ד ס"ק נ"ח מירושלמי זה והפר"ת בל"ל שדומה לזה בל האיסורין והר"ש שפיר כתב דבריו כאן רק לענין תרומה שבתערב וכן קשה על העור והב"ע בא"ח סי' תנ"ג סעיף ג' תעפ"ו שלא בביא המור והכר"ש מירושלמי כמו הפר"ת הא עכ"ש אינה אחיה לדבריהם מבירושלמי מדמאחר מחינה בכלאים ולדעת הרשב"א בתשובה הנ"ל סי' תפ"ג שהוסיף על הע"ע איכא כ"ש אם שבערלה ובלאי כרם שיש סברא לקל בכל עניינים כיון שהתמירו בתחתים בש"ס הרשב"א לענין תרומה שהתמירו רק בתלה מכ"ש בלאו שעשו עוד יותר דבעי מחתים שיש לקל בתדיים אחרים לענין ביעול לבתחלה ובדומה ואפ"ס אסור בעתיה מהוס מבטל איסור מכ"ש בשאר איסורים וע"ע עיין לקמן פ"ח מ"ה בהוס' י"ט מתן:

פרק ו מ"ג תי"ט ד"ה והוא משלם כו' בפשוש של אדם חותה כו'. כ"ב כן פסקינן ביו"ד סי' קי"ט סעיף י"ג בכל מוכר עריפה. ובסי' ש"ו ס"ב במכר בכור שבתנו תמים לו בעל מום שלא ע"ם מומחה. ובחמ"ע ל"ד ס' ל' כ'. וכל זה הוא מבנה בכורות ל"ו ע"ב ור"ש בן אלעזר פליג בגמ' שם רק בדברים שהנפש קלה בסם בכר בן ובלבה בסחם מבנה דשם:

פרק ח מ"ה בר"ב ד"ה ובקרקעות כו' ואין הלבה כר"י. כ"ב יש בעור יו"ד קפ"ו ובכ"י שם שיטת גדולי הראשונים דלא סברי כן ועי' בגל"ר שבתב דשמעתי בעפל לתבשיל לא מהני ביעול ולפי סמ"ת סי' בע"ז ס"ק כ"ג הוי אחד מאלף סבנה בשמעתי לכן ודאי יש להחזיק בפסק הקודות בקע"ז דמון אדם נתן בטל ורק בחופן שלא עדע לאוכל משום מתום כפי שבתב בגל"ר בעם אחד דלא מהני ביעול: **מ"א** שמאאו את כולן. כ"ב דין זה איתא בהרמ"ן ריש קנ"ד ומביא דגול מרבבה ע"ז דברי הס"מ בשם הרשב"א בפ"ה מיסודי התורה דדין זה הוא גם אם היתה אחת מתולגת ותמה הר"מ הרבה ע"ז שבהדיא איתא בירושלמי כאן לא מסתברא אם היתה בבר שמאה ובתבתי שם בגליון בתורך קצת. ותוכן הוא שבעלה לפי שעה לרבינו הדגול שבת בירושלמי. דעל ב' בני דמתני' נקבעו דברי הירושלמי על בכרות של תרומה אמר הירושלמי לא מסתברא אם היתה בבר שמאה. ועל בשים אמר לא מסתברא אם שאם היתה אפשר. ותחדוש על הדגול שהרשב"א בשבועה. נראה"מ בתב דלא דמי לתה שאמרו שם שאם היתה בבר של תרומה שמאה יסמרו אותה וכו' ולא נמצא בשום מקום לא בבבלי ולא בירושלמי דבר זה אך כונתו ל"מ דש"ס בירוש' דלא מסתברא הראשון קלי על בכרות. ולכן מחלק מבבר לאשה מחולגת ורק בשפחה אחת הקילו לתת אותה ולפי סברתה היה לפני הרשב"א בירושלמי המורות אם היה בבר תיבת בבר. ובמפרש בירוש' משמע יותר שסברון כמו שהבין הדגול ובודאי אינו כן כמו שהוכחתי שם בגליון:

פרק י מ"א בר"ב ד"ה ושאר כל כו' שום וקפלוט. נ"ב וכן הוא בכר"ש ויש לתמוה איך פירשו על ואשר כל התבשיל שהיה מבשל שום וקפלוט הלא אין דרך לעשות תבשיל משום וקפלוט שהם אינם רק לתבל וכדאיתא בתוליז ס"ז ע"ב בבצל וקפלוט ולפי הר"ב והר"ש יש כאן סברה שבשל שום לתבשיל אז קפלוט לתבשיל ונתן לשם בצל בין שלם בין מחותך בטוחן טעם מלבד דקשה מ"ש לפני זה קשה מני איך יוכן על זה דברי ר' יהודה מתיר בצלתה ולדבריהם שתמרו כגון שום וקפלוט שהם חריפים משמע דגם התנא מתיר רק בצלו ולא בשאר תבשילים ה"ב מה פליג ר' יהודה. ואין לומר דשנם הר"ש והר"ב ואשר כל התבשיל היינו אם אין בצל בעדשים אבל היה שום בעדשים גם אם בשום וקפלוט הוא שלם מני אסור. גם זה אינו דאיך נתן שם תבשיל לשום וקפלוט וכי הוי בצל ושום וקפלוט תבשיל וגם מה שייך לזה ר' יהודה מתיר בצלתה בזה פירש הר"ב דקאי על בצל לצלתה וקשה על מה קאי על ריחה ליכא למימר דליתא רק בעדשים ומודים חכמים בצלתה. ולפי אמיתת הא מיירי שתבלין היה שום וקפלוט והר"ב פי' בצל בשום. ולתמה מנואר בר"ש שבין שכן פירש הירושלמי ותמה אני על רבינו הירוחם' כתב זה לדין בפני עצמו על הריחה דוקא בצל אמרי' דשלם אינו נותן טעם אבל שום וקפלוט בתוך עדשים שניתן ממנו מיימו אף שלם אוסר. אבל בגוונא הסיפא הוא כפשוטו דוקא בצל בעדשים הוי תילוק בין שלם לחתוך אבל בכל שאר תבשילים גם בצל שלם אוסר ופ"ז קאמר ר' יהודה דכן הוא כתי"ק אבל בצלתה אינו כן אלא גם זה הוי בעדשים דשלם אינו אוסר. וכן הוא בכרמב"ם פפ"ו מהל' תרומות ה"ה שמביא ריחה וטיפה דמשמה כדבריהם אלה רק בטוח המיד לדין בפני עצמו מה שמידם הירושלמי דאין כן בריחה בבל הוא רק מבתלין לתבלין אלא רק בצל. דהו"א הר"ה לבל יבא שיתן לתבלין. ותמה אני על התוס' ושאר מפרשי המשניות אלא הרגישו בזה: מ"י תרו"ש ד"ה בל כו' אסתנו' דחבבים כו'. נ"ב כפי הבראה ל"ל אמתמי' כל הבבשים כי שם הוא בירושלמי וגם התוי"ט מביא מפם אח"ז. ויש לתמוה הנה רש"י בפסחים מ' ע"ח וכילה ע"ז ע"ב וכן הוא שותה בפי רבינותא בהרבה דוקתא דבלוק הוא יותר ממנובל ותמתא נקוט לפעמים כגון בזיר פ"ו וכמה דוקתא בבוס והדר שלוק ב' קשות ואח"ז ביבול. ולא נבד אחת שהוא פחות מבבול יהא אמי פחות מבבוס הר"ן ז"ל בנדרים מ"ב כתב דבלבון בין אדם יש בבלוק מבובל ואינו מבובל הבוהה אויף בעולמעון וזה אינו בלבון תכמים במבנה וגם זה עצמו בבלבון בני אדם ודאי לא הוי פחות מבבוס. אך ודאי שפיר הקשה כל הקבוצת לדברי הר"ש אבל נראה דבוגוה הירושלמי הוא דלב"ע גם ר' יוחנן דלים ליה בתולין קי"ל ע"ב בבוס בבובל מודה דהוה כרוחה רק מלית אינו כרוחה אבל בבבוס אמר רק אינו בבובל ובפ"מ לענין בבוס מבובל אבר דגם מבובל נקרא בבוס ותכתבי בענין גם בשאר בגלגין פפחים מ"ד ע"ב ומצאתי שגם התוס' מדבים מביא כן בשם גדול אחד ויש גם בע"ב מ"ח ע"ד ב"ד מה ה"ב אין סבורה שוב בר' יוחנן דאמר הכא רק דהוי כרוחה ושם אמר דאינו בבובל. אך יש לראות בתוך בש"מ יו"ד ס"מ הבלנים לענין מפלגים ומבלגים אין שום תילוק בין כלי ראשון שבוסר מן האש ומבובל ובלוק כזה כן רק לענין שיבא נקרא מבובל משהה מה דמתירין במשנה בבבשין ודאי אין לומר דרק בבבשין מותר אבל לא בבובל ובלוק אלא הא מבלגים ופליגים גם בבוס הוי כמבובל ובלוק דין רק על הפליגים והבלגים אלא ודאי יש בעם אחר לחיתר ח"ש ר' יוחנן ליה בלן בבבשים אלא יש יותר רבותא בבלבון דמי מותר ובלא בבוס הוי כרוחה ואמתי יבא בזה בחתר יותר ורק בחפשים מבא בבבשים בחריף יוצא שמנוגית מגוף הפרי משא"כ בירק בפחם בבוס שאינו יוצא רק מיר. והיה פשיטא דראיתא בתוליז ק"כ ע"ב שהיוצא מן הבבשים ואבר אינו בבובל אבל אינו בבוס דהוי כיוצא בו וכמו רוטב בתוליז ק"ב מן הטמאים שמבא גם זה שם הגמ' בתוליז ק"ב. אבל בתרומה הלכה כר' יהודע בלן אינו בבוס ושם בחפקנא דגמ' דהיוצא לא אסור כלל ולו יהא דאסור מדרבנן כמו בתוליז ס"ז ע"ח בגיר דגים. ביקר שהוא תרומה דרבנן ודאי היוצא מותר ולהכי כל הבבשין וגם בלבון מותרין ורק פליגי תנאים בתר זה בחילוקי בישול שידע כל אחד טבע הענין שפרט. ומעתה אין קושיא מכל הא דתנן בבבשים דשם אינה כפל דהיוצא אסור וגם הוי דאוריתא והכא בתרומה דהיוצא מותר מן התורה ובירק אין רק תרומה מדרבנן בזה לא אסרו את היוצא אלא אם יוצא מגוף הפרי כמו בגיר ביו"ד ס"ג בדג מלוח שמן. וכן יש קצת דוגמא בדין ס"ו בר ס"ו בין תריף לאינו תריף דבפקיעין בבי' ס"ה ס"ו דבבישול הוי ס"ו בר ס"ו ולא בתריף ובעשב ה' דרש"י שפלפול התוס' בתוליז ק"ח ע"ב. ועכ"פ כאן לכ"ע גם לתוס' עדיף תריף כיון שהיה תרתי כבוס בתריף או שלוק בתריף דהא אזיל על בצא דריחא:

פרק יא מ"ב בר"ב ד"ה וד' והושש פושר כו' קרן חייב. נ"ב ומסתמא שייך לפ"ז לסבלו דמ"ד פ"ז לעיל. ולכן יש לייסב קצת מה דאמר התנא ר' יהושע פוטר דלר' אליעזר חייב לשם לתרומה גם הקרן וד' יהושע פוטר מדין איסור תרומה ואם רוצה לתמוה מוהל אבל לענין גזל מ"מ מכל דבר שנשלם: מ"ה תי"ט ד"ה נותן לתוכה חולין כו' ושאין בונתו לבטל. נ"ב עיין מ"ש בגלוין לעיל סוף פ"ה:

מסכת מעשרות

פרק א מ"א בר"ב ד"ה כלל אמרו כו' על ידי הדחק. נ"ב עי' תרומות פי"א מ"ט בכר"ב בכרשינין ואל"ב הר"ב אמר כאן אין נתלבן אלא ע"י הדחק קאי רק על אדם ואם דין עבור הכלל ופרע הירושלמי שע"ז קשה לחלק: **בתוס' רע"ק** [אות א] קודם מ"ו בשבש. נ"ב וכן הוא בכרמב"ם פ"ד מהל' שביעה ה"ט וה"ג וע"ז וע' בשל"ה שער ק' דף ע"ח סוף ע"ח ובדף ע"ט ע"ב: **שם** בפה"ר. נ"ב ולענ"ד דעת הרמב"ם הוא דמה שאמרו ר"ה ע"ז ע"ב לילן שתעבו פירותיו הכונה שבאו לעונה שמעונה במשנה זו כמו בשיר השירים ב' התאנה הנעה פגיה שהגיה ע"ב שנתמתקו דומיא דשמדר. ובתמת יש לתמוה על העולם שפי' מתיבה בגמ' על קראספנן שמגיע הלילן ונלחה שעות זה בא להם יען שבשבע שבים קצה כזה בתדיעתנו וזהו ר"ה לחילוקה בשביל זה יתבנו משום דהו בא קצת שרף בחילוקה ולאינם יודעים שבאמת בזה בפירות הם בימי הקורף בערך דאיתא במשנה דכלן ובימים הנעה הוא שם כולל לכל פני דפרט התנא במשנה לענין חיוב מתנות זה עצמו ל"ש יוחנן שהוא לשנת המעשר נמי ויש לראות שגם רש"י פי' כן דעל מה דאיתא כר"ה ע"ז ע"ב לפני זה תאנה בת שנים אפילו בזית ונעשה בכר פירש"י דשבר דבתר הנעה אלילון ביה לשנת המעשר וכן הוא בכראב"ד פ"ח דמעשר שני ה"ה. וקשה לפ"ז פיה לענקוט חידוש לשבר אלא הוא עדיין שום פרי ולא עלין רק שבאילן הוציא קראספנן ולדלי דלריך לבוות התחלה בחדר מן הבישורים דמשנה לבוות נקרא שבוות ובשורו דומה לפני אלא במשנה בתחרבן בזית ובהרמב"ם איתא בפ"ח מה' מעשר שני ה"ו בזית ובה' שמיטה פ"ד ה"ב איתא ע"ז בסוף. ולהני לא הבית הרמב"ם הנעה בלילן בזון בראה לפיהו בכל אחד שיעור הנעה שלו. ובהרוגים קאמר אע"פ שהנעו ולא ביאר כאן הנעה שלו יען שאין נפ"מ כיון דקאמר דהנעה שלו לא מבני וסמך עצמו דמבואר במשנה ב' כאן דתנעה שלו הוא משונקדו ומבואר גם בהרמב"ם פ"ב ממעשר. וגם הש"ע במשנה ג' פ"ח דר"ה ד"ה בחדר כתב ועלה הבראה בחילוקה ומאלה הבירות מוכנין מעשה ואילו בבירות הבולם שהוא קראספנן של אילן הוה לה לומר בהחילוקה תוכנין מעשה. אלא ודאי הבא"ח לא בשבע שרף בחילוקה שמתחיל בפירות ונעשים מלו גדולים ואלו הבעתי מירוקלים ב' רמונים אלא כלו לגדולם וכסם נלקטו מן אילן חוץ כשלו והיו גדולים כמו ביצה של חוה. ואילו היו נשארים עד גדולתם היו גדולים הרבה יותר ויוכן בזה רש"י בר"ש ר"ע ע"ב אמר רבנן אילן בתר תנעה כתב לקמן הנא לה וכו' דקשה למה מביא רש"י כל לשון הברייתא אך למען שלא יהיה טעות בין דבלן איתא אילן בתר תנעה דמשמע שיתבא אילן שיגיע קראספנן. ע"ז מביא לשון הברייתא דמבואר שתנעו פירותיו שפירות כבר הגיעו קודם זה לבתחלת מיתום וזה הוא תנעיתם ואמר רבנן דבלן שובב על לשון הברייתא דשם ובלן שפיר כתב רש"י ר"ב דזיתים בתר שלים בישולם דבל הני בישולים דבל הני בישולים דבל הני בישולים

פ"ז מ"ג ד"ה שאני וכ"מ שהוכח בתי"ט כאן סבר דלא כעי לתפרע דיכול לומר שיהא רגע קודם שיתחה מעבר וסלע יוצא לחולין ולשון דירום ככר אין הכוונה לתפרע בכ"ש הר"ב וסר"ם אלא ככר קודם שישתה כמיתי מן הכר ושפיר הוא דלמה צריך להיות לתפרע וכי אין יכול לומר רגע אחוך לשתיה היה גם בחברים מתולו דשתי בכתובות דף פ"ו ע"א שעמד מח"כ בחצם וכמה יקנה לו. אבל קשה על הכ"מ דאילו כן שוב לא אמר יחד זה הטעמא והעיקר מכל אחד זה מ"ש וזה אין מ"ש. דבעת שלקח הטעמא מן הכר היה חולין משא"כ אם אמר לתפרע שפיר היה לו מ"ש. וא"כ ע"כ מעשה בריה וכדעת הראב"ד אבל אין קושיא על הרמב"ם מה שכתב הראב"ד דמדאוריתא אין בריה וכו' רק לקולא לא תמרינן בריה אבל כאן ליכא לא לחומרא ולא לקולא רק אמרינן דאלק שתה הטהור היה לתפרע מעש"ם והלא לא מקלינן בזה כלום אדרבה יותר יש חומרא בזה שנקרא שם מע"ש. וגם בעצם לשון מכבר דאיתא בירושלמי משמע לגמרי. וגרוך לזה כמ"ש לעיל כדי שיהי מכר אחד לזה חולין ולזה מע"ש. הכ"מ התחיל לדייק א"כ חולין היי בשעת שתייה ועי"ז מביא סוגיא בירושלמי דלשון מכבר הייט בתחלת השתיה אבל לא מהני זה לשון המשנה שותין מכר אחד והרמב"ם לא כתב לתפרע ומזה כ"מ שמעתיק פ"ט ס"ב:

כמשנה ויונן ממילא כן מדאמר שתה יחד זה חולין הם מעשר שני דע"ל מייני אחשר לתפרע:

פרק ד מ"ג בר"ב ד"ה ובין שנתן כו' ואינו ניתן בחנה. נ"ב המלן דאמר ממון גבוה הוא

בשמו וכוכה שם בהר"ם. דמותר לתת במתנה. אבל מכ"מ אינו כשלו לכוסף חומה אלא כמי שיש לו ממון גבוה וקן היכא במתנה בעלם היה שלו אע"ג דהוי ממון גבוה עתן חומה כן פירש"י בקידושין שם ד"ה ממון. וע"ל כמ"ש הר"ב בריש פ"ח בא"ל: שם תי"ט ד"ה ובין שנתן כו' האיש מקדש דף נ"ב. נ"ב נ"ד וע"ל מ"ש לעיל ריש פ"ח: מ"ז תי"ט ד"ה היה מדבר בפרק י"א. נ"ב נ"ל פ"ח פי"ח ולין כסוגה דבעל כרחה פסול מדרבנן אלא גם בעל כרחה גם מדרבנן כשר רק אם לא דיבר לה כלל הרי זה נישן לו הרי את מגורשת אם רק העדים יודעים שבא לגרש בנתינה ד' מן הסוגה. אבל מדרבנן צריך דיבור ולכבי נקיע הרמב"ם שכל המבואר בריש פרק יוד ואם עסק עמה באותו הענין הוי כאילו אמר לה:

פרק ה מ"ב תי"ט ד"ה ברם רבוי כו' הכסף משנה בירושלמי. נ"ב אין להשוב דכונת הכ"מ

שמביא מירושלמי שתקנו לחבית דוקא לירושלים כדי שיהיה להם לעשות יין לנסכים אלא הרמב"ם כתב להדיא כדי לעשר שוקי ירושלים בפירות אבל גם בירושלמי יש שכיון שצריכין הרבה יין לנסכים לא נאמר לעשר ובשבילו כולם אבל שנתנו מהם לקרוביהם מ"מ נאמר גם לעשר שוקי ירושלים כן הוא להדיא בירושלמי וזהו כן בחוסבתא כאן להדיא הלכך כתב הרמב"ם רק לעשר שוקי ירושלים אלא מה שכתב הכ"מ שהוא מהירושלמי הוא לחודיע מדוע רק בענבים פסק הרמב"ם כן וסבר הרמב"ם דגם ר' יוחנן שאמר כדי לעשר בפירות כונתו לחיותר חבוקים הקפידו לעשר בהם וזהו רק בענבים ובשאר פירות היה בכל מניעת שתקנה שלין בהם שיעור כ"כ וגם לא היה הכרח כמו בענבים שנאמר רק מעט מתמת שבשים: תוס' רע"ק[אות י"ם]. נ"ב לפי סגנו' ר"ם ל"ח ע"ב והרמב"ם פ"ט ממע"ש ה"ב לא אמרו לבחיה לירושלים רק התירו שלין צריכין מ"ב נתחה תירום התוי"ט ובשאר קושיתו דלעיל נמה צריכו תנאי אך נראה דבשאר דהלא הקדוש של התי"ט הוא דאיתא שתקנו אלא יש לבשאר בתירוט שאמרו לבחבים אבל בר' יוסי ליתא שתקנו ורק תנאי מבואר דאין איסור רק התרו. אך אין לבקשות כאן ומה התנו בקושית התי"ט אבל ליתא שצריכין לזה משום כבוד ירושלים שבטלו גם בפירות מועטים ולריך לעשור משום שבודי מובכים והלא גם לירושלים עצמו יש לאוס ולכן עבו כמו שעשה ה' כ"ם פרס שבתמיב המקדש נתן ליוד לאקדש ביתזקאל מ"ג משא"כ בת"ק שבטלו משום שנתרבו הפירות והיה עיטור בזה קשה למה צריכי הנאי וע"ז תירן שפיר והלא אילו היה גם בר' יוסי איסור היה לר' יוסי לומר משחרב בהמ"ק התקנו וכו'. אך ליתא לומר שכן דעת התי"ט דהא כתב בעצם התנאי דר' יוסי כמו לת"ק ורק על הרמב"ם שולה תירון אלו וע' מ"ש אח"ש שלין הכרח לכל זה בדעת הרמב"ם: שם תי"ט סד"ה ותנאי ותמהני על הכ"מ. נ"ב תמה למה לא הביאו עדותי כלי הרמב"ם מדוע פסק כר' יוסי דתמ"ק נתבטל ולא בת"ק שם נאני הטוכנן נתבטל. ולי קשה על הרמב"ם לו יהא דפסק כר' יוסי למה לא הביא שהתנו ואם לומר שלין נ"מ לדינא זה עצמו שייך לדינא שהיו צריכין לחטות וכמ"ש על קומ' תוס' רע"ק אות י"ד. ונראה דקשה למה מביא הגמ' ביצה ה' בריתה וע"ז שולה נשם ר' יוחנן ולא הביאו המשנה. הגם שהביאו שם דתנן ועוד על כמה שנוים בלשון וכשמות יש הג"ה אבל כ"כ עשותים ביחד לא שכיח. ועוד יש כל זה הגהות בר"ם ל"ח ע"ב וגם שם בגמ'. אך מדאמרו בשבת בטול התקנה תנאי שלימתי שיבא יחזור בתקון הראשון ודברי הגאונים ודאי לא יעלו ריקם. וכמו ר' יוסי שהתנה כמה שיהיה ודאי כן לת"ק לימתי שיבא הכוונה הפוגה אפי' בזמן כבית. ובאמי ר' יוסי שהיה אחר בתורכן. וא"כ ודאי היה זמן שחוזה בתקנה למקומה וכבי לא הזכיר מה בשמנה ובטפ בברייתא. והיה זמן רב אחר הביעול ובאורך הזמן בתנו הבמות ע"ש מקרה ור' יוחנן אמר דבריו על בתקנה הבמית שבתלים עד בתורכן ואז ביטל ר"י בן יוסי ובוגתא דת"ק ור' יוסי הוא דת"ק שבבר אפשר אחרים תקנה לאבונה למקומה ור' יוסי כ"ל דמשולם לא נתבטל רק אחר תורכן. והרמב"ם וגם ר' יוחנן ורב פפא יכולין לפסוק כת"ק ומה"ת יכתוב הרמב"ם מה שבבר היה ורק מבית בתקנה הראבונה שהיה בזמן הבית ובתורכן נתבטל וא"ש הי"ש שדרך הרמב"ם לבבית דין הגוהה בפני הבית כאן אין בפ"מ בכך רק מה שהיה בתקנה הבייך לדין שנתבטל בתורכן ושוב לא התנו לדעת ת"ק על העתיד ור' יוסי סבר שהתנו. ובתקנת ריב"ז לא אבר אחאי רק שמתו והתיומה ולכן שפיר הבית הרמב"ם ג"כ רק בתיומה ולדרבנה אפשר בת"ק דאילו לר' יוסי היה לרמב"ם לבבית אחאי וכפי הבראה לר' יוסי לא היה ריב"ז המחיר רק הב"ד שבדור הראה אבל בת"ק התיל ריב"ז ובלא אחאי אמרתי בלשון בגמ' ולהר"ב הקנה דבריהם על כל הפירות ולכן אמר ר' יוחנן אחם בכדי לעשר בפירות והרמב"ם סבר דודאי הוי רק חומרא לתקנה הראשונה בענבים: מ"ג בר"ב ד"ה ובה"א כו' כמו מעשר. נ"ב ע' מ"ש עדותי פ"ד מ"ה: מ"ט תוס' רע"ק [אות א"א]. נ"ב אפשר לפרש דר' יהושע שאמר שיהו שאחי פיתיל לעוד הוא הוא על המעשר שיש לי בביתי דוגמא שאמר ר"ג ובשביר לו מקומו שבביתו שמוכח שם וממילא הקנה לו בגאבר גם המעשר הזה שהקנה לו ר"ג וקנה גמי אבל הבכירות של ביתו ואף דלא מפרש במשנה כל זה שביעה דאין בכרת רק לעמר הטיקר. ולביריש דיבה ר"ג שיאכלו עבל כן יבא ר' יהושע על המעשר שיש לו בביתו שיאכלו עבל וביותר לריה ר"מ ור"א ע"ב שבלה לבער מביתו הוכרן גם ר' יהושע לבער הבחומת מעשר שבביתו. אמנם מהר"ל יש ראיה לפי מה שפי' רבינו ז"ל דמייני רק ממעשר שקיבל עתה ואפשר דכונתו שגם ע"ז דיבר. אבל מייני שהקנה גם מה שבביתו שגם הר"ל פי' ריש המשנה בר"ש כר"ת לא יאכל שהיה לו' יהושע ר"מ מעשר שלא נתרם הבחומת מעשר והקנה גם מקומו שבביתו. והאמת יוכה דרבו שבהר"ב ודאי משמע כדברי רבינו כאן עכ"ש אין שתיהה עליהם מן המשנה עצמה ויש ראיה שכן הוא שקשה מאד על רש"י קושית התוס' בקידושין כ"ו ע"ב ד"ה מעשה כיון דר' יהושע לא היה לו במעשר בביתו מה חשש שמא יאכלו כבי ביתו ושאר קוש' התוס' כולהו יש לתרץ ואינם סלילות על רש"י כמו קושית הגיל על רש"י רק התוס' אבל ר"ת יהושע אמר על מה שהיה בביתו ור"ת עצמו לא הקשה קושית הגיל על רש"י רק התוס' אבל ר"ת תלק על רש"י מחמת שאר הקושית שבתוס'. ומיהו יש ראיה מתוס' דבכרי שאמר ר' יהושע על מה שנתן לו ר"ג. אך גם זה אינו ראיה דודאי תרם ר"ב ע"ז שהגיע מר"ג כיון שהתנה סידר הענין כך הוי בפירות שגם הוא תרם אבל גם מה שאמר שאי אתיד לבערה אחר על מה שבביתו וגם ע"ז ומקומו מוכר לו שיהיו המקום שבביתו ואבל קנה גם מהא דר"ג דהא מסקינן בקידושין כ"ו ע"ב דלא בעי ביטורין. אך אבבי קשה אינו כן היה לגמ' לשנות מהא דר' יהושע דלא בעי צבורין וי"ל דלא מוכח דאפשר לומר דגם בפירות ממה שהבינו לו מהני: מ"ז בר"ב ד"ה ובימיו כו' לבני דורו. נ"ב היינו הזכרים בשיקנו מעמי הארן ואע"ג דהלשון בגמ' סוגה מ"ח ע"ב שאלה בכל גבול ישראל ודאה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה הכוונה על עמי הארץ מפני שהתחיקו זה לשון מיתה וכמ"ש הר"ש ריש דמאי ואז לא הם בני בוהו ואומר לכם שתרומה גדולה יש בה עון מיתה כך תרומת מעשר וכו' משמע שכן אמר לעמי הארץ. בכל זאת ליתא דא"כ לא היו אחברים מלין לחברים תרומת מעשר אלא ודאי דלעמי הארץ לא היה פשוט במה שהוציאם שאלו בעשותם אך אומו הטעות היה גם בחברים שחשבו שאין מיכון לחברים כלל כי הרומה גדולה היא במיתה וזה מסר הטם הארץ ובאחר לא תשבו כיון שחשבו שאין בזה מיתה ולא הפריש כלום אבל מדקדקין בחומת אם קנה בחבר שאל אם הפרים הכל ואם לא הפרים הכל מחמת עשותו לא קנה ממנו וכמ"ש התוי"ט כאן. ותיקן יוחנן כ"ג באמרו לחברים שגם כל חבר מחויב לחפרים תרומת מעשר ומעשר שני. ועגד זה הקיל שוב דמעשר עמוד ומעשר עני דאין מיכון לחפרים ומאז היה כל חבר מחבר בקונה מן ע"ה לחפרים תרומת מעשר ומעשר שני כיון שחשבו שאין בזה מיתה וכעתי הארץ לא מייחי לידע זאת ולכן מתו"כיון שעשה בכל חבר דין בחור לא היה מדקדק מיכון לשאול כלום לחבר בקנה ממנו ואמנם לשון הגמ' פחות קנה שתחלת הדבר כוכב על עמי הארץ שעשו ואח"כ נכב הדבר לחוליא את החברים מן הטעות ועי"ש בפירש"י ד"ה אבל דפי' כמ"ש לעיל. סתומה דמ"ש יש לעיין בהר"ב ותי"ו וברים דמאי והרמב"ם כל' מעשר פ"ט פ"ב:

מסכת חלה

פרק א מ"ד והתרומה. נ"ב וכן לקמן פ"ג מ"ב אע"פ דגם לדמוע אין חייב רק לכהן מ"מ

צריך לקנותו תוך מתרומה שבו ואלם שחייב עתן לכהן בלי מכירה: מ"ט חחלה. נ"ב בכל' בכורים פ"ט ס"ם לא כתב הרמב"ם לחדיא חייב מיתה כמו בביכורים בכל' בכורים פ"ג פ"ח ובשין המשפט כאן לא ציין על תלה מקום הרמב"ם אבל מבואר בתרומות פ"א ה"ד ובכ' סנהדרין פי"ב ה"ב: תי"ט ד"ה ואסורים לזרים כו' דיליפינן מינייהו. נ"ב רש"י בחולין נ"ט ע"א מביא דרש מקראי וכתב בגדה מ"ו ע"א בסיה דרבנן וכתבו הסוס' כמו הר"ם פ"ג:

פרק ב מ"ז בר"ב ד"ה אחד מב"ד כו' והתוספתא אמרה. נ"ב מבמע דשיעור זה הוא מן

התורה והרמב"ם ריש פ"ה דביכורים והפ"מ פי' שב"ב בתבו דמן התורה בכל שהוא כמו תרומה. והנה דברי הר"ב הוא בספרי פ' שלח על הקרא (במדבר ט"ו כ"א) ואפ"ה פ"ב דחין רק אמסכתא דהא יליף הכ"מ שם דמן התורה בכל שהוא מן הספרי ובודאי כונתו כמה דאיתא לר' יאשיה דהא דכתיב בתרומה גורן בכונה מה בהם אחת לא חלה אחת והכונה הנה אחת. ותיבוש למה לא כתב הר"ב מזה והנה גם בראשית הגז (דברים י"מ) כתיב תתן לו ובספרי דייק דנעני בדי נתינה מקבל ר' סלעים ואפ"ה כתב הרמב"ם בפ"ו מביכורים וגם הר"ב בחולין קל"ז ע"ב ד"ה דאוריתא דאיתא בתוספתא ליומר על שיעור בתרומה ואפ"ה בכל שהוא שני מן התורה ואיט אלא אסמכתא. אבל בסם נתינה די בכל שהוא אך שיכה די חנה אחת ר"ע איתא בבסמים ר"ב ונתן דאין נתינה פחות מפרוטה ושם אין דין תורה אך גם שם לא דוקא פרוטה אלא לאמוקי איסור בתלה דלא שוה כלום. אך כן נקרא לכל שהיא פרוטה לפעמים. אך ברש"י בתורה (במדבר ע"ו) איתא בתחלה דמן התורה די כמשהו וכסוף מביא התנו ביסיה בכדי נתינה מבואר שאין רק אסמכתא. והתוס' במקומו בסמים ר"ב ריש ע"ב כתבו דבעי פרוטה ומתלקין נגד דין חנה אחת וגם לא דברו מב"מ דלא הוי בסאי תנא מדלא נמנה בה פרוטה זו אך הוא בכלל הגוזל את חבירו שוה פרוטה וכמ"ש התוס' דהוי כגזל:

פרק ד מ"ד תי"ט סד"ה ר' עקיבא כו' ירושלמי שם. נ"ב הוכחה שכתב ליתא בירושלמי

אלא התי"ט כתב כן מעצמו. והירושלמי שכתב הוא על דברי הר"ב דאין כונת ר"ע דהוי פחה אלא בלי הוסבה זה מבואר בירושלמי דליתא כיון שאמר בירושלמי טעמא דר"ע דהוי כאומר הר"ז תרומה על הפירות אלו לבשיבלו אע"ג שלא אמר כן בהדיא הוי בעצם כן וכנגן סברי כיון שלא אמר בפירות הוי כאומר שיהיה תרומה על הפירות המתבנרין דלא מהני עכ"פ חוזן דמפרש הירושלמי שאין ר"ע אומר דהוי אלא כמו שהוא עתה אלא בשיוסף ומפרש התוי"ט מהיכן למד זה הירוש'. ודברין בריכין ביאור דילמא לעולם גם כמו שהוא הוי אלא אבל רק מדרבנן כיון שבפרים לא מגדר אבל לא צריך לפרים דלעיל אמר ר"ע ולא יעשה קבין מבואר שאם היה שוה היה עבור ומבואר יותר בסיפא שם דאין בזה כלום אלא לשם ואחם חייבי לבתחלה והכא אמר דאם בפרים דיעבד הוי אלה אבל בתי"ש סוכר כיון דחזיון לר"ע בסיפא כאן שאם הוסיף אח"כ עבור ר"ע אלא מדין אלה נמור מתחלה לא מדרבנן וכמו שהוכיח הירושלמי וגם לא משום הדר דאילו משום הדר היה עבור בחר ועשאה אחת וכיון שכן הוי אלה נמורה גם בלא הוסיף ודאי היה מחויב לפרים גם בתחלה דמ"ש אם הוי עלם חיוב והתי"ט ביקר במקום שיש לבחריך. אמ"ש איתא הירושלמי הוי בעי לאיתר מהלכה כלומר מדרבנן אז נדר והקדיש כונתו ר"ע דלא לחוקימתא הגאונים דר"ע אחייבי רק בהוסיף אח"כ אלא גם בלא הוסיף ואם הקדיש מע"ש הכונה שבקנים יבא רק אלה מדרבנן אז מחמת הקדש ונדר אם הפרים ובזה שייך לאלק בין בתחלה לדיעבד ואם אחיל לענין בתחלה ודאם הירושלמי זאת מהבינה ונשאר על כרחך כמו שאמר מקודם דר"ע מחייב רק אם מוסיף אח"כ דהוי כלומר שיהיה אלה לאחר שיוסיף ואלא בא"כ אדרבה לא יוסיף דרוצה בעבור וגם המפרש היה מקלר מלכתוב דבריו דכאן גם לעיל: מ"ו בתי"ש ד"ה לחיות מפריש כו' ותימה על הר"ב. נ"ב מלה למצוה תיקון דמ"ש בתי"ש דבונתו בהר"ם רחוק וגם פי' הר"ם עצמו קבה דמשמע ממנה דעל הלוקח קאי ולא על הכהן וכמו שבחחיל התי"ש כאן אולם נראה דלא תיקבה מי מה נרין הר"ב כמה שאמר מאכלין לעניים דמאי דמוקי המשנה ממאכילה לעניים וקשה למה לא בבשובו שעתן לכהן מ"מ גם מע"ש ותא"ל יאכל הוא ואם סומתו בהר"ם ודאי קשה אם יותר ושיין פוס' רע"ק לעיל פ"ח מ"ד אות ב' דמדומע מיירי דאיכא שיעור אלה מעומעם ואא"כ גם הכא מיירי כן שלענין זה הוי דמאי כדומע שאם יש בו רק שיעור מעומעם דמאי הוי ספק אם חייב בחלה ואם לא הפרים המוכר יש כאן אלה ממנה תרומה ובגר ליה מן השיעור אך דילמא הפרים וא"כ יש שיעור וחייב בחלה מספק כמו מ"מ ומ"ש אך אם היה בבעה"ב אלוקה תורם סבל אז ממנ"ש אם לא בשאר המוכר בשיעור ודאי פטור מחלה. ורק הספק הוא לכהן ולו אין שיעור א"כ שיבסה פטורין ואם בשאר בשיעור ודאי חייב בחלה להכי נקט הר"ב בתחמה בפלגה המליאות שאמן כפי שהוא לעניים דלא צריך לפרים ת"מ ומ"ש ואא"כ יש כאן שיעור והוי ספק וחייב בחלה כמו שהיה הרבה. ואם דלא מוקי בשיפה מעומעם אלקח מע"ש. הנה הר"ם והוכא בתוי"ט סובר דלא נחבדו ע"ש על החלה. ואם כיודע שלא הפרים הע"ש. אלא יותר עדיף בלוקח תבואה. והא דלא פירש הר"ב דמיירי בשיעור מעומעם הוה גם לעיל גבי מדומע בפ"ח מ"ד הגן סחמתא ופשיטא שאם היה בשאר בשיעור תולין דחייב בחלה. ולכאורה קשה על דברי ממ"ש הר"ם בשם הירושלמי פ"ח סוף מ"ד שאם בגלל עיסת מבל גם מהתרומה חייב בחלה וא"כ סבא ממ"ש חייב בחלה דלא בגר מתרומה את השיעור. ואולי יש לומר דמעומעם שלא וכמ"ש הירושלמי בבי. ודומע ועוד יותר בר"ש מ"ד פ"ח. שבעיר אבא דתרומה חייב בחלה מתתי' דמדומע. והיה יכול לומר דמיירי בעומעם אך אחמת מסני דמדומע בבר מתרם: בא"ד ולהרמב"ם צריך ישוב. נ"ב בהשקפה לחלוה ל"ל דהרמב"ם מבאה לשון המשנה דבמשנה איתא בקיצור אלא דמאי א"כ ידענו דמיירי בספק דמאי שיהיו אלקח עיסה מעיה שמסופק והרמב"ם מפרש בד"ח שהיו אותן עיסות ספק וכו' ועי' תוס' רע"ק דמאי פ"ד אות ל"ג בשם ספ"ו דיש ב' מיני דמאי ח' הקיצור מע"ה ב' מבל אדם שבאמת על תרומה גדולה ובהרמב"ם במעשר פ"ב סי"ח חבור שבעיר על אחרים נתנן ואלי"ל ע"ה. ופי' הרמב"ם מפנה דכאן כתבוד על החלה. ומיהו י"ל אולי כן היה לו לפרש בהדיא דמיירי בחבור ולא היה לו לפרוך. והתוי"ט כאן הבוה דמפרש מ"ש הרמב"ם דבסוריות לא מחבדו כ"ש בת"ר אולי כן היה לו לומר סתם ל"ו כיון דאמר אח"כ מתו"ל אם אף בסוריות אבל יש לראות במקור הדין דהרמב"ם הירושלמי שם מבואר. ובכי איתא הירושלמי אחר המלבה ישראל אחים אחים לעובר בכוכים. אלקח מן מאתנו בכוחיה צריך לספרים אלא דמאי דבר' ר"ג ותבנים אומרים מ"ש אמר ר' חנינא דילות אר"ג מ"ע דרבנן ולכאורה מה יאות וכתב המפרש דהא מעשר שכן אמר לעמי הארץ. בכל זאת ליתא דא"כ לא היו אחברים מלין לחברים תרומת מעשר ומעשר שני דמאי דלעמי הארץ לא היה פשוט במה שהוציאם שאלו בעשותם אך אומו הטעות היה גם אחברים שחשבו שאין מיכון לחברים כלל כי הרומה גדולה היא במיתה וזה מסר הטם הארץ ובאחר לא תשבו כיון שחשבו שאין בזה מיתה ולא הפרישו כלום אבל מדקדקין בחומת אם קנה בחבר שאל אם הפרים הכל ואם לא הפרים הכל מחמת עשותו לא קנה ממנו וכמ"ש התוי"ט כאן. ותיקן יוחנן כ"ג באמרו לחברים שגם כל חבר מחויב לחפרים תרומת מעשר ומעשר שני. ועגד זה הקיל שוב דמעשר עמוד ומעשר עני דאין מיכון לחברים ומאז היה כל חבר בקונה מן ע"ה לחפרים תרומת מעשר ומעשר שני כיון שחשבו שאין בזה יש תומרת מיתה וכעתי הארץ לא מייחי לידע זאת ולכן מתו"כיון שעשה בכל חבר דין בחור לא היה מדקדק מיכון לשאול כלום לחבר בקנה ממנו ואמנם לשון הגמ' פחות קנה שתחלת הדבר כוכב על עמי הארץ שעשו ואח"כ נכב הדבר לחוליא את החברים מן הטעות וע"ש בפירש"י ד"ה אבל דפי' כמ"ש לעיל. סתומה דמ"ש יש לעיין בהר"ב ותי"ו וברים דמאי והרמב"ם כל' מעשר פ"ט פ"ב:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מבואר במשנה בלי פלוגתא דגם בא"י יש חלת דמאי וכונתו למשנה זו פלן טולא אדם כו' ומבני כסם פלא בסוטה מ"ז דע"ם בא"י תורמין תרומה גדולה כן ידעו חכמים דבסוריא מחמרי ע"ה בחלה אבל בא"י לא מודע ליזהכן כ"ג רק תרומה גדולה דכן איתא שאין מפרישין אלא מ"ג בלבד ושנו שם בתוספתא דבחלה ליכא מיפה ונפרע מדורות האחרונים דאיכא מ"ד בתוספות כ"ה דחלה בזמה"ז דרבנן ותרומה דאורייתא אבל בסוריא נהגו ע"ה בספרשת חלה. מעשה שפיר אחרין דרמב"ם הכל במ"ל דמיירי שהיה ספק לורות בזה דשם מקומות שאין ספק בגון בסוריא ואם אלא אמר בד"א בא"י זה אינו אלא הכשיר דרא שיפרישו בא"י גם שם לא יהיה הכרח. ומיהום גדול על הר"ם שהיה עשקן לרוב מן הירושלמי ומלבד שכאן מבואר להדיא בהקושיא שהיה פשוט דיש חלת דמאי עד שתמה על מי שאינו אומר כן ומשני דרק בסוריא היו מחרים ומסתיין בהירושלמי בערלה פ"ב על משנה א' ימצא להדיא דאיכא לב"ע חלת דמאי בא"י אלא אם יש פלוגל לתנוא מן הכהן הנשמין בעד הבלה ומיהרתי שם בגליון כ"ה בחורך דסברתו דגם אם נאמר דבתרומות משער אין מגיע תבלומין הוא רק מחמת שבתרומות משער יש ב' סברות שאינו מפרים א' דבעי שיעור ב' דטעה ותשב שאינו בטיהה אבל בחלה ס"ל רק טעם דאינו במיהה לכן יותר יש מקום לתנוא הבלומין אבל בחיוב לבפרים אין מי שאולק מעתה ניחא דהתנא נקט דמאי משום דבזרעים בכ"מ שאינו מפורש בחיוב אבל אלא מקום מיירי דיבר על הרן שבהל עלמו שקידם עזרא אבל סרמב"ם שקבע דיעה לכל בעולם לא יכול לומר דמאי כיון דבסוריא אינו אלכך צריך לפרש היכא דאיכא ספק והדיעים לידע איזה מקום יש ספק או לא ברר נמצא במקום אחר וכשבמע תתני מהור"ר שמעון אלרוני דבר"ל אמר בפיר אילו היה כונת הירושלמי ורמב"ם כפי שבכין הפו"ר היה לבם לומר כמו שאינם תמודים על חלה בא"י כך אינם תמודים בסוריא אלא ודאי דעל חלה אינם מלמדים בא"י שאין הדבר פשוט דבחלה יש עון מיתה אלא מפרש בחלה רק למדין דחלה אינה הרומה כמ"ש הר"ם חלה פ"א מ"ש מדלכתיו (במדבר ט"ו כ') חלה תרומה ותרומה וכתרומה כתיב (ויקרא כ"ב ט') ומהו בו ודבר זה לא ידעו כ"ב לפשיטות העמי בתרן ופ"ע מ"ם בחלה סי"ל פ"ה מ"ו:

מסכת ערלה

פרק א מ"א בר"ב

סד"ה הנוטע כו' ואין הלכה בר"י. כ"ב וכן כתוב בפי' המשנה להרמב"ם ולא ביאתו לכונתא אין סבר בה"ק בזה דמ"ש בה"ק הנוטע לסייג אפשר לפרש דוקא כולה לסייג ואם גם למחלל כל הלילן מייב וגם אם רק יש לסייג אפי' רק לד אחד הכל פטור ואפשר דמשום זה סברי כמ"ש הכ"מ שאחר הרמב"ם כיד החזקה בכל' רבנו פ"ו דר' יוסי אין רק לפרש ויש לראות בתוי"ט בפ"ש דברכות דבריהם יש לומר ולא פליג אפי' המשנה והר"ב נראה לומר דעת בה"ק מלשון ר' יוסי שהתחיל אפי' בפנימי. ולא בתחיל אפי' בחיצון לסייג והפנימי למחלל ע"כ שמע מה"ק דלסייג בעי כולהו אבל אם יש מעט למחלל הכל חייב ע"ז פליג ר' יוסי ואמר דאפי' כל בפנימי הוי למחלל אם רק בחיצון הוי לסייג ג"כ רק בפנימי חייב בחיצון פטור. ומתורץ בזה מה שקשה בסוטה מ"ג ע"ב דמבני הגמ' מילתא הרבה בהיתר שבעיקר היה לסייג ואפשי קשה לה"ק דמשנה זו. אך משבחת דהא אם נעשה לסייג גם הלל למחלל פטור ואי"כ הוא בעיקר הלילן דחלק בחלל בעל נחלק לסייג מכ"ש בהרבה ואי"כ בכל פטור אבל אם דעת בה"ק דעיד ניחא דבמרבה מודה בה"ק שאין העיקר נמשך אחר הענף המרבה. ואי"כ העיקר נאחר פטור ואי"ל לחזור מהמלתמה רק מחמת הענף שהרבה דבזה ודאי נאחר גם לה"ק דין דר' יוסי. אלא לכאן מה שאמר י"ג מו"ש משה כ"ו הילפנלד דבר מתקבל דקשה מדוע א"כ יוסי ואפי' אמר ולא כמו בריתא אפי' נעשו והרמב"ם ליתא בדין זה נעשו ותשב שיהם מלבון ר' יוסי. אך סבר דכונת בה"ק הוא מיד בנעשו לסייג פטור ודייק בזה בא"ע שיש גם לאוכל לא בתבטל מה בנעשו לסייג אך רק בשעת הנטיעה אבל אם נעשו לסייג יכול אח"ז לחזור על הכל למחלל כמ"ש הרמב"ם בשם הירושלמי אבל לא לחלק אח"כ ור' יוסי פליג דגם אם נעשו לסייג אם אמר אח"כ לחלק מהני ולהרי פסק הרמב"ם רק בנעשו ותשב שהוא בה"ק ולא כיחיד ר' יוסי. ולא לומר דהרמב"ם לא חזר בו מפי' המשנה אבל זה בחוק דלא משמע כן בפי' הרמב"ם ובהר"ב אלא אחזר ממה שפי' המשנה אבל בגוף הדין הלין הלכה כר' יוסי לא חזר ובדברי מו"ה משה נ"י מחוזק הקושיא מסוטה דגם שם כיון שהרבה הוי בנעשו. ובזה מודה בה"ק המהני לאחיכולה והעיקר נאחר לסייג. ויש לראות בכ"מ הנ"ל בדבריו פ"י דמירושלמי משמע דר' יוסי מפרש בה"ק והמעיין שם ימצא מה שאמר ר' יוסי לחד אין זה בהנא אלא ממורא וכן אח"כ ר' יוחנן לחד ולא קאי בגל ר' יוסי אלא על ר"ק מ"ל דלסייג ועניש פטור. אך כונת הכ"מ הוא מדלא נאמר בירושלמי בחיוב לימוד ובאיזה אופן פליגי ע"כ סבר דליכא פלוגתא: מ"ב תוי"ט ד"ה והעובר הרבים כו' בשנטעו העובר הרבים לישראל. כ"ב כונה זו לא אפשר דאילו יהיה הדין בנעשו עובר הרבים לעלמו פטור. קשה מה דממעטינן מלאו נטוע מוקרא י"ט תיפוק ליה דאז ודאי נטעו בבטל עלמן. וגם יפר הקושיא שקשה הוי"ט על הר"ב שאחר עלמו מלקמן פ"ג והרמב"ם כפי' המשנה מהנאמר בהלכה הגם שנמצא לפעמים אחר לא יהיה דבר זה רק בגלתו אפשר באופן אחר להבן. אך דקדקתי שהגיה הרמב"ם כפי' כונה בריאה על פלוגתא דה"ק ור' נטעו לעורך רבים ולא כתב כאן דאין הלכה כר' יהודה. אלא אחר שביים כפי' של עובד הרבים שנעשו כתב דאין הלכה כר"ש ובמ"ה פרק זה מביא מחלוקת דאין הלכה כר"מ ואח"כ מפרש לוחו הריפה דמשנה כן היה לו גם כאן לכהוב וכמו דאיתא בהר"ב אך היה פשיטא לרמב"ם והר"ב דכיון דר' פוטר שותפות מערלה ע"י לימוד שלו שנאמר בפסחים פ"ב דף כ"ד מ"ש בעת בתנו דבריו שנעשו לעלמו דאיתא בתוספות מייב בתחילה קל"ה ע"ב דעיבה בתחילה ובאלה מקרבי ועיבה עובדי הרבים פטורה מכ"ש בזה דשותפים ומי פטור מכח לימוד לא צריך הו לחזיה עובד הרבים דכ"ש הוא אך יהיה קשה דבריפה נמצא דיעים שהוא גם לר' יהודה שכן סידר רבי אח"כ דיעים אלו בתר פלוגתא דר' יהודה ע"כ שיהיה בהריפה מצילות גם לר' יהודה לכן צריך לפרש דוקא בנעשו העובד הרבים בבטל ישראל דאז הוי גם לר' יהודה ולכן כתב הרמב"ם דאילו נעשו עובד הרבים לעלמו ומכר לישראל דפטור בתוכו דבזה פליג ר' יהודה ופטור לר"ש. ולכן אח"ש מביא דאין הלכה כר' יהודה ואז ממילא גם בנעשו לעלמו פטור וסוגיא כזו איתא בברייתא בגמרא ס"ו דנקט בריפה י"ג ויש לי בתוקפתא אחת יש שיהיה בזה לר"ש. ולא הוי בבטל זה בתרים לגם לגם בהלכה לאחר הפלוגתא מיד אבל שיהם כ"ב בהדיא בריפה הדין כמו הרמב"ם בפסק לגם לגם לאחר הפלוגתא מיד אבל לדבר אחד נהכוונו ולגיבה אלגיבה אלגיבה דף כ"ד לגד ודאי סברי דעובד הרבים שנעשו לעלמו מהני בערלה. והא דפי' הר"ב בנעשו אע"פ שלא בכשו בה בזה פליג ר' יהודה ר"ש ור"ל דבר אחר בתשובה אחר דברי ר' יהודה משמע דנאמר גם לר' יהודה: שם מ"ה בר"ב ד"ה ובו בריבה כו' בעקר אילן הזקן. כ"ב ובאחר הזקן מחוזר לקדם בהבריבה ובגל כך כמו עוף: מ"ז הפלים והלולבים. כ"ב בבלאי הכרם פסקו התוס' בפחים כ"ה ע"ב ובש"ע יו"ד רל"ו סעיף ג' דגם בעצים אסור ובסיגון דגם העצים וכל כמי דתנן הכא בכלל איסור זה והגר"א ע"ז בחות' כ"ו דחולק וסובר דקם דאיתא בפסחים כ"ו ע"ב מיירי מתלתן דהוי בפרי עלמו אבל אולת אם מותר ולדעתי בה"ק בתרומה משמע דבריהן שבתב בפע"ז ה"כ ממה"ם לשון הברייתא בקליפי ערלה אבל מה דאיתא בברייתא לא נקט של בלאי הכרם שיהם ובתב רק בבלאי הכרם לגמרין דרק בפרי אסור ובקם כמו דנקט בזיר ספרי דבתלתן שעמו בפרי. אך קשה לפ"ז למה לא נקט התנא הכא ומי בלאי הכרם כמו דנקט בזיר אלא שייך הכא. והנה בא"ע קשה לפיקר למה לא נקט התנא בלאיסור כמו לאיסורה אך בזה יש לומר דבבלאי הכרם אינו אסור רק מדברנן לכבי לא דמי לריבא דמותר לגמרי ולא דמי לאיסורה אלאסור לגמרי גם מן הסתרה. אך קשה לתרן כן כיון שבתוס' סברי דקם דבריתא פסחים כ"ו ע"ב מיירי בכל קם ובס

משמע דדמי לגמרי לקליפי ערלה דאסור מן התורה. ונראה כיון דבלאי הכרם בתו"ל אינו אלא מדברנן כמבואר בזיר"ד רל"ו סי"א ודאי לא לאסור הפרי אלא העצים ובקם כיון דבוסתאי דלפי משנה זו ע"ב גם לדעת התוס' אינו אסור אלא בא"י רק מדברנן העצים ובקם תודים דבאן מותר לגמרי. והנה נקט אין לי בירור כיון שבגאון מסיק מתחת הירושלמי דקם נאסר א"כ ליכא מאן דמתיר באחר ישראל גם בקם. ובזה יתורץ קושיתי למה לא נמנה הכא כיון דבגעצים הכל מותר והאסר דלולבים המה בקם ובע"ש אין קושיא כיון שבאיך לפרש מה אסור ומה מותר. ואבן בהעצים לענ"ד ודאי יש לאחיר בתו"ל אינו אלא בא"ע:

פרק ב מ"א בר"ב

ד"ה אינן מצטרפין אפי' לאסור כו'. כ"ב יש מלה רבה לבאר כל הסוגיות לענין זה תוס' שבת ס"ט ע"ב ע"ז ס"ח ע"ב וגם בטעילה י"ח ע"ח וכפי המבואר לענינו סברי התוס' דבמשנה הבכא דיבר ר"ש מלילוף ולא מהערובות והגמ' דמייתי בע"ז ס"ח מר"ש לענין תערובות הוא ממשנה י' דבאן תבלין וכו' לזה קשה לענין הלא כל המשנה בח"ק וכו' אלעזר אח"ז וגם המשנה אחת"ז הוי בתערובות ובבבא זה עצמה איתא ואין צריך לבריס ואיך מאמר דדברי ר"ש סם על לילוף. ב' קשה הרבה לומר הבגמ' נקט בע"ז ס"ח לשון משנה זו והיא משנה י' דתולין והתוס' בטעילה כתבו על גמ' זו וכ"ש קיצר בלשון ולא דק. ג' קשה על הגמ' בטעילה י"ח למה לריכין לשנות לשון המשנה אין צריך לצרף יותר היה לגמ' לפרש דקאי על תערובות ומעטם שבתנו התוס' דבתערובות לא אמרי' כל שהוא למטות. אך נראה דאין הכרח הוא דוחק בטעילה הוא"ל ולא תני במשנה אין צריך לבריס גם לא פלוגתא דר"ש כמו בעולה לבכי ודאי מיירי בלילוף ולא בתערובות ובסיר פריך ומבני שם. אבל בע"ז ס"ח דפריך הגמ' מהמשנה הבכא דא"ש לפרש רק לתערובות וכמ"ש לעיל. ואך זה לא מתברר אם מיירי ביבש דלא ודעת התוס' שם דבלא בנתיבת טעם ודאי לא פליג ר"ש דהוי בבנין ומיירי רק ביבש אבל הר"ב סבר בבא דלא הוי בבנין כיון שיש ג' שמות שוב לא שייך טעם כל אחד בעיקר וזו היא דעת הרבינא ביו"ד ל"ח ס"ו וסס"ח שם בדמה הכרח זו הוא בדעת התוס' וגם אפשר לומר דלענין כ"ש לאמות דלא נימא בזה כ"ע מודו והבר"ב. וקרוב לודאי אלעזר שיש בתוס' ע"ז ס"ח עשיית בתקומות דאיתא שלה בל מעילה ושוב הוי לגמרי בדברי. ומה שיש שם הגה"ש גדולה על תוס' בגנאין אין הכרח כלל אדרבי כדאיתא בתוס' ניחא. תוס' בתוס' המעילה אין מלילות לתקן והוי בטל תוס' אחר דלא סבר בתוס' בע"ז ס"ח ע"ב. ואגיב כאן מה שכתבת לא הבנתי תוס' שבת פ"ט מ"ם דמשנה דמעילה ע"ב מיירי מתערובות דאל"כ קשה דר"ש סבר כל שהוא לאמות והלא ביאר בגמ' בטעילה לחיפך ובשת אין לי פנאי לעיין בזה. ומ"ש הר"ב דאין מצטרפין אפי' לאסור הקדש. והתוס' ע"ז ס"ח תולין ע"ז כמ"ש. ובקבה לדעת התוס' הלא הגמ' פריך שם לר"ש למצטרף והוי הסירכה כיון שנצטרף נאסר בעיסה בטוב שלא נפגם בעיסה ע"י רבוי התימוץ. וכיון שבבר נאסר שוב לא מתיר הפגם שבא בכל הבנאים ולבסוף פגם וכמו בנטל הרומה מהתלה והתמילה דלכ"ע אסור במציעותא דברייתא. מעתה מה מבני הגמ' דלר"ש אין מצטרפין הלא מרבנן בתחמין העיסה לר"ש אם אכל מן העיסה חייב מעשים כל שהוא לאמות כמ"ש התוס' בנתיבת טעם דאז הוי בבנין. אך בעת תוסב לתי הבכא בכל דיני דברייתא מיירי בזם ק"ל ונתבטל ספיר ורק מחמת שבתחמין במרבינין תימוץ והוי בכל דין מעמיד לענין זה לא אמרי' לר"ש כל שהוא לאמות. אלא היכא שמרבינין בעצם הטעם דהוי איסור דאוריתא. ולעצד מה שמחמין קול עוד ממעמיד ולא מיבעי לתלן דסבר דמעמיד אוסר רק מדברנן במ"ש בא"ח סי' תמ"ב ס"ק ט' דלא דמי למ"ש התוס' בזם כדי נתינת טעם אלא בא לתלן דבטל דאוריתא הוא רק במה שלא היה נעשה מה שאוא בלא זה כמו בגיבה שהיה אלב וטומעד בקיבה ביו"ד ס"ם פ"ז מבא"ר בזה העיסה נעשה בלא תערובות זה רק שקיבל תימוץ והש"ך ביו"ד שם בחוסב שבדברנה זה תמוב ממעמיד והבינא מתולין ל"ט ע"ב התוס' כאן לא סברי כן ולא יהיה כש"ך עכ"ם קול מים בו נתינת טעם דרק בזה בתנו התוס' דהוי כמו בנין ותכתוב עוד מ"ה דדעת הר"ב הוא לתיקן מה: שם בהתום רע"ק אות ח'. ב' קושיות זו בכלל מה דבריך הירושלמי מאן תנא ת"מ בל דמאי ביאיה גם בזה התומרת כמו ודאי שגיך אחד ומאה ויותר היה הסירכה על הסיפא דצריך לחרוס המשנה באין הכהן צריך לבלם. והקושיא זו לפי הגמת דמתחלה פי' הירושלמי הא דתנן ומצטרפין והדר פריך מהמשנה יותר דעל זה קאי דבריכת אח"כ. אך גם בפסוטו ניחא דקאי על כל המתרות שבמשנה. ומבני ר"מ היא המתיר בדרבנן לגמרי בכל דיני דאוריתא. ובתב הפ"ע כאן דיש בפרק דלבכי לא הביא הרמב"ם דין דה"מ בל דמאי כיון לתלן לית לן לבא דר"מ ואי"ב בשיר בפרק הטור כ"ם בלא"ג דהכן צריך לבלם וממילא אין צריכין לבריס בבטבטנל. ומה שיש ביעול לת"מ אם בבשים אז כאחד ומאה לא יעבוו אבל מקום שיבול אין צריך לבריס וע"ע מ"ם אלה פ"ד מ"ז: מ"ב הו"ח ד"ה הר"ב ד"ה והערלה כו'. ל"ב דברי הר"ב ודברים אלו נמנא בהרא"ש בפירושו כאן והרא"ש מוכרח לר"ל לפי פסקו בגיד הנשה סי' ל"ז דבינם נמי אמרי' חוזר ונישוח אם היה משם איסור אחד: מ"ו ומ"ז בין שיש בו כו'. בתוס' בתוספות ע"ב ד"ה אחד יש פלוגל לידע מה שנמצא לבעמים הפשוט קודם ע"ב שהביאו דקוחן זה גם מגמ' ולענין בין לא ידעינו ובאן במ"ו נקט בריבא הבנוהה קודם והדר באין בו כדי לאחן בו נקט הפשוט קודם וכ"ה במשנה ז'. והיה לעני לומר דוראי בעי הבנוהה קודם אך לחידוי דנקיט בריבא בין שיש בו נקיט בסיפא דאוהה מבנה נמי קודם בין שיש בהן וכן במשנה ז' אבל יש בתוליו י"ג ע"ב לעולם שותפין בין ביום נקט הבשוט הלה. וחידוש דבמ"ם בבי' ו' דיבר אם יש בבין בזמכים של מתכות אם יש לזה קדימה לתרומות ולהיכן ולא הבינא הקירה על לבון הברייתא דף ע"ו ע"ב בין בזור בין בזמכים וכו' ולא ידעינו אם כולהו לפעמו איזה קודם. בעת לא בהבר לי הענין דלא דמי לאלו דרים נדרים בעמים מפורש ריבא ופעמים הסיפא זה לא בייך בכא בבבא אתה לומר דלפעמים הפשוט מקודם ולפעמים הבנוהה דאין שייך זה באותה המשנה: שם מ"ט תוס' דרע"ק אות י"ד. ב' ויש לראות שהיה לפני הר"ב הסוגיא דע"ז ס"ח בעת בתנו דבריו שעוקר לפעמים בבבא דבנו סברי דבנה ליכא פונם דרלוי לחמע בה שיעות אחרות דבר זה לא עשה מעמנו הלא כוא מגמ' דשם. אבל לענ"ד אדרבה מבם יש סיוע לדברי הר"ב דאם איתא שם ע"ב דריבא אינעטרין לאבמוטי' דאפי' בזה שבינהם המתיו יחד מתיר ר"ש. מבואר דאינו לא נאמר להדיא לא סייע למדין מנתן תולין הלה והתמיון בהתיר ר"ש ביבא כן גם בריבא. ואי"כ קשה הרבה על המשנה מדוע לא קתני גם בריבא ר"ש מתיר ואין לומר דשאני הברייתא דאינו לא נאמר כלל בריבא דייטו לומרים דר"ש מתיר אבל כאן מבבא דאיתא במשנה יש בבינא ר"ש מתיר בסיפא דקאי גם על המשנה הקודם זה אינו יכול לבטל כן גם בהברייתא. שנית אבל הוא בין בע"ז לא ע"ז שנכתב בכל אחת דעת ר"ש אלמא שאין דרך המשנה לשנות בסיפא שיעלה גם למשנות הקודמין אלא ודאי דתנא דמשנה סבר דבריבא גם ר"ש אוסר ורק התנא דברייתא סובר דפליג גם בזה ויש לראות בזיד מלאכי סי' תרמ"ד וסי' תר"ס שיש רבות לכל אחד לומר דתנאי היא אליבא דתנא זה ומנוחר כן מתוס' והרמ"ם והר"ש בהרבה דוכתי אין בהכרח דברייתא אמר בשם תנא כך והתנא דמשנה אמר בשמו לסיפך וגם הכא שבנה שהם שם התנא הכא והכא ולא נזכר במקום אחד שם תנא שאמר בשמו הכבא מקומות לזה. ויש לראות בתוס' נדה דף ל' ע"א ד"ה ש"מ שיש במשנה דברי ר"ש ובברייתא ל"ב דברי ר"ש וא"ה דלא סברי כן. וכן יש לתקור בזה במבינא חוטע"ק בשוף קושיתו והלא לר"ש גם איסורין אין מצטרפין כו'. אבל אין בזה הכרע דמיד שבא לידי חימוץ הוי כמו בעין ואע"ג דהר"ב פליג על התוס' בעניין לר"ש סבר דחימוץ חמוד דבזה ודאי נאסר בכרת בזה ומ"ש בעין נמינת עשה דהוי כמו בעין וגמ' תולין ל"ע כן סובר התנא דמשנה בשם ר"ש דאוסר בזה והתנא דברייתא לא סבר כן אלא דגם בזה ר"ש מתיר: שם מ"ד שאור של תרומה כו'. ל"ב בגרדבי סוף כל הבשר יש תרוכות בשהמיד חלב לבבוות אחר שנתלה בטעור בסוף סחיר ר"ב מחמת דלא ימלט בלא תלב קדוש והוי זה וזה גורם דמותר גם בהסמדה ומביא מברייתא בע"ז ס"ח ע"א בים בכל אחד כדי להחמיץ אוסרים בהחמיס ור"ש מתיר אמלין דבאין בכל מ' להחמיץ כ"ע מותר ע"ז לקמוה מי יומר דלמה ס"ה באין בכל מ' לחמץ פליגי ורק נקט בתנא כתנא דסחיבה דגם בזה ר"ש מתיר ובסרם שמטאר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שם ס"ח ע"ב בגמ' דכל עיקר דין זה בהכרייתה למדין מביפה ולין רק לר"ש מ"כ שפיר נקט רבותא לר"ש דקתני בשבילו עסף על הכלל כת סיתרא עדיף ולין לומר אם אין מילוק בין יש ובין אין ליבא רבותא זה ליתא עי' מ"ש לפני זה מב"ב מ"ח דהוא רבותא גדולה. כוב מבנה המגדלי ראיה דתכמיס זוז"ג דכיתר בגלה וטיה עדיף לבניה כל שני הראיות ולהביא ראיה מערלה דכאן דהוי זוז"ג בתיסורי בגלה ומותר לכהנים ועי' ירושלמי פ"ב מ"ל דרבנן דפליגו על ר"ל בתרומה והתירו מודים בתיסורי בגלה דאסור דלא כרבנן דר"ש במשנה זו ויש כזה בסוגיא ע"ז מ"ע דרבנן אלו אינן רבנן שבמקום אחר לך הראיה מדפסק שמואל כר' יוסי יש הכרעה גם לאיסור בגלה אבל אבי המגיות לא היה נ"ל ולא עדיף להביא ממשנה זו הגם דבאמלה לא היה איסור בגלה כיון שהיה רק על מליחה כמבואר בסי' ס"ז מ"מ עדיף ופקא מינה בתיסור בגלה:

פרק ג מ"א בר"ב ד"ה כולן ידלקו כו' את שדרכו לימנות. נ"ב זה הוא בכל המצוות בתמ"ז מעניים אלו ולא הבנתי הא אין האיסור ההבנדים מתמת עצמן. מלי בגת מהא דתיתא ביו"ד סי' ק"ל בהלי לתתכבד דזוקא תמיכה בסר שבלוא ממלב נקרא מתמת עצמו וכן בסי' ל"ח ס"ה בעבידה לעצמה דבני איסור מתמת עצמו ועי' ע"ז ק"ל סק"ד דים בסרי דגם במעמיד לא נקרא מתמת עצמו ובשלמת במבשל ו' שייך בסיר הפעונתה דהיינו כלבון מתמת עצמן מבל"ח בתלו ובהמוילה ליד ע"ל דפריך הגמרא דלינבל בהבגד עצמו מבני בסיר בגיסותה אסור מתמת עצמו מבה"ב כאן שהיון על חביונות הבגד שהוא כיתר ובפיעה שאין דומה בשום אופן לבאי דק"ל ס"ב וכסי' ק"י ס"ל דכל הנמנין שם אינם רק מתמת עצמן: שם מ"ד ב"ב ד"ה ידלק כו' שבת עצים ב"בשביל. נ"ב והתי"ט בתוקה כנגדו כדי שלא יהיה זוז"ג. ועפש זה משום שבת עצים בתבשיל כתב נמי הרמב"ם בפי' והר"ש ג"כ. ובתב אלו רב אחד ואת בהר"ן ע"ז ס"ה בסוגיא דבת תיכה דף ר"ע ע"ב דתה דברי הטוס' משום דלא מצינו שבת עצים בתבשיל ומה יאמר במשבש זו ובפיר הקבה והלא גם הר"ן עצמו מביא בפ"ג בסוף לסוף הפרק משנה זו. אך נראה דהר"ן סבר דבאן אסור משום שהבה מבאיסור עלה. דרק בכ"ק ע"ל בבבת יש לימוד היתר על סוגא אבל בעלמא אסור אך בפי דעת הטוס' משום דיש שבת עצים בתבשיל א"כ לא מהני לימוד דב"ק מתלוים דהא אוכל מוקצה וסברי הטוס' דגם כאן הוי משום שבת הבאה שיש במאכל זה מתמת הבשל אסרו בהבאה גם לתת לפני הכלב שאוכן תבשיל וכמו טעם ח' דתיס' כדבוותא הר"ל והרמב"ם פ"ב ממאכלות אסורות ס"ב שבשה מבשל לאוכה וקאמר דאיסור בגלה ביכר בה. ע"ז סותב הר"ן דבפת יש עצם אין ודק יש עוד משום שבת עצים ובתבשיל אין רק עצם.זה. ובזה יובן שבדין כ"ד בהרמב"ם. והכ"מ היה יכול גם בתבשיל לומר מה שבתב לעיבן באין מאכל דוזוקאי. כן אפשר לומר אך קשה לפ"ז מתה דאיתא בפסחים כ"ז ע"ב דליבא מצאות לרבנן לאיסור דהא אסרו גם בבשוקה כנגדו אלמא דמעשה נהנה מאיסור ליתא. ואילה י"ל הבר"ן סובר דודאי לרבנן כמו שלא שבני יש שבת עצים כן שבני קול' דגם בשוקה כנגדו כיון שבמקום הלבב בלה אסור לא שייך נהנה מאיסור אבל אם דינן לרבי דסבר יש שבת עצים ומהני אוקה כנגדו יש גם נהנה מן האיסור אך כ"ז היה לר"ן לפרש אבל בראה הר"ן בהב על חוס' רק דמתבבל לא הי הוכחה אך הוכחה דתרומה אמת אינ' ודאי אמרי' גם בתבשיל בעלה מעשה יש שבת עצים ובשבת שאני כיון שאין אסור בהנאה. וזה שבתב דלא שמעינו שבת עצים בתבשיל היינו דליתא בהדיא ולא שייך ראיה אבל בתמת הוכח: כ"מ ילקוט ביר. נ"ב והרמ"א ביו"ד סי' רל"ח סע"ב מסיק דוקא אם יש כ' מינין עם הרבן במשולת יד וזולת זה מותר לנקוט ולאכול סירוק וכן הוא דאיתא הוף פרק בלן רק כ' מינים:

מסכת בכורים

פרק א מ"ד בר"ב ד"ה שאינו יכול כו' בבשנה זו. נ"ב והבכרת לזה הוא מתמת דאיתא בריתא בירושלמי בשם ר' יהודה בן ר' אמר ביש"ל בלבה בר' יהודה ור' אבהו הוה בן הלבה לעמבה: שם מ"ו בר"ב ד"ה ונקצץ האילן כו' ונדחו ידקבו. נ"ב מבוה י"ח ע"ב עי' מ"ש שם:

פרק ב מ"א בר"ב ד"ה והן נכסי כו' עברים. נ"ב יש עוד במ"ב פ"ג והר"ב נקט אלו משום דאלו נאמנים לאיסור בבשיעית פ"ח מ"ה ובמעשר שני ספ"א שבת אם לא פי' התנא לקמן סיינו יודעים אלה לבן שייך זה רק להפיסות והתנא בא לקמן רק לבוסיף מה שלא היינו יודעים: שם בר"ב ד"ה משא"כ כו' דאין לו מתירין. נ"ב מבואר בהר"ב כאן במ"ב: שם מ"ב בהר"ב ד"ה אף לזרים כו' דבריו דחל. נ"ב עי' נ"ל סי' ס"ט. ותשו' רע"א סי' ס"ס בפלפולם בבינם שבולה ביו"ע וכוה בסק עבפה ס"ג ולדי טרפה בהבערב לו בגדר מלאכול בלבה ותבערב ע"ש דעות שונות וכלן מבואר דלא בכולם אלא שבינן שע"ד דשי"מ דיק דעתה האיסור כאן בשאר גם האיסור דלא כו' דשי"מ ולא"כ אם אמרי' שלא נתבטל הבינה לו הבלבה בעת כ"ז שלא אכל על הגדר גם בעבפה יש עתה ויודע לבי בים לדיק בלבון הר"ב כיון שאיבין אנו לומר שזה הוא בכורים. שוב יש לו כל דין בכורים משא"כ שם דהוי איסור ערבה איסור אחר אבל רמוק לחלק בזה דמ"מ אמרי' אם...סור הוא בעין בלילו היה

משנת רב יוסף להגאון ר' יוסף רויזין ז"ל אבד"ק סלאנים (בעהמ"ח ס' עדות ביהוסף וס' פורת יוסף).

תרומות פ"א ה ולא מן הפסור על המיוב. פי' הר"ב בגון מפיחות שלא הביאו שלים שהן פסורים. ועי' בהי"ש ובתוס' ר"ע ומתקשי מרב ת"ל איך שמבולם אישתמיע דבדי הגמ' דסבהדרין ד' ס"ע דקתמרי דקודם הבאת שלים בשורפה אינם מעמתם ואמן ואומר לא מדברי הגמ' נלבד קשה עליהם כי קשה עליהם ג"כ מהוספתא דתרומות דמבורר שם דסימן יש דתבולה הבאתה בידוע שבביאה שלים ולזה תמוה דברי הרמ"ם בר"ה ד' י"ג שהקשה דלמה זה היה ידוע להבור בין שלים כו' דהא מוכח דידע מכח דמבואר במתני' התבואה שבביאה שלים והא גם בלא הביאה שלים ניחוש לשביעית ולמעשר שמא הביאו שלים ולפי דברי הגמ' ותוספתא הנ"ל מבמע דחולה אם בסימן ה"ה נודע ומ"ב בבינסמן לאמן עוד לא כי' כאשר נודע ע"ש בסימן הנ"ל אח"כ ראיתי בדברי הגר"א ז"ל בי"ד סי' ש"ל שבביא דברי הגמ' דסנהדרין וכ' דרק דרך המעמע הוא: פ"ב ן ותורמין זיתי שמן על זיתי בבר. ועי' בתוי"ע שהקשה על הרמב"ן דבותב דתרומת זתים ובנבים הוה מדרבנן דקבה ממ"ח וממ"ע דפ"ק דמביכתין וכביא ירוש' דחלה דמבואר דהוה רק מדרבנן וקשה שוד יותר מדברי המבניות הנ"ל ובמ"ב הרמב"ם דשקמעיתי' לי' בזה כמה דברים חדא דלא דעיר בדברי הירוש' דפ"ד דגיטין ס"ב דמבואר דהוא מדאורייתא ושוד דבותב בשם הרמב"ן בבפיעות דהוא מדרבנן ומינו בש"מ בב"מ ד' פ"ח דמביא בשם הרמב"ן בתומם (משפטים כ"ב) על הקרא דמלאחך וגו' כותב וז"ל וזכיר שי המיינן ממנה לרמות כי דינה להפרים הירוש ויאסר אין חיוב דמלאחך ובשם בענבים וזתים ומ"ב דעתו דתרומת זתים ובענבים אינו רק מדרבנן ולבאור בלא יפלא לקדימה בענבים שעיר הירוש בתרומת זתים ובענבים אינו רק מדרבנן ומה שבש"מ בב"מ בשם הרמב"ן מתה בזה בלא בעיון ובתירת דעת הרמב"ן ממה שבש"מ בב"מ הבינ בשמו לדברי שבתומם. אבן אחר הבינן יסי' ס"ט הכל ע"פ הא דיש חילוק בין ענבים בופא דהעומדים לאכילה חייבים מה"ת והעומדים לדריכה יסי' חיוקא מהם מחוייב מה"ת ואין חייבין בעבינ עצמן רק מדרבנן וה"ה בזיתים והחלוק הזה מבואר בש"מ דב"מ הנ"ל וכן ראיתי בגוף דברי הריעב"א בשם הרמב"ד דמתלק כן וכן בתוס' דב"מ ד' פ"ח ומ"ב אין שום סתירה בדברי הרמב"ן דדברין שבמשמם הוא בעומדים לדריכה ודברין המובאים בש"מ מפורש הוא בעומדים לאכילה ובזה יתישבו ג"כ ד' הירוש דבתלה מיירי בעומדין לבתיבה [וע' בפ"מ שם ד"ה בוסיף ר' בא בר בבא כו' שברי סתם זיתים לשמן כו' וכיון ג"כ נמ"ש] ובגיטין מיירי בעומדים לאכילה ובפ"ז דהמשנה ע"ב בכל מיני ענבים קמ"ל [וכן דיוק דברי הירושלמי דתלה הנ"ל הוא ג"כ מזה דע"ב בכל מיני ענבים קמ"ל ולא בדברי הפ"מ שם דב' דהוכחתן מבוס דסתם ענבים כו' דא"כ לא הי' מדייק בגיטין דבבן שוקרין כו'] ויתחזק דבריהם מדברי הירוש' דתלה הנ"ל. וא"כ אחר כל המקובן מ"ש הא דתומים שמן על זתים הבבבתים כו' מבוס דלא גם הזתים מדאורי' וכא דחזים על שמן דפ"ק דתרומות דפליגי ב"ש וב"ה מיירי ג"כ בזתים העומדים לאכילה וא"כ אין שום קושיא מהמשנה הנ"ל אמנם עדיין יקשה מדברי המתני' מ' דפ"ק דתרומות דתורמין על זתים הבפתים דלא הזתים עומדין לשמן ואפ"ה הוא תרומה מדאורייתא וע"כ מזה מוכרחים אנו לומר דין חדש דגם בעומדין לשמן וקרא שם שיקר חיובם הירוש ויוסר רק מקדימה בענבים והוה תבומה תרומה מדאורי' כמו אם הקדים תרומה בשבלים ואמנם שבש"מ שם כתבו דבסוגיא דחולין ח"ה לפרש כן אבל באמת הוא הרומה ולבבי מ"ש דברי המתני' דתורמין על זתים הבבתים וע' במס' ע"ז ד' ל"ו בתוס' ד"ה שמותר אבל תרומה כו' דהוה כו' וסירוש' דחלה הנ"ל הוא כן דבעומדין לאוכלה שמן אינם עובד רק מדרבנן ובא"ז בשקרא בם תרומה הוי המחובר על התלוש בבשיתלוש דהוה תרומה אף דבעומדים לאוכלה בם תרומה אבל דבעומדים לשמן אינם בעב

דס"ג דנימין כ"ל: **פ"ג ט ר"א** אין לעובד כוכבים כרם רבעי ותכ"ל יש לו. טעם הרמב"ם ז"ל בפ"י ה"י דמע"ש כותב ויש לעובד כוכבים נטע רבעי שאם נא לנסוג במצוה זו סרי הוא קודש כנטע רבעי של ישראל וכ' ע"ז כ"מ בפ"ג דתרומות וכתיק ותמוה הלא הת"ק דהוה ר"י סובר דאין לעובד כוכבים כו' ותכמים הם דסברי יש לו ואין לומר דהכ"מ מפרש דלתכמים יש לעובד כוכבים כרם רבעי מדאורייתא כמו מרלה ע' בתדרת מליטו ופסק הרמב"ם הוא לר"י ומדרבנן קודש כמו עובד כוכבים שחרב תרומה דהוה תרומה מדרבנן ע' כרמב"ם בפ"ד מה"ת הע"ו דת"ל יסתכו דברי הרמב"ם אהדדי דבפירושו במתני' כ' והלכה כתכמים אכן בלתמת דברי הרמב"ם דכתב שאם כו' קנים מתר לערש שיחי' מליכה דתכמים ויש להתיץ וע' נקדושין ד' נ"ד ע"ב דקא מקשי הגמ' מכרם רבעי לי ר"מ כו' ולא מוקי בכרם רבעי של עובד כוכבים: שם **תרומת** העובד כוכבים מדמעת ותייבים עליו תומש ור"ש פוטר. וכ' הר"ש ותימה דבמתתת מקרי' מליכה דר"ש דתמר מירות העובד כוכבים פוטר דתרומתו בארץ אחורה לגרש ומדמעת מדרבנן ומזה סברית דר"ש פוטר לתומש פליג וקשה לתרי דבעלמא תפס מסקנת הגמ' דקי מדרבנן מדמעת ת"כ ת"ש דברי סתתרי' דתמתי' לדינא דלוריתא קתי וסבר בתוס' רע"א סבית דברי סתוס' יכמים דיומא דר"ש פליג גם על הא דמדמעת ודלא בסר"ש ובריע"ב ולפלא שלא הביא דברי סתוס' דמתתות ד' ס"ו שמסתפקים בזה אכן על כולם סברי מתפלא שהרי הוא יהוה' מוכרח דר"ש פליג גם על הא דמדמעת וז"ל חוזין בעין מימר מה פליגין בתומש הא בדמוע לא תשכח תני היא הדא היא הדא מי' דפליגי בתרוייהו והוא פלא: **פ"ה ה סאה** תרומה שפלה למאה סגריסה ונפלה לתק"ל הש"ל כו' ותכ"ל כו'. ע' בפר"ה כי"ד סי' נ"ש ס"ק כ"ל שהאריך לסכריע בין הרתשונים ז"ל אם התולין שבדמוע מצטרפין [לבטל לא לא ולפלא כמיני דהלא הוא ירושלמי מפורש בפירקין ס"ד כד"ס לחדעתא דל"ת כו' וע"ש בפ"ש דתולין הראשונים מצטרפין לבטל ואינו צריך בהתרומות הבנים רק כ"ש משום דהסאה בעצמו תלוה לזרים כדעת הר"ש ז"ל והתוס' בפ': דבכומתת דקדוכת תרומה יש בה אכל בתתזרבה אף בכל שהו נ"ב שרי משום דבבר נתבטלה בהדמוע בהרתשונים ושהוה גדול על גדולי הרתשונים ז"ל ועל גדול שבתתרונים הפר"ח אלא סביתו דברי הירושלמי: **פ"ה ט כשם** שפתחו התולין כך פתחה התרומה ומותר. ע' בר"ש ובר"י ריו"ד סי' נ"ש בשם הרשב"ל ז"ל ועי"ש הלא יהוה' מפורש הוא ח"ל ולא סוף דבר שפתחה התרומה אלא אפי' פתחה התולין והתרומה בעינה כו':

מעשרות פ"א ח המהליק בעגנים לא הוכשר ר"ל הוכשר. ופי' הרע"ב דבמשקה העומדים לגתלת פליגי כו'. ועי' בפוס' ר"ע מה שהקשה ע"ז ובתמת פי' הוא ירושלמי מפורש וז"ל ר' אבין בשם ר' יוחנן ר' יודן כדשתיש ורבנן כדעתין דתנא זיש שפלגא כו' רבנן אמרי בתמיני הוא בודק ר' יהודה אמר נגושו הוא בודק עכ"ל והוא ברור:

מעשר שני פ"ד ג ובין שנתן לו במתנה. ע' בהי"ש מה שהביא מירון מבר"י קורקוס ובראשה לחזק בשיטה דאל"כ קשה מאד איך סתיים רבי דתתנה שלא הורמו לגא כו' ונקדושין ד' נ"ט מבואר דרבי כותר דבמו שהורמו דמי' ע"כ כדבריו דרק לגא מלוה בלתד ובזה יודתו דברי הרע"ב תלק אי"ת סי' פ"ה שכתב דל"מ סובר כמו שהורמו דמיה רק הגא דמהני' סובר דלאו כמו שהורמו דמיה. ועי"כ אי דבל דברי כתתני' הוא אליבא דל"מ אבל רבי בעצמו איבו מובר כן אי כמירון הר"י קורקוס ומ"כ בין כך ובין כך נתתו דברי הגאון הנ"ל:

הגהות והערות על התפא"י מהג"מ יעקב צבי אבד"ק אסטרין.

תרומות פ"א בבועז [אות א] כדמוכח ממ"ש סי' מ"ב. לא הבנתי הוכחתו משם: בא"ד אע"ב דמשום ספסד כו'. ת"ל למה הוצרך ר' מני לתביה מתני' דעדיות הוצ"ל דהתם מיירי בזיתים שנגמ"ל: בא"ד אף בכהן מוחל כו'. ל"י מנין לו ועי' רא"ש כאן אות ג' ולכאורה דברי הרא"ש תמוה דבלא"ה לכתחלה לא משוש משאינו גמור על הגמור ויהיה מכלן שיעתה לתגאון רע"ל: בא"ד לע"ד הספד עורת שיך כו'. קושית המחבר הוא ספסד שיוו דזיתי שמן שוים יותר מזיתי בכם כמבואר בלשונו ולא הספד עורת. אמנם בלא"ה ק' מ"ש מזיתי שמן על זיתי שמן בדיע' ת"ש כמבואר בירושלמי הרי שם איכא הספד עורת שאם תאמרו עד שיעשו שמן לא היה בכהן צריך לעורת וגם איכא תרתי לרשותא. ועי' בר"ש כאן: **בהלכתא גבירתא ס"ד** לבכהן לשמן כמדומה שע"ל לבהתן וגם דבריו אינם מבוארים היטב דמשמע מלשונו דזיתים על זיתים נמי אינו תרומה וזה אינו והל"ל זיתים על שמן ענבים על יין וכדומה: **פ"ב בבועז** [אות ב] תע"כ ביון דתלוי ביד אדם כו'. אף בלענין דינא דברי נבונים ורליה לזה מהא דיכול לתרום ממתבר בהבית שלים בתומר לבשיתלם. אולם לא הוצ"ל מתומה לתרן קושית הגר"ע דהא התם מיירי זיתי בכם כמו שמבואר בדברי הגאון ועי' פ"ת אות ד' ות"כ הרי לא יבא לעולם לידי חיוב מדאורייתא לדעת הרמבן"ן ובפרט בזיתים הבכבשן דבבר נגמתו בתמתן ולא יוציאו שמן עוד: **פ"ג ביכין** [אות ג] ולא בתרומת דרבנן כו'. עמ"ש לעיל פ"ו דדמאי אות יט ובעת מצאתי כן לבדיה בשעה"מ פ"ג מה"ש: בא"ד ספק אם לתלוי כו'. משמע דמבר תיבו דתלוי אות כלל לתכילה ופשוטה לגמרי ת"כ אמתי ת"ש הא הוי מפעור על החיוב ותלוי בוונתו לדברי הירושלמי שבהיא בסמוך אות ו' ובאמת לא הבנתי הא דהעתיק הירושלמי במקום דס"ש דידן פליג ע"ז בדמוכח ביבמות שם וכמ"ש הר"ש ולשיטת ס"ש דידן שפיר כתב הטוש' שם: [אות ז] מתרומה הראשונה תומ"ע. מבום תרומה נקט הראשונה אבל מעשר ותרומת מעשר צריך להפריש גם מהשניה: **בבועז** [אות ב] ותמוה כו'. אין לי דיוה מקום לתמוה בזה דהא קמ"ל דרשאים לתרום בלתי ידיעת בעה"ב והסכמתו: **ביכין** [אות ל] ומשכח"ל כו'. בכורים נמי משכח"ל כשאתלו כמ"ש בהמב"ם פ"ב מבכורים ה"ט ובהכי יתישב דקדוקו בבועז אות ד' דלא כתיב לא תקדים ביכין דזמן הפרשת בכורים הוא קודם זמן הפרשת התרומה שפיר קאמר לא תאחר להמתין בהפרשת הבכורים עד שיגיע זמן הפרשת התרומה ואחר הפרשתה. ומ"ש המחבר קמבני לי טובא דהא בתומר בשיתלם אין התרומה תלה אלא אחר שלשה בתבואה בתוספתא תרומות פ"ב הביאה בבע"ת פ"ו מ"ה ת"כ לא משכח"ל שיוקדם תרומה לבכורים. ועי' בתפרשים שבביאו מהירושלמי דה"ש להפרש שיהן כל' נמי אחור ובמק"א כתבתי מזה להוכיח לענין תפילין ש"י וש"ל דאחור נמי לגבית שמיבה כל' אולם בתוכחת הדב"ז סי' ב"ל קמ"ב מצאתי שב' לענין תפילין דליכא איסורא וע"ש: **בהלכתא גבירתא כ"ט** אין מייבין עליה תומש. לא ידעתי מדוע פסק הר"ש נגד התכמים. מיהו למ"ש הפ"מ כאן ת"ש: **פ"ד ביכין** [אות ל] התאלים שבכבו. ל"ל שבבלבלה: [אות לב] יש בכרי כו'. לעיל פ"ו מ"ו מפורש דהכרי מותר לשקול ולמדוד ולמתות: **פ"ה בבועז** [אות א] ולא לדמוע כו'. סמך לזה מפ"ג דעבו"ז מ"ד אמנם בפ"ב דעבודות מ"ג מוכח לכאורה דלא כדבריו ע"ש בדברי הר"ב: שם [אות ב] וגם המיס לא יתעמלו כו'. עי' מ"ת פ"ח דעבודות וע"ש: שם [אות ג] כ"ל נמיס כו'. ל"ע מהגמ' שהביא בעצמו לעי' אות י"ז: **בהלכתא גבירתא מ"ח** והשאר מותר. סייע הר"ש ועי' אות ל' שלא כתב כן: **פ"ט ביכין** [אות לא] קודם שמרתן. תמוה ת"כ בשל ישראל לשתרי ג"כ: **פ"י ביכין** [אות יב] מבשיל ובכשוף פוגם. כמדומה שע"ל פוגם ובכשוף מבשיל עש"ל: **באו"ד** ולא קי"ל כן. ובפט"ו מה"א הע"ו פסק כמתני' דהכא ובלאוכה ל"ע בזה ודו"ק: **מעשרות פ"א בהלכתא גבירתא מ"א** קבע כשיגמ"ל. אכילת קבע אסור גם קודם שנגמ"ל. ולאחר שנגמ"ל גם אכילה ערלי אסור כמבואר בסמוך: **פ"ב ביכין** [אות ב] בירושלמי כו'. ז"ל הירושלמי כמ"ד מאליהן קבלו עליהן את המעשרות ע"ש ואין זה ענין כלל להא דהכ"מ שבביא בבועז אות ו': שם [אות יב] ואילו"ן כו'. הר"ב פסק שם הלכה כדברי הוצ"ם ואינ"ב אי מה קשה לו דמדאי בתמת ובשער שיך חיוב טעמי אנזכרו שם ע"ש ותבין ור"י גופיה סובר שם דבעינן שיהא משתמרת ת"כ ע"ב דמיירי הכא במשתמר:

מעשר שני פ"ב [אות ב] לגלף בדי. דבר זר מאד לענ"ד וגם סותר מ"ש לעיל מ"ב פ"ח דבביעית אות ע"ו ואמ"ל בזה. ועי' תוספתא דתרומות פ"ח לפי טיפתא דיעה:

בבועז [אות א] מכ"ש טיהר. אין כאן כ"ש כיון דמטהר מוסר בתאכילה אסור לטוכו וכיו"ב מ"ש בתרומה לענין הבערה דעמאה מוסר ובטהורה אסור ועי' רש"י יבמות דף ע"ב ע"ח ד"ה ואלו ושם ע"ב ד"ה והיכן: בסה"ד הקלו בו כו'. דברי רש"י הנ"ל אינו מתורן עדיין ע"ש: **ביכין** [אות ט] ובעלה ודו"ק ושיקר דבריו בתמה דשם הנ' שלא כדרך הגאתן: שם [אות טז] ואין פודין מו'. לכאורה הא תכמים פליגי בפ"ד וסברי דפודין ואולי בדיע' שאני וע"ע: **פ"ה ביכין** [אות בח] ת"ל ג"כ לשום. שומת צריך דק שת"ל ג': **בבועז** [אות א] הקרקע שלו היה. הרי הבכיר ל"י מקום המעשה: שם [אות ב] ומה הועיל כו'. עי' שעה"מ פ"ה מה' מירודין ה"ו מ"ש בשם הריטב"א: בא"ד וכ"כ קבה לעיל. עי' תוס' מירודין לז: ד"ה אלא מעתה ותראה דלק"מ: בא"ד שפיר יתישב. עי' רמב"ם פ"ז מה' מעשר ה"ח ותראה שלא הועיל מאומה וביותר דלדבריו גם לכראש"ד שם אינו קשה דעוכל לומר דהמעשה היה בתרומת פירות דרבנן ובאמת עיקר קושייתו לק"מ ועי' מל"מ שוף הל' מע"ש: בא"ד אף בדאורייתא. עי' מ"ש על דבריו בפ"ד דדמאי בבועז אות ג': בא"ד וקשה ל"ל כולי האי. עי' בתוס' שם ד"ה קסבר ותראה דליק: **ביכין** [אות סג] שלא מכר כו'. תמוה הא זה דלא יקדים ולפי' מלא אחר: שם [אות סד] ה"ש מבוס כו'. אולי בתר איסכא הא אדבנה ברישא מלוקן כתיב דמשמע הדא מעה ובסיפא כתיב המלוקין דמשמע טובא ותראה משום דברישא דקרא כתיב וגם נתתיו וכו' דמזה דבשו דקאי על תרומה ומע"ל ושני כמ"ו ועי"ש קאמר וגם נתתיו כו' בכל מלוקן בסדר שהזכיר מקודם. ועוד תראה דלשון בכל מלוקן משמע דמתפאר שעשה המעה בלימות ולא עשה אותה שלא בלימות וזה מ"ש בענין שהקדמה הא בתמת אם הקדים מה שעשה עשוי כתרומות פ"ג מ"ו משא"כ לא עבדתי ממלוקין משמע שעבר עליה ולא עשה אותה לגל משה"ה דבשו דקאי על ממון על שא"מ ואיך: [אות חח] לפי' בתנינות דרבנן. תמוה ועיין אות פ"ג וסי"ו:

חלה פ"א [אות לב] ודוקא כו'. תמוה דבשע"מ שם קאי על עיסה עבה בשעת ליסה אבל בתחלה סופגנין וסופה סופגנין מה בכך דנמלך בתמצא: **פ"ד בבועז** [אות א] למה יפרים פליס תלה כלל. בכדי שיוכל להסיקה דהא עבל אחור בהגאה של כילו וכ"ו שלא הפרים תלה הוי עבל ואולי כיון שהופרש ממנה תומ"ע שוב מותר ליהנות ממנה ועי' רש"י גיטין דף מ"ו ע"ב ד"ה מדאורייתא ע"ש. ומש"ש אי מוכרן משום דקא משתרשי ליה לא הבנתי. והא דאיתא דאסור למכור עבל הוי אינא שלא יוציא מתה"י דבר שאינו מתוקן ומש"ה מותר למכור לתבר לעורך כדמאי פ"ה מ"ח ועי' יו"ד סי' ל' ס"ו ובע"ז שם ובהי' רש"ל שם ולא זכר דברי רש"י הנ"ל. שוב ראיתי שבגא"ה נק"מ דהא ת"מ של דמאי שמי מותר לעניים עי' פ"ג דסוכה ובריטב"א שם הוכיח בתוס"ל שם אות כ"ד:

ערלה פ"א בבועז [אות א] דהלכה כר"י. ערבוני דברים אני רואה בכאן עי' ר"ב ובירושלמי ובמה"ש ועי' ר"ב פ' כל הלגמים בסוגיא דוזיג: **בהלכתא גבירתא מ"ט** וז"ע. כוונת הרמב"ם בפשוטו דפירות שגדלו אח"כ בדקל אף הבכניות שמי מבייעין לגידול הסילות והבפניות אסורין מ"מ מותרין מטעם זוז"ג וז"ש מאד. ועי' בר"ש שייתי לעיל מ"ש בזה ותראה ג"כ דלק"מ: **פ"ב בבועז** [אות ד] הא מני ר"מ. ת"כ הכי הלכתא כיון דבתם רבי אליעזר וכן פסק הרמב"ם בר"מ: **ביכין** [אות ד] בא"מ ביבש. ליתא ועי' ב"מ נג. ובגליון הש"ס שם ועי' תוס' חולין לט. ד"ה אין בהם. ועי' מ"ש בתחבר ספ"ז דחולין ובפ"ד דמעילה מ"ו ע"ש: **פ"ג ביכין** [אות יא] מלי למתבל עלה. הרי ליכא מלוה לתתבל. עי' בדרים נת:

בכורים פ"ב בבועז [אות א] ומי לא לקי דבר זר ותמוה מאד: **ביכין** [אות טו] קודם גזירה כו'. תמוה דהא רתונת ידוש דקתני במ"ת הוא מי"ת דבר: [אות ל] בספרים. שם ליתא דוקא בשיבאו ועי' רמב"ם פ"ב מבכו"ת ה"ה ומשות בכורים הוא מבבכרו: בא"ד דף קכ"ו. ל"ל דף קכ"ו: **בבועז** [אות ג] לא זכיתי להבין. עי' תוס' קדושין ג' ע"א ד"ה לא לתיה שעמדו בזה. **פ"ג ביכין** [אות ד] ולא זכיתי להבין. לפי הגירסא שלנו שם ותני המשמר היה עולה מיריחו לקי"מ דמשמע דהיה עולה ג"כ לירושלים אלא דתני המשמר היה מיריחו שהיא קרוב לירושלים והיו מתקנין מאן לתמיהם וכן משמע מפי' רגמ"ה שנדפס בעת הע"ש בהגהות הגר"א ז"ל ובירושלמי שם ה"ב:

ספר שער הציונים

זה חיים גדול ורחב ידים . משה לתורה אזנים . ציונים ציונים . המונים המונים . שבעתים מזוקקות . בם צפונות כתות רחבות ועמוקות . מאת כ"ק אא"ז הגאון האמתי אור ישראל וקדושו .
אלנא רבא וחקיפא . המפורסם ביראתו הקודמת לחכמתו . כקש"ת מרגא **ר' יִשכר** צוק"ל . וכבר יצאו מגימפן שלו בעולם . בספרו **פתחי שערים לב"מ** מפ' הריבית ואילך .
וכמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מיניידו . כאשר יראה הסעיף איש תבונות ידלנה מסעין המתבר . ירוה צמאונו במים חיים . ויש גם עוד חבילות ח"ת יותר מת"ק בוגין פאליא . ה'
יזכני לרוציאם לאורה . לזכות את הרבים . יראו חכמי תורה וישמחו . ובנוני למד ויעלוהו . חבל על דאבדין יותר מת"ת בתין . אשר בע"ה בשנת **תקפ"ו** עלינו הצרות . הזו למאכולת אש .
בשרפה שהיה בק"ק פלונצק ולא זכינו לאורם . ולאשר אא"ז הגאון זצוק"ל קצר מאוד בלשונו החדב . ודבריו המעטים מחזיקים את הרבובה . ולרוב לא ציין גם המקום והדף . ולמען לא יהיו
ד"ק כספר החתום התעורדתי אנכי הציר למטה **ישכר** . לחפש בנרות . למלאות ציוני הדפים וד"ה ברש"י ותוס' וד' שו"ע אשר עליהם יסובו דברי אא"ז קדוש ישראל זצוק"ל . וולה
בהראותו מקום לספרי שו"ת אשר קצרה ידי מלבוא תכונתם . לחפש מקומם איה . והן נפשי יודעת מאוד . שפל ערכי . וקוצר השגתי . ואין אני רשאי לומר קבלו דעתי . ובאתי בסודו לדעת
כונתו העמוקה והרחבה סני ים . כי היה לבו כלב הארי . ומי אנכי כי אבוא אחריו למלאות דבריו . לכן להבדיל בין הקודש ובין החול . שמתי ציונים . שיכיר הקורא את אשר הוספתי לבאר
ד"ק . אולי מי שדעתו רחבה מדעתי . ישכיל להבין כונתו הקדושה באופן היותר נאות . ומה' אשאל עזר . כי יעמדני בקרן אורה . ויאיר עיני במאור תה"ק . בעתירת הכותב . בפיק ברכים .
ורפיון ידים . זבוב קצוץ כנפים . אסקופה הנדרסת תחת רגלי ת"ח . מבני ישכר . בן נפן פריה ונפע נעמנים . **נחום יהודא ליב** בלאאמ"ו הרב הגדול מו"ה **אפרים שלמה**
זלמן נ"י אבד"ק פיעטרקוב דקיא . בהגאון המפו' צי"ע מו"ה **מיכאל דוב** נ"י אבד"ק לובישט . בהמ"ח שו"ת אגודת אזוב מדברי . בהגאון הק' המחבר . אבי התעודה . וחכם הדרום
צוק"ל . ולמעלה בקודש . אחיו בשלשת הזוהב . חבל הבכפף . שושילתא דבי נשיאה . נאתי ישראל וחכמיו . שרי הדורה . כמבואר בהקדמת מר זקני שלמ"א . ומצד אמי . גם נא ונכד להכהן
הגדול מאחיו ארי שבחבורה הצאון קדוש ה' רבינו **רפאל** הכהן זצוק"ל אבדנ"ק אה"ר בעל המחבר ספר ושב הכהן וכו' תגן בעדי זכותם :

ברכות פ"ג ד"ב מהרכר בלנו ועל כמזון כ"ב ע"ש אמתי לא נקט ועל קידוש סיום ופ'
זכור ומקרא מגילה דקדוש סיום דאורייתא ופ' זכור דאורייתא [למה פוסקי'
ומקרא מגילה דברי קבלה דאורייתא בפרט למה אמרד בגמ"ת דף כ"ח ע"ב ד"ה והאמר ריב"ל
דקריאה מהוך ס"ת להמקבן דאורייתא אסור בגמל קרי [מן אמת דקשה לאחורה מפ"ת דמקוחות
דמשמע מלו שאוכין כסר לגבעי קריין ולפי' הקולת בס"ת] ולא"כ יותר רבותא למיקם פ' זכור ומ"מ
אע"ג דקולת בספר דאורייתא הוא . ועוד לא תיקן לבטל אמת דאורייתא . וכמה שקבה לי מסכולת אחד
בגמרת מיגעיא בשם בגמרא דאורייתא [מב"מ והו"ל נ"מ לאוקמת ש"ז ומשמש . וסיים מלתא לי
דכמו דאורכ כזיש ובטל קרי מייב בגמרא דעיקרו דאור' ס"ה נשים כיון דעיקר גרמא נאנשים
דאורייתא בפרט דעיקר עומתקן ועיקר התקנה הי' בשביל מ"ת שלא יהגילו כמו דהוא מייב כ"ב לא
גרע נשים . ומוד לדדתי לנשים ווזלאי לין לבש סמך והודעתם לבניך ולא לבנותיך ומס"ש יישבתי קו'
הגל"ח דף כ"ח להמקשן ת"ל מקרא ומה לי תקנת עזרא בשלילי מרובה . ולפמ"ש ת"ש דעזרא תיקן
לפי' לנשים . עי"ל מקרא מגילה ופ' זכור לא מהני הרהור כדמשמע דמ"ב דמגילה ופ"ה קידוש סיום
כיון דכתיב זכור ושמור שמור בלב וזכור בפה ע"כ לא חשבו לבטל ק"ש וברהמ"ז שני בהרהור ודמיין
להדדי : **דטעם** דקרי"ל בפק קרא ק"ש יחוד ויקרא לף דהוי מקם ברכה לבעלה יש לומר בסברת
הגאון מפחזא (סרב ר' יוסף סלדיק ז"ל) [מ"ש והוא ג"כ במחיות ובאמור מרדכי מהגאון ר' מרדכי
בעטע בעהוטיו לרי"ם ברכות] לתיקן קו' הרבב"ל בגבי לוונכרי דהו"ל לבזהירם על פ' דיסור גזל
ובפסיקות ותי' הגאון ז"ל דלהרמב"ם ז"ל דס"ל ספק דאו' מה"ת לקולא ה"מ בל"ת אבל בעשה מודה
דלהומרא דהוי כמו א"י אם פרעהיון לכן בהזהירם כאן משום דבספק א"י לפטור בחיוב מצוה שעלו
ס"ב כאן דעל מקם ברכה לבעלה עם' לא יעבור והמצוה לא מקיים בספק . כדם נ"ע לבטרל זו
על הירושלמי יומא פ"ד הל' ג' גבי בספק דמו של הפר ולא מודע אם קודם הקטרת הקטורת או אחר
הקטרה ע"ש מהיבעל העבודה ולא יקטיר פעם ב' ולפי בכרת הו"ל על ביאה יחידה לא יחיה
מיתה דהא ס' לקולא ולגאת ידי הקטרה היו יוצא עד שיהי' וודאי . ואם בסיר דעון מיתה ב"ש הוי
בעון כרת ניתת דהא בס' כרת חייב תורה אחם תלוי ומודה הרמב"ם דמה"ע ס' לחומרא [מ"ה ותתן
המתכר הרב מהרי"ל מירכן דהכא מה"ע יהי' ביאה יחידה או רחשונה לו שניה] : **פ"ה ד** תי"ם
ד"ה **ואם** הבעמתו בסה"ד וכן בירושלמי כו' . נ"ב הביאו רבינו ב"ב קל"ע ב' : **פ"ה ד בשא**
מבנך על הייום כו' וכה"ל כו' . נ"ב כדומה פלגי עוד בפסחים פרק בתרא מ"ב : **ב** תי"ם ד"ה
נוטלין לידים כו' וכתב הרי"ל בשם הר"י קורקס . נ"ב שם פ"ד מהלי' תנות הטומאה :

פאה פ"ד מ מי שליקט את הפאה כו' ר"ל אומר זכה לו . נ"ב ק"ל הא ר"ל ס"ל בב"ב קכ"ו ע"ב זכין
לקטן ואין זכין לגדול אלמא דר"ל ל"ל כלל זכי' לגדול ע"י אחרים ודוחק לחלק בין זכי'
במתנה לחכירו בין מידי דהפקר בידי שמים או בידי אדם שאין רשות אחר שולט בו ואין לחלק דשאני
מציאה מינו דחכי לגבעי' זכי' ממי לחכרי' דזה פועל רק שלא יהי' חב לאחרים אבל לפשוט ע"כ שיוכל
לזכות זכי' לגדול מ"ה דהא אין זכין לעצמן ולגדול כאחד בתורם מינו ושיקר הרבותא ב"מ דף ח'
ובהמגביה מציאה לחבירו קנה הוא משום דחב לאחרי' אי לאו מאינו : **פ"ה ב שבלת** של לקט
בתערבה בגדים . נ"ב עי' פ"ב מכל' תרומות הל' ע' : **ומזבה** בכל בגדים . נ"ב רש"י פי' בעיבוכין
דף ס"ע ע"ב ד"ה לזכות בק"ם מיסו מרמה מתנות עניים ומי א' מעוזב לו מתנה כתיב ותליפין דרך
מקה ומתכר הוא ולא מכר זיכוי ע"י ק"ם כדאמרינן בב"מ דף י"ח ע"ב גבי מתנות כהונה ולוקח
לאקבויי ל"ל זיכוי בכל הבגדים וע"ש לבחזיר יקנה לבעני תלנו ל"ש ע"ו לגבב גוף הבגולה ולפי' אין
הבגולה שום פרוטה ול"ב הבגדים בסימנא לו במקום שהיו שלו יקנה לו בלבב ולפי' דבגולה בין
בעומרין ומפסיק כליו של מקנה לכליו של קונה ס"ם ע"ו לבב קונה . ועוד גם במזבה ע"י מביכה לו
הבגבה מביכה בכלי של מוכר קונה כדאי' בחו"מ סי' ר' ולא"כ גוף הבגולה יקנה בכל מקום שבית ל"ע
בעת עניון מזבה בכל הבגדים היולך עוכה . ומשמע בם המתנות עני' ע"מ להחזיר מהני וכדאי' בקידושין
דף ו"ו ושני המסיים בבית הבגדות שפיר דמי דדוקא בבהן המסיים בבית הבגדות אמרו שהיולא ולא
במתנת עניים : רע"ב ד"ה **שקבלן** הבגדה בתרומות כו' ואם"ס אחיה כ"ב מב"ם לבר לבר חולין קל"ח ע"ב
ע"ש: **ה** תי"ם ד"ה **שלקבלן** הבגדה בתרומות כו' ואם"ס אחיה כ"ב מב"ם לבר לבר חולין קל"ח ע"ב
מי' פי' המכיוון לבהמ"ס ז"ל : **פ"ו ו** תי"ם סד"ה **העומר** וכנהות מסרכ"ם סלה בלה דמ"ם מעברין בבטוני
שבתנמי מדבר . כ"ב יש לע' מיבוון ר"ל ע"ב בבי בתרבים סלה בלה דמ"ם מעברין מבא
כזה בבטוני שבתנמי מדבר . ויל"ל לפי מש"ב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהל' מ"ע דתיהו מוסב בה"ל רק בא"ש
בתרומות ומעברות מש"ם מעברי' בתרם ביטוני בלה מדור המדבר מבא"ב עומתה ובתרום מוסב בה"ל רק בא"ש
מיכף לדור המדבר קודם כיבוש וחיטוי ארץ ישראל : **יא** רע"ב ד"ה **ע"ם** כו' דמחנה עמסכנ"ם . נ"ב
כ"ם בירושלמי ומביאו בתסבר"ן מ"ב עניין ר' : **פ"ח א** מאיכותו כל אדם כו' . נ"ב הא דנקט
כל אדם ולא קאמר בקיטר מאיכות מותרי' . אולי כל בריבוי קלתי בעל בסדה לבעל הבדה מותר בלבוש
בל עצמו מבילבו הבמוטות . ואפי' לר"ש דאמר בגדרי' הפקר אינו עד דתהו לרשות זוכה ופ"ה ובלע בל
דלב"ע עקרו מבבא לרשות זוכה [עי' רמב"ם סב"ב מהל' מתנות עניים מדבקיע סבתה ופלה ובלע בל
מציאה ל"מ כן ועי' מש"ל] כמבואר בחמרוני' ס"ה בעל קנות המוכן ומקור מייב סי' תמ"ה ובגתיבות
לחא"מ . מ"מ כל שוכה בו מבוס ריפותא דעניים הוי כוזכה אבר דבריו מן הבעיים . ואל הבעה בהא
דלפי' ב"מ דף י"ב ע"ש אלא מ' אבי שבאמרו כמי סבלבו בו בבמוטות . ובקה מאי אבי' אמתו ובנינו
אפי' פועל נמי לק"מ כיון דחבמים שבאמרו לא סחיבו רק יד אמתו ובני' בחמצע ולא פועל נוסי' ואפי'
לר"ש בעל שמעתיה דסתם דהפקר עד דאתי לרשות זוכה מותר . אמתי הם דלא סחיבו מיד רק בחתר
בלוקט בשבילו וי"ע שם אם מותר לבדול לקנות לבדיה עבור בפועל יע"ש . ומלאתי בחמ"ז שעמד בזה
מה מאי אבי' אמתו ובנינו אפי' פועל נמי רק שמלאתי שם סק' בחירוצים אלא אמר רבא אמתו שלנו
זוכה בזוכה . וי"ע שלא מצד בחיבוטו דאבי' אמתו לא פריך מאי אבי' אמתו ובנינו אפי' פועל נמי .
ואולי מדאבי' אין לחוכיח דאיתותיב ורבותא פריך וכי מוכר לבבנין אבי אבל לבבה אפיר דייק
ומאבי' דלא סחיבו רק ביד אמתו ובנינו בחמצע . ובגוף בחאסור שלא יקנה אחר בשבילו בעל הבדה כמו
שאסור לבעל הבדה לקנות בעצמו יש לענין מוכה מגיל איסור לאחרים לזכות לבעל הבדה דלמא
ליקנו בעב"ב נוסים אסור ולא לקנות אחר בשבילו : **ה** תו"ם ד"ה **אין** פותחין כו' . אבל במ"ע
כתוב ונתת לבר . נ"ב ק"ק דסול"ל בכתוב ובכתת . דברים י"ד פ' כ"ה דאיירי בב"ע המתחלקת בגורל
ועי' תוס' חולין קל"ח ע"ש ובמש"ל :

דמאי פ"א א תו"ם ד"ה **הדמאי** ע"ש דברו הקדומים . הקשה גיסי הרב סתריף מ' מיים
מוס ז"ל לשיטה שהביא תי"ם דתרומות מעשר של דמאי מוכרן לכהן ובדמים
לעצמו מ"ב כמס' ב"ק דף קפ"ז דמנין מי שסי' לו יו"ד חבוות של טבל עמא כו' ובשמן לא ישבה

כן מפני פסבה כהן ומסיק לבסוף דאיירי בדמאי . מ"ב יסי' נ"ב הפסה כהן שפרי מוכר ומוטל בדמים
לעצמו . והוא קושיא עצומה . ולפוס הרעיה יל הא לר"מ במס' ב"מ דף כ"ה ע"ב דס"ל דתרומת
מעשר של דמאי עשו בו מבמוס חיוון כבל הורה מ"ב גם לענין זה עשו חיוון שלריך לינן הבוס
לכבן בהבם ומדע דאל"ב גם לר"מ מבבתת לי' פ"מ בחיבו מוסיף עליו בדמאי כבון שבסבראל אבל מ"ב
ל"ב שבחזיק לעצמו וליבא הפסד כהן בלל ולהיבו מוסיף תומם . והבוי"ע בב"מ מתיבן בבם הירושלמי
להקשות מבניות אחדדי לוכבי בהן ב"מ ל"ד שבכיר בהן וכתן בת"מ ל"ד שבכיר יבראל לוכבא הפסד
בהן מ"ו לר"מ בבל ענין לריך לתת לבהן . עוד לתיבו לבמס"ל פ"ע מהל' מעבר פ"ה שבחוב דתרתי
מיני דמאי הן ודו"ק : **ב ומחללים** אותו בסף ע"ב . עי' ב"מ ל"ה ע"ב מתיב ר"ם בו' ק"ל מ"ם מבא
דתיב' בבתב דף ה' ע"ש בתוס' סד"ה ר"מ הוא דמתמיר בבתמים דלע"ב דמבינו בבי דמקיל ר"מ שיוך
לומר הוא דבבתר מקומות עבם חיוון לדבריי' בבל תורה דמבינ בגיעון בם הדבה בגוני ממבם"ה
הולר ממזר ול"ע : **פ"ג ב לא** יבלין עד שיעבר . נ"ב עי' מש"ל פ"ו מהל' מעילה ה"ו : שם **ואם** מתחילה נבל שלא יאכלו פשור . מבמע
מבבת דמאי' לא קבי דאלמא בבר אבי בו מבעת ראיה ומאי ס"ד דגמר' ב"מ דף כ' דרמאי' בעלמא קבי .
ול"ל דרמאי' צריך בוונה לזבות דקנין גרוע הוא ולם מתחילה נעלן שלא יאכלו אי שיון להיות שלא
לזבות מלבתי קבה הא בבי"ק פ"ג מ"ג תנן בבוסף את הבגל בהב"ל בהבהיים על ס' לחיבר בבל אלמא
בבבה בעי הבייבו עבם בב"ם תוס' ובמבבוון לזבות הייבו בחמת ונם לא מצינו הבבעבר בבפקר לב"ד
דקבי אי בבבה עבם בב"ם בחבר דף י"ח לא בעי אמירה בבל קבין גרוע הוא ס"ה ל"ל דקבין גרוע בעי בוונה
ובחמת אינו קונה אבל קבין עוב בחמת קונה חון אם בוון להיות שלא בוון ואי' מ"ל ע"ה :
פ"ד ב ובשבת שני' אע"פ שבר כו' . נ"ב עי' מרים כ"ד : **פ"ה ג** רע"ב ד"ה ר"י אוסר
וכו' אפי' מדפוס מ' . נ"ב עי' תוס' ב"מ נ"ו ע"ח ד"ה בלוקח בבדפוס מ' עובה : **פ"ו ב** שיעים
בן בתו . נ"ב עי' תבבן מ"ג סי' ק' : רע"ב ד"ה **אף** המעשרות כו' ואם בלי הוא כל המעבר שלו .
עי' כ"מ מבל' מעבר פ"ד : **ד** רע"ב ד"ה **המעשרות** כו' שיוכי שייבי' . נ"ב ב"ב ס"ב ע"ח .
עי' מבריי"ם מ"ח סי' ק' : תי"ם ד"ה ר"י כו' דאין מע"ם מבבר בירושלים . נ"ב עי' מע"ם פ"ד
מ"ו ובסמים פ"ז מ"ב : **ה** תו"ם **טול** בתנם נקוט בבא ע"ם . נ"ב עי' בפי' בגמרא מבבר"ם ז"ל
לעיל פ"ם מ"ה הטעם דאסור לבבור בבל מבבי שמוליאו מהוב דאורייתא לדרבנן . ולרמב"ם ומיעתו
דבעבמר ביד בוקבה מדאורייתא מייב . ובבר"ב ובר"ם דמוקי בקמה ומתא [בבם תתן הרבמ"ח ז"ל בבב
ר' יעקב מאיר בהרב מהר"ל בב"ל ומ"ל] : ו רע"ב ד"ה **טול** אתה עבודת בוכבים כו' . עד שלא בא
לידו . נ"ב עי' ש"מ ב"ב ק' ע"ח ע"ש ומבקור חיים הל' בבם בו' אמנוחר הבבקר ד"ל בדיל
קמן . תי"ם ד"ה **טול** אתה כו' מבקי' בפרק בתרא דע"ז . נ"ב ס"ב ע"ח וקידושין י"ז ע"ח :
כלאים פ"ה ו אם הוסיף בבמתים אבור . נ"ב רמב"ם פ"ם מבלאים : תי"ם ד"ה **אם** הוסיף
בו' והבעם ל"ל בו' . נ"ב כ"ב בס"ו בבמים ס"ה ע"ח ובחולין קע"ו ע"ח בר"ם
הוסיף ובבסמים ד"ה בבעבר : **פ"ו ט** רע"ב ד"ה **בבטולטלת** הוא הבבחל בו' . נ"ב ע' בבת פ"ה
מ"ג ובב"ב פ"ב מ' ו"ב מבקבי מבקולת אם לא שים שבים : **פ"ז ד אר"ו** מבבה בו' .
נ"ב בדרים מ"ב ע"ח : **ו** רע"ב ד"ה **עד** שלים בו' אלא בשלים אחר . נ"ב עי' בי"ק ע' ע"ח ד"ה
עד שלים : **ח אם** הוסיף בבמתים . נ"ב רמב"ם פ"ם מה' בלאים ה' כ"ב ובראב"ד : **פ"ח א**
רע"ב ד"ה **כלאי** בהבמה שרובבן לבמיבם על פרדות . נ"ב בחוס' ב"מ פ"ו המבבין בבמה בו' חמור
לא יוביבנו על הפבד פרד בו' מבבע דמותר לרבוב על הפרד : **ב** רע"ב ד"ה **למשוך** ולבבגיב ע"ם
עד סוף הבריו לבן . נ"ב ועי"ם בתי"ע ועי' בבם"ל ב"מ דף ע' ע"ח ד"ה מיבה אם לד לא בלא בבי בו'
אותו שבבבו בבמיבם ע"ם מבבע דלא"ק פליג וס"ל דא"ל מבן דבבו בבמיבם ומה בפי' בס"ו ז"ל לעיל
מיני' ד"ה מבור דבבו בבבגבה וגבל דבבו בבמיבם הייבו לס"ד לו לר"י אבל לא"ק אינה אחד דבבבו
לבוטיו חוכב אפ"ם אינה אחד מד דלא בבי ועי' בבבה"ם ב"מ שם שבעד דע"ב אינה אחד בגבל לו אם
מבור דאין דבבו בבמיבם מדקבי' לבתים ולבעבל ולבגיב ולבעבל ודוחק לומר בבבגבל בבבגה ב"ם ע"ח
פ"ט ד רע"ב ד"ה **ומרדעת** בו' אבבן אבי' בבבו בבבבל ל"ם בבבל בבבל בבבבל בל בבבו . נ"ב
ע"ז ס"ם ע"ב בד"ה הבי ובפסחים מ' ע"ח ד"ה לא :

שביעית פ"א ג רע"ב ד"ה **בזורדין** בו' וחבו זבוד . נ"ב שבת פ"ב מ"ב ועי' שוקין פ"ג
מ"ד : **פ"ה ח** תו"ח ד"ה **ב"ש** כו' דבר בבבל בל בן בבל . נ"ב עי'
בוספבתא ע"ז בוס"ם בוס"ב ע"ב ד"ה ר"ש אמר ובבבבו בע"ז ולא בפי' לו אבי' מיים ומלא בבבה לבבו
אין לחבן בי' הבע"ה : **פ"ן ד לקח** בבבו בבבבה בבו . נ"ב מע"ם פ"ח מ"ב : **ן** תו"ם ד"ה **ורד**
מבבם בבוס"ד ועי' בפי' בבבבומות מ"ם . נ"ב ועי' מע"ם פ"ם מ"ו בבי בבבבבל בב"ח בבבבבה :
פ"ח ב ולשתיה ולבבבה בו' בבר שבבבו לבבן . נ"ב עי' רפ"ג דבבבומות וס' בבבבומות בי' בל"ם :
ד תי"ם סוד"ה **שכרו** מותר ובובע בבי לוותב עבי . נ"ב עי' הו"מ בבי' שבע ובב"ב ק"ב :
פ"ט ה תו"ם ד"ה ר"ש ר"ל בו' לוותו בבבן דוקא יבער . נ"ב ועי' מע"ם בבי' בבבבל ל"ם ו"ב :
והבבבל ובו' : **ן משתרד** רבישה שבי' . נ"ב בר"ם בבבבל בב"ב בבבבבל בבבבב

שער הציונים

גבי עמד בדין ומת כו' כגבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה כו' וק"ל הא עמד בדין כגבוי דמי וה"כ נא שייך ח"ש מורים שבועה לבניו כמו לבה"ש בשטר העומד לגבות ויל"ל לענין שמיעה . ומכאן נפשוט מש"כ הסוס' כ"ב ס"ס ג"ס דף קע"ה ע"ב דעמד בדין משום קלא דאי כוי כמוחזק ממש לענין מעשה וה"ה אי צריך המלוה שבועה ממי כגבוי דמי קס"ל הסיע דשבועות מ"ח ודוחק לומר לענין לקוחות ולא לענין ח"ל מורים שבועה לבני' ושטר לבה"ש בגבוי לענין ח"ל מורים שבועה לבני' ועי' גיטין י"ח מיהו העיקר תלוי במעשה ב"ד . ועי' הסב"ן . ולא סבניתי מ"ש הרמ"ב והר"מ ס"ט מה' שמועה דפסק כ"ד דאל"כ לומש ומפתה דעמד בדין לאמלי מסמע ועי' מ"ש נתי' ב"מ דף ס"ו ע"א. שוב ראיתי בר"ש שביעית עוד ע"ז ושמתני מלוה : ב תו"ש ד"ה השוחט כו' ובשביעית מסמעתו . כ"ב עי' הסו' ס"י :

סבסבת הציונות בחו"מ סי' ל"ח סק"ט ובירושלמי מ"ק פ"ב :

תרומות פרק א א החרש

. כ"ב עי' כ"מ פ' ק"פ פ"ח ה"ה: ג רי"א תרומתו תרומה. כ"ב עי' ר"ם וק"ע לירושלמי יבמות : ד הורם בגיעוית אחד מתמשים . כ"ב תוי"ט ד"ה אין חורמין כו' . ובדר ע"ב : ו ר"ב ד"ה והשבור וכומה . כ"ב עי' מש"ל פ"ב מהל' תרומות ס"ט ועי' כפות המרים סוסס ל"ח עליו הוס . כ"ב עי' חלה פ"ג מ"ו והוס' כתובות ל' ע"ב ד"ה ביכור : פ ג א וא"ח כו' והאחר מתנה בעלמא . כ"ב עי' ח"מ סי' כ"ח : ד הורם בגיעוית אחד מתמשים . יש לדקדק כפל הלכון . ועי' חוס' קידושין מ"ל ע"ב ד"ה פיתח דאין דרך לבכר פיפות כדי לבטוס אלא בגיעוית ולא"ל חוסס פירות הגיעוית ולענין ריבוי חוסס אחד מתמשים . (בשם נכד המחבר בסר"ל אליעזר יהושע בהרי"מ סי"ל ז"ל) : ז תוי"ט ד"ה באחד ומלה כו' דלאמכתא בעלמא הוא . כ"ב עי' מגהות ע"ז ע"ב רש"י ד"ה ודוס' : ח רי"א תלוים שתרומת כו' . כ"ב עי' כריתות כ' ע"ב : פ"ה א תוי"ט ד"ה ואם למעשר ראשון כו' לא הבניתי דבריו . כ"ב ויל"ל דלרע"ב ז"ל דפי' ואם למעשר ראשון דהוה אוהה התערובות הבאוהה הבלה והחולין המחבר לעיל בנבח דריבא דפלו למעשר ראשון דהוסס ממש לר"ש הרע"ב בפ"ד מ"ה בוקים מן הלוי שיהן נגד אותו ריבוי חולין חולין ה"נ יבקס מן הלוי שיהליף לו הריבוי חולין בחולין . ולהיה לדבר ממ"ש הרע"ב בפ"ה ואם עמלים היו וק"ל . (בשם נכד המחבר בסר"ר אר"ב הר"ר אליעזר ז"ל): ג תוי"ט ד"ה תעלה ותאכל כו' ובפ' טובל דתס' בכח . כ"ב קמ"ב ע"א : פ"ו א האוכל תרומה כו' פטור דאכילת תרומה וסיה קבל הנגע בשם מ' קודם מיהה בהאכילה דף ל"ח לו נעשלת לבהן דבינמות ס"ש אלמנה לכה"ה אע"ג דיבשה דאסור מלד בפן מבלם קי"ח ובוי שב מדיעתו ול"ד לע"ש הוס' ר"ש בפן בכריתות דף י"ז ע"א ד"ה בפן . ידיעת בפן לינו בטור מחטאת וכן ידיעת בפן הוי שוגג לתרומה ע"כ פי' דברי הר' ומאתי כתוב על הגליון בשם הר"ר סגמון אליע"ז ובפרש בית לחלק בין ס' תחיבות חלב ושומן לו תרומה וחולין שאסור לברהו בעת בין בפן שמא משוגרת ושמא יחות בלוחו בשם עכ"ל הטעוה[ו] ועי' ר"פ החולין . ולא מיפלגי' מעשה אחוס דכל שהדין שאסורה לאכול אלד שמא יחות לו שמא משוגרת היא נחשבת שוגג ולא מזיד וכ"ה בכ"י יבמות בפ' אלמנה לכה"ג ס"ע ע"ב ד"ה הבא מקולקלת ועי' פסחים לאו דברים דף ע"ג בחוס' ובכו"ם פנים מחיות : שם רומשה ותומס חומסה . כ"ב הא דלא נקיע עד שיתמעע הקרן פחות מס"פ בדאי' בכ"מ דף כ"ד ע"ב ובדפ' בכ"ש בכ"ש עד שיתמעע הקרן . ל"ל בשלמא הבם הוקם נעשה החומס קרן בדפי' רש"י ז"ל אבל הכא בשבת הפרשה נעשה החומס הרומה לו מעבת נתינה בדאי' ממ"ל ע"י מהל' הרומות ס"ל ע"ש ועי"ל לפ"מ המשנה בפסחים דף ל"ב ע"ב לת"ק בני פרוסה וכנים ולהבא שאל פרוסה וה"כ א"ה לשיקנו עד שיתמעע הקרן פחות מבנים הבא לפנים לף שהוא פרוסה ולין בו כזית פטור . ועוד דהתם בגזילה פטור מחומס וחייב בקרן הכיינו הומס קמלי פחות מס"פ אבל האוכל תרומה פחות מס"פ אבי קרן אינו מאכל ועי' בכ"מ פ"י הל' כ"ג הרומות דמוכח שם דחייב בקרן כאוכל כזית פמ"פ ובקרבן עדה פסחים פ"ב הל' מנוהר דחייב בקרן : תוי"ט ד"ה ואי הכך כו' וכלמן בעלמותיו . כ"ב רמב"ם פי"ח מהרומות ס"ח ומע"ש רפ"ב : ג כ"ב יש להסתפק בשאוכל תרומות חתן בשבת לר"מ דמשלם דמי' כגזלן אם פטור לגמרי והו"ל לרע"ב ז"ל לכתוב הכ"מ בין רבנן לר"מ הגם הבכח לא עסקין בתרומת חתן. (בשם נכד המחבר בסר"ר א"י בהרי"מ סנ"ל ז"ל) : ד רע"ב ד"ה תרומת הקדש כו' תרומה לגבה"כ . כ"ב קקלוס פ"ד מו"ה והוס' זבחים פ"ח ע"ב : ה תוי"ט ד"ה שנטלה כו' והרמב"ם מפרש . כ"ב ל"ל לפסיר דברי הרמב"ם ז"ל דדין מע"ש שבדאו בא אסיחון והקדש ע"ג קדקש כיון דלרבנן הן מלרבנן עליו דין ממון כדין הדיוט ודין גבוה וכיבא דבדאו ע"ג אסיחון והקדש עכ"ק יש לרבות הפודה וכל מיסורין מוכה בו . דומה לזה בעבד כ' הראשונים גיטין דף ל"ח סוגיא דעבד שבשבח דרבוה עליו איסור ומתון ס"ש מע"ש והקדש דמ"ל שייך להדיוט ומ"ל שייך להקדש ורבוה עליו איסור בהקדש למעילה ומע"ש לאכלן בירושלים וכיון שנפלה ע"ג אסיחון יצא מכבל ממון ואחרי דרבנאי עליו מע"ש משלמין ממון תרומה . וזה"ק : ובר עקיבא במלחמה דא אמינא מלחה בהאכלה בדברי התוס' ז"ל דהגם בשם' ברכות דף מ"ז מע"ש שבדאו ע"ג אסיחון כו' הקדש שחילון עכ"ק הוי ק"ל דהו"ל מע"ש שבדאו ע"ג מעות הניתן בבית המרחץ והקדש ע"ג שער דאחי' ר' דוסא וד' ישמעאל מודים בפ' הזהב דף מ"ז ע"ב דלא מועיל הקדש שחילון ע"ג שער דאילו לאלן דדיבים בל התורה ברבוי ומיעוט דלאי' בגזיר ובכמה דוכתי ובברכות דף ל"ח ע"א פודין בכור ובהקדש בעבדים וקרקעות חוץ מבעורות . ונראה ליישב דלכאורה הלשון שנפדו ולא נפדו בלבהן גרוע ביותר דאי לא מהני פדיון ע"ג אסיחון בחע"ש והקדש עכ"ק לענין מאי פדיון [בוב מלאתי קו' הרלאמה בהוס' שבת דף קכ"ח ותירוצם קשה דבכר דחוס דלא כר' דוסא בחע"ש רפ"ח מ"כ]. ויש לפסיר עפ"ד הרי"ש ועי' דבכי' בלוחן ובל דוולאי פדאו ע"ג מעות הניתן בבית המרחץ והקדש בבעורות בוודאי אין שם פדיון עליו ומ"ש לא מהני אפילו לענין תרומה לאכמים לריות מיקרי הבלימין ועיש בחוקר בעבדים . ולפ"ז יש להמתיק בגמ' מע"ש בשפדו דהיינו לענין לאכל ממנו הרומה מיקרי פדיון . ולא נפדו הבלבהן לענין אכילה הון לרומה ובאר עניינים בחע"ש . הקדש שחילון ע"ק מיקרי שנפדו לענין לבלם ממנו תרומה ולא נפדו בבלבהן לענין שיהיו חולין ומ"ש לא נקט שחילון ע"ג מעות הניתן בבית המרחץ או הקדש ע"ג שער דבנו ל"ש לשון שנפדו שאין שם פדיון עליו ולפמ"ש ח"ש בכ"מ דף כ"ד ע"ב בעי רחמנא הכי אמרו מע"ש שבדאו ע"ג אסיחון כו' היכן אמרו הא פלוגתא הוא ולמ"ש סתם מבנה דאין פודין עכ"ק דדרשין כלל ופרט ולא דבוי ומיעוט : ו ורע"א בן ממין על מינו . ועי' פ"ב : פ"ז ב וחכ"א וכו' ואינן מבלמות את בחומס . כ"ב שמעתי שלא בקיבל בה חכים קידושין בהיותה שוכר בחפי' לאמה : ג האוכל תרומת ח"ל . כ"ב עי' עולה רפ"ב ובהוס' יבמות ק"ב : פ"ח א בכרע"ב ד"ה ור"י פוטר בגמ' מוקי לה כו' בע"פ מפני שמוטו בטול . כ"ב הביאכי מבכל אחד הא לחוס הוא כמו דאמרינן בשבועות דף י"ח ע"א בגמלא על עד שלו אלא בשבת ובסה . ושוב ראיתי בירושלמי שפי' דבשלו בכרכות ל"ד וכן סבית בשבת אליבו דבינו הגאון מוולוגא ל"ע רק בכי' בירושלמי . ולפ"ז לאחי דקי"ל בהוריות פ"א דף ב' ע"ב יחיד שעשה בכרעות ב"ד חייב ולא קי"ל בכי' יהודה ל"ל הגמרא חזיל לחלכה דקי"ל יחיד שעשה בכרעות ב"ד חייב . ע"כ מוקמינן בע"פ דזמנו בטול ומשום עשה בדבר מלוה אבל ר' יהושע אפשר ס"ל דפטור ושוב ראיתי בכ"מ פ"י מהל' הרומות ס"ל י"ב מבמע מיני' דבאחר יומת הבנה פטור מחומס דאתום הוא ובערב פסח אפי' מקרן פטור דטוטה בדבר מלוה הו"ל לאיתו ל"ש זר וע"כ בוודאי אתום הוא דלא בקיבל בירושלמי דאתן הא קי"ל יחיד שעשה בכרעות ב"ד חייב. ובטעם בירושלמי דיחיד שעשה בכרעות ב"ד פטור גמי ל"ל דפטור מחומס וחייב בקרן ועי' יבמות פ' אחשה שאלן דף ל"ב ע"ב דר"מ ס"ל יחיד שעשאה בכרעות ב"ד פטור וע"כ צריך לחלק בהא דתרומות דהו"ל לחקור אם בעלה מי וכן הבעל צריך לחקור ולא הוי לא אונס ולא בעשה בכרעות אבל בשבועות דף י"ח ע"א שלא בשבת ופסחים לא מיבעי' דהוי עשה בכרעות דאתום הוא

הוא מדפריך בפסיקתא מה הו"ל למיבעי ועי' יבמות דף ל"ד ע"ב (פ"ה הא דאמרו אלן בריבות בבמקום ג"ה) . ונראה לא שייך הו"ל לאמרוהי דעד מתי תמתין . וכן יש לחלק בין כולד מתחד ובין קרבן . וע' תוס' גיטין דף י"ב ע"ב ד"ה שביק לי' משמע דעבד שלא בדת דבריה לאיתוסר לאכול בתרומה אמת מכבו דבו אל"ב מ"ע דר' יהושע דפוסר הא לא אתוס הוא ולא בכרשות הוא וה"כ בע"פ דומה בטול ועי' סס"ב דבהוצות (לר"י דס"ל חולקין תרומה לעבד בסאין רבו עמו . ולישנא אמת מכבו . והנה עם האמור דר"ה מהייב כאן ולא הוי אתוס ולא בשוטה בכרשות וכ"ש מטון לי' אתוס לו עשה בכרשות לחילולמי וכ"מ ל"ל שהמו ומלא טרפה בפסחים דף ע"ח ע"ב הא"ל אתוס לו עשה בכרשות והא דפריך הסס מ"ע דר"ל הייבו ר"ל לבעיבו הבא דאינו פוטר בר"ב מעשה אתוס לו עשה בכרשות . ולהבנה מילתא לעי' בטו"ת פנים מלירות ח"ב סי' מ"ל וח"ב סי' י"ט בחחד בחלבל בשר ומלא מרפה שבראה פנים דא"ל בפרה ובבית דאיה בחלבה דפסחי' פ' אלו דברי' דף ע"ח ע"ב בחבו ומלא טרפה פטור . הן אמת דאיכא לאלבוני בין פטור מחטאת ובין פטור מהסרוד ומיטו' בתשובה בעלמא ועי' תוס יאיר . ועי' ביאר דף כ"ד ד"ה לוקח אבעא קמ"ל . והנה מבבר הקשיתי דבא התוס' בפסחים ע"ג ע"ח ד"ה שחבו הטלו דהטעם מבוס טעם בדבר מלוה ובדברי ר"מ דאפילו לא עשה מלוה פטור ועי' מפרשים שם . שוב ראיתי בשו"ת המרדכי שלמה לבגאון מוורשא חיו"ד סי' ס"ו מזה : פ"ט ג רע"ב ד"ה החובבת כו' שאסור להמיתה לאכול בתרומה . כ"ב ב"מ ע"א הד"ה והדשה : תוי"ט ד"ה וחייבת כו' ומיטו מע"ש אינו מבבר . כ"ב עי' רש"ב מע"ש פ"ד מ"ו ד"ה מבך :

מעשרות פ"א א וגידולי' מן האחן

ובגולינן מן האחן בדאי' בברכות פ' כולל מבבריו דף מ' ע"ב מיטו ל"ל דאיתבאי מבל בעלי תרמס אע"ג דל"ד לדים וגם מיקרי קמה ועי' בפ"ק דפאה ובעיבוהן ר"פ בכל מעבדין ובירושלמי שם ובסלבות הגאון מוהר"ח מוויגלא מ"ב שם בזה בגמרא נקט גידולי קרקע . והעיקר בחלת (אי"ה דעת אח"ז ל"ל המחבר ז"ל לענין פועל המוזבר בב"מ פ"ז) אי אוכל עיין חוי"ש מע"ש פ"א מ"ב ד"ה אינו אי מיקרי גידולי קרקע מיטו גידולי מן האחן אינו וע' בכ"מ פ"ח מבלכות שבת ס"ה וסיה סיה ובמבדר מבנה פ"ה מהל' סה"ל ס"ל ז' : ג תוי"ט ד"ה בשיבבנו ועי' הרע"ב מ"ב פ"ק דחלה . כ"ב ועי' תוי"ט תרומות פ"ו מ"ה ד"ה ולא מן התיבה : ד רי"א לבל הוא עתן . כ"ב שרש פ"ב מ"ה : רע"ב ד"ה משיבבור ברגילים לעקור הקטניות . כ"ב עי' כ"ב פ' המוכר פירות דעדשים עוקרין ולא קולרין ויל"ע במ"ש רש"י דקטניות מקרי בעל הרמש בכ"מ דף פ"ו ע"ב בד"ה תינח ובד ה מקמי . וי"ל לפ"מ דקיי"ל בחולין ק"ו ע"א אפי' לקט קיטון אע"ג דאורמים לקטר וה"ה קטניות אע"ג דאורחי' לקבף מכ"מ פועל אוכל בו : פ"ג ג רע"ב ד"ה לנבש בגגלים לאלם העבשים הרעים כו' . כ"ב עי' פאה פ"ב מ"ב גבי המבל ובכ"מ דף פ"ט ע"א בכ"ש ד"ה המגבש פירש"י קס"ד בשוקר מבייהן שאינן יפות : ו תוי"ט ד"ה ובבתי עבי חומה . כ"ב ב"ב כ"ד ע"ב ובעוזבין כ"ד [ל"ל כ"ב ע"ב כ"ד ע"ב] ומבכ"ב פ"ב ופ"ד מהל' מעבר :

מע"ש פ"א א ברע"ב ד"ה אבל

נוהגים כו' כגון שמזמינו לאכול עמו כו' . כ"ב משמע דרשאי לזמינו אלו יש לבבר ע"ש דברי הר"ן נדרים דף כ"ד ע"ב ד"ה מבוס דאל"ל כלבה אבל ע"ש דבריו ומיתא בזה מ"ש בר"ש שבשם אחלבו . ולא שייך לומר על מיתא ניה לאיתם לעבוד מלוה בבמוגיה : תוי"ט שם ד"ה כתבת אבס כו' אבל לאחת לו ממש לדברי התומר כו' כ"ב אין זה פלוגתא דבמ"ר דף ט"ז ע"א אבל אמר מתנה בבבר כו' ע"ש ועי' טורי אבן מגילה כ"ו ע"ב ועי' כ"ב דף ק"ו גבי ומתנתו מתנה אפילו למ"ד מתנה אינה בבבר הכא . ועי' בחו"ת מקוה שמואל סימן ע"ז : ב אין מחלקין מע"ש על אחסיון . כ"ב ל"ל ניחא בחוויא בחלקי . והא דבתיב וכתב הכסף הייבו פחות מחוויא דקי"ל בע"ש שיכול לאכל בש"פ על מעבר שוה מנה דלא יסיה בח מעבר עדיף מהקדש דמתחלל על שוה כסף לא מיבעי' למ"ד ממון הדיוט הוא אלא אפי' למ"ד ממון גבוה הוא קיל מהקדש וכדכ' הסי"ר פ"ה . וכה"ג אמרינן בבכורות דף י"ח ע"א דלא אפי' חיטה ר"י לא יסיה המור מן ההקדש ולא אמרה תורה בשם לבתמיר עליו אלא לאכל עליו . ולא ידעתי לתלק : שם אין מחלקין זבו' ל"ע הקונה מע"ש בחסיון לו בטעות הניתנות בבית המרחץ ולא מבר אעפ"כ לענין קונה שוה בסף בכסף שהרי איתא לקמן פ"ד מ"ו משך ממנו מעבר בסלע אלמא אפי' למ"ד מע"ש ממון גבוה אם חלק הדיוט שבו נקנית במשיכה וה"ה קונה בחסיון כדי דלא בתחלל מ"מ יצא מרשות תבירו בחסיון מיהו אם כוון לחללו בכך ר"ל מיבו דלא חייל החיולל לא חייל הקנין והתם לי כוון לחללו במשיכה ר"ל מיבו דלא חייל במשיכה לחללו ה"ה לענין קנין וה"ה קדשים קלים לריבא דאמר ממון בעלים הוא ואיתא במשיכה לפיס שבשה דמשעתה בפסחים (והלל"ח לא מפרש הכי בשבת הרמב"ם ז"ל אפי' לריבא"ג) . יש לעיין משך הימנו בטלם ועמד בפחים לו תוספת אי שייך כל הדיעים שפ"ד דמע"ש דהקדשו ומע"ש של חבירו יש בו חלק גבוה וחלק הבירו וחלק איסור בני חיל לכל הלבותיו וחלק חבירו יקנה קנין . דוגמת לדבר בעבד בע' הבולה ובזה יש להסתפק ג"כ בקנה קדשים קלים בעבדים ובעורות וקרקעות ואח"כ מתלבן והבר"ל . ול"ע בעת : ז ברע"ב ד"ה לא יעשה שמא יבבה עליותיו . כ"ב לבאוהב ים ניתן שלבם עעמים בתבם שמא יבבה תדא מבוס בל אחבר עי' רש"י מבחות דף ק' ע"ב ד"ה שמא יבבה . אי עשה ונאח שמה בדאי' בפ"ק דף ד"ה ועי' תוי"ט תמורה רפ"ג . מנין מבוס תקלה דאע"ג דפלוגתא הוא בספ"ק דסבחים ובאחר חוכחא אי חייבין לתקלה ע' תוס' יומא ס"ו ע"א . הא בתבו תוס' שבם דף י"ז ע"ב ד"ה דלמא מבבו ליה גבי' ואחו ביה לידי תקלה ואפי' בע"ש דרבנן או בזמה"ז חייבין בע"ש בפ"ב ע"ב ד"ה דלמא מבבו ליה גבי' ק"ו גבי תבורות דבוזמן אחוך וודאי חייבין לתקלה . אלבינה ל"ל לפ"ש בס המעות דף ע"ע בע"ר לבר"מ דאכילת מע"ש בירושלים מעות עשה ועי' כ"ם מבלת אסחר' וכ' אבבוהה מאחר מעות עשה זו . ובאמת המעיין בר"מ"ן שם היה נראה דדוקא לר"מ מ"ש מחון גבוה הוא דמ"ע לאכול מע"ש בירושלים ולפיכן מקדשים אבל לר"מ ממון הדיוט הוא ודאי אין מלוה לאכלו ובזה הוא הכ"ל [בתבנו לעיל] מעבר ממון הדיוט הוא . מיהו מוכך אני בסבלת זו דאפי' לר"מ מעבר ממון גבוה הוא חולין הוא לגבי קדשים וכדאי' לבהיה בתמורה דף כ"א ע"ב . ועי' רש"ב פ"ב מ"ד דמע"ש דבמרחץ דאין פודין מע"ש לאחילו לבלבים אי ממון גבוה הוא ועי' בתוי"ט פ"ד מ"ו . ולמעשם הקלה ל"ל אע"פ בבתב הרמב"ם דקודם שבבבו לירושלים אין בו משום לא מ"ש עשה אוכלא ותז"ל גזרו בעשה בכ"ש הוס' מנחות דף ס"ח ע"א ד"ה והא בתיב ועי' בדף כ' בהוס' רש"ב ע"ב ד"ה האיר ועי' מב"ב תמורה רפ"ג מיהו אם לא בשים ניתבייהו בבל תאחר מיובב קו' הוי"ש ובמרבבת המשנה כ' דהוא דרבנן . ויש לעיין בוכחה לבר"מ"ן דאכילת מע"ש מ"ע דלא בתבלת אסחר דהא בספרי וכ"ה בתדרש פ' בשלח ריש"ג ובשא אומר מיין ובבר לפי שאה"כ ואכלת לפני ה' אלהיך מעבר דגבר תירוש ויצהיר יכול אף הבזיר בבשמע ומה אמי מקיים כו' מון מיין מלוה כו' ע"ש משמע דאכילת תירוש מע"ש מלוה . ול"ע על בר"מ"ן גופי' לבעיין דמסתבדים מבמע דלאו דווקא מבאר קדשי' ולפיבן כ"ש מוחלבת שהרי ריש"ג משמע בפסחים דף ל' ע"א מעבר ממון הדיוט הוא . ועי' בירושלמי ר"פ יום הבפורים ועי' דברים י"ב פ"ו ובפרש"י מעבדותיכם מעבר בחמה ומע"ש . מזה יש ללמוד דאכילת תרומה מ"ע דבתיב ותרומת ידכם ובכורים ליקרי תרומה וה"ה תרומה ליקרי בכורים ועי' תוס' מנחות דף ט"ו ד"ה לחם אלא כן הוא ועי' מש"ל פ"ז מהל' ממרים הל' ב' בכ' דאכילת בעלים הוי מלוה אבל לאחרים אין בו מלוה ומהרמב"ם לא משמע כן ועי' רש"ב ר"מ ק"ל ע"א ובכרע"ב בבא ר' שמא יבבה עליותיו ויתבטל מלעות לגבל . ומעבה דל"ע דאמר אי עביתי לה ר"ג ולר"י לא בבפן דגבי זבב ז"ל בעשה שבבמ"ק היה א"ל לאחר המרבן היה ולו קודם אבור לאחר"ב מבי אחור בבבוהר בס"ה דאפי' בתבטל טעם הגזירה לא בעיל הגזירה ובכי מובבת בפסחים דף ק"ח ע"א . גבי ר"ש דיחיב בתעניתא בע"פ. יבה דתבן בר"ש דבקלים מגרפין בקלים בדלבבות מפני מבוי הדרך ל"ל בר"ש גמי אחיה (הדע דר"ע לא מייתי דאיה מבשעיה יבאל) ואין מוכך לומר דלבבות שאי אבוה לבן שה פני פלעים לו בלע ומחבה בהבינה רע"ב ותוי"ט מ"ד אלא ל"ל ניבור שאני ואפי' ליחיד מוחר לגרף בקלים דלבבות ובבבה יש לחלק ואין לבתריך . ואין לבקשות לעיבמה קמא בבי"מ דף מ"א ע"ש ע"ש דלבבי"ש דבבא פירי אפי' לגבי' דנפשי' היאך אמרינן שם בבקלים פ"ד מ"א בבשעה הראל מן בבולם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

סיו שקלים דכסוטת ופי' רע"ב חלי דרכון ומשמע דחלי דרכון של זהב היה דרכון והרי שקלים בעי כסף מוכה כדל' בקרבן עדה ריש שקלים בירושלמי יש"ם דלא אמריגן שוה כסף לכסף בשקלים ועיין בתורת כ"א ע"א ברש"י שם ל"ב היאך שקלו דרכון של זהב דפיני הוא ובשקלים כסף בעי. ולולי ל"ל חלי דרכון לאו מן זהב רק סלע. ה' יאיר ניחי בתורתו ויגלי מפלאות וילמדו נפלאות אמן. ומפה בתוב' כ"מ מ"ם ע"א ד"ה בכל אחר תמה. לעיתי לחומרת דיינלאין בפרוים בחלות מעת בחילות מוכנע הוצאה בהוצאה הבא לא עדיף דברי קבלה מדברי תורה ובמע"ש כתיב פירי מעירי וג"ק ופורע מעות בירוכלים כיון דיכול לקנות בו פירי מפירי וג"ק כ"ם בחלות מעת ומיכו ל"ל דהתם קפדינן בשלת מנה הרחוי לאיכלה דרך חיבה וריעות. ונדולה מזו מוכר הפרמ"ג ד"ח"ש בעוהן עצמו רק עם בלומו דרך פרסום. וכן בסנהדרין ס"ם נגמר הדין דף מ"ח ע"ח כ' הוס' ד"ה מוחר דמעות דחזי לקנות כל מילי עדיף מטווי לאריגה. ומיכו קשה בקידושין דף י"ז ע"ח גבי הענקה כספא ומי עבד בכסא עיקרא המ"ל דכסיפא כיון דחזי לקנות בהו אלן גוזרן ויקר קרינן אחר יברכך כמו הכא דחביב לכסיפא דפירי דאיכלי וג"ק ובנדונה מזה כ' תוס' מיר דף כ"ו ע"ב ד"ה אלא מעתה ולא שוטות ול"ל אפי' נטיעת הלבה בהדיא מעות. בהמה בעלת מום בכלל וכו' (ה"ה תפסתי אחר מאמר זה בהוס' הנ"ל ולא מצאתי כ"א בתוס' הנדפס אח"ה ד"ה וכ"ת ובאמצע הבריתם הקרוביים) ולא"כ מעות דחזי לפירות הוי בכלל פירות ובמס' ב"ב דף פ"ח ע"ח ומאי על האדמה אחר נתם לי דיהבית לי זוזא וזבנית מיניה וכן בפסחים דף ל"ב ע"ח גבי ונתן לכהן את הקודש לא מהני מעות ולריך דווקא ליהן פירות לכהן:

ח הפורט סלע מעות מע"ם. ל"ב עי' בתמרים בפי' המשניות שבראה מדברי הרמב"ם סלע על מעות ומאי מעות ממון בב' וי"ל ב"ש מתירין לחתליף כל הסלע במעות בל מחוצה אע"פ שאינו מוציא לוחן כולן בב"ח וה מון לירושלים עכ"ל והוא נגד גמ' דב"מ דף מ"ם ע"ח. ועיין בתמ"ם בהלכותיו פ"ד ה"ד ממע"ם וכ"מ שם וע"ש: **פ"ב ט בין** בעומת בחמ"ע. ל"ב עי' שקלים פ"ם מ"ז בתוי"ט:

יא רע"ב ד"ה רש"א כו' ור"ם סבר פודין לת הקדשים. עי' תוס' בסחים דף כ"ט ע"ח:

פ"ד ד ארם אומר לנבו. ל"ב עי' עירוכין פ"ח מ"ו: שם ולשפחתו בבנעניים ים לעי' אמאי לא תני מני אחאה שבראם סבר קרוב לו סקל כמו בב"מ י"ב ע"ב במבנה. (בסם נכד המח' א"ר ברה"מ בב"ל ז"ל). (ה"ה והאחת בלא שייך לבעדים עם אחאו שבראם ובפרנו לחם בל' החוי"ט בסם הירושלמי דמס"ם רבלי לבעדים בבחיב ביה בבכה ואין דרך הבעולם לברוח מובת אחאו שבראם): **ה** היה עומד בגורן. ל"ב עי' קידושין דף ל"ד ע"ב ובשיטה מקובלת ב"מ מ"ם ע"ב ל"מ דמון גבוה הוא לאינו בלא בחתנה ופביע ד"ה ל"ל לבקדישו וכ"מ בתמ"ם פ"ו מהל' מעבר הי"ם. מיהו קשה ממ"ם הרמב"ם ז"ל בס ספ"ב הל' כ"ם המקדים מע"ם לבדק הבית ה"ז מודה לוחו וכו' ודוחק לחוקמי בעבל אך יש לעיין בתמורה דף ל"ב ע"ח: שם היה עומד בגורן כו'. בסם תבואות שור בחי' על מס' פסחים דף כ"ח נראה דמדברימין במע"ם היינו במעבר בזמה"ז דהעתמה דאוריתא לא שרי ובבר בסיג עליו בס' מקור חיים הל' בסח המ"ח בשוב טעם ולפעמ"ד לבר עוד לחמי' במע"ם דאוריתא מערימין מהא דאי' במע"ם פ"ד מ"ג בעבה"ל אומר בסלע ואחד מ' בסלע ואיכר לת בה סלע ואיכר מודם מפני שהוא מוסיף של הקרן וכ' הרע"ב ובתי"ט בשם הירושלמי דחוסבת דקרן עדיף מפני סיכול לבעדים על בחומם [ונתמה י"ל לי מהני הערמה בבבבר אחר בעה"ב בסלע דאינו יכול לחזור בו ול"ע בעת] הרי דמהני הערמה בדאוריתא. ותמיהני דלשתמיטו מיהה בהתבולות שור והמקור חיים ירושלמי הובא בחי"ט פ"ד מ"ד מערימין על מע"ם בירושלים לחה מערימין מפני שבחוב בו ברבה. וכ"מ לי מערימין בנעבד רבני נסי דקדם הילולים דרשון לחלי' ובבר אכלי' לו ולשון קודם ממעבר מ"מ לבא לא אתלמדה ג"ז למימר דהוי בלילו בחוב ברבה בנעבד רבני. גם ל"מ לי מערימין בהקדישות שא"ל בלו שבייב בעליהן בפדיון ואולי דוודאי הערמה מוהר בבל ענין אלא דקיל לירושלמי בשין מה שמלינו בבבורות דף ג' ע"ב. דבלו מיהן דר' מני בר רחל דלפקע לבו מבבורה ה"ג דמפקיע מחומש וכן בפ' בתבלת דף ע"ח. דבעינן דיתחת שבני לעשה בגבי דבלין ופלגי המלאכי מלאכי הקדש אין בלחם לעשות עבדקא לבפער ובשובת דמלאכי מבשות הל"ל ושובדת דבר מרי בר רחל דף ג' בבבורות הל"ל. ויש לעיין בריבית לחמלי אין מערימין הא בחיב ביה מני ברבה בפ' כי הנא ולבשר ברבה דחסם קלי על בלוה אם לא יתן ריבית יברבבו הס"ר ועיד ים לחלק. ים לראות בערבין דף כ"ג ע"ח ה"מ דל"ש לי' לבו דרב הוא דאין לחם שאם קנינא על הקדם אבל בחתני' דבעמה דקשבעת דהא בחקדם ובעבר בחמבבים הבעמה מוחר בבא פליגי ר"ח ור' יהושע: שם **לחבירו**. ל"ב עי' פרש"י ב"מ מ"ב ד"ה אומר לקבירו ובנדה דף ע' נקיע בחבר בל בבסיו לבעיה ולריך יבוא אחלי נקיע הבעיוים הלון. ועי' ר"ח ה"ח סי' וה"ר ובמבבלות זהב ובתוס' בתובות ר"ם בחדיר דף ע' ע"ב. ובדאוריתא בעי בפקר לו בעיה בחבלת דף ע"ח. דבעינן דיתחת שבני לעשה בגבי דבלין ופלגי המלאכי מלאכי הקדש אין בלחם לעשות עבדקא לבפער ובשובת דמלאכי בחבלת הל"ל ושובדת דבר מרי בר רחל דף ג' בבבורות הל"ל. ויש לעיין בריבית לחמלי אין מערימין הא בחיב ביה מני

פרק א מ"א אות ג שאינן כן י"ב חיוס ח' אז כת י"ב וחוס ח' ע"ב. ג"ל כת י"ח וחוס ח'. וע"ו רמב"ן פי"ח ה"ב מבדרים שמתם על הרמב"ם שפסק דלאחר זמן כן י"ב וחוס אחד וכת י"ג וחוס אחד אעפ"י שלא הביאו ב' שערות ל"ש בדיקה. דהוא נגד גמרא ערוכה בנדה דמ"ז ח' דמוכח להדיא דכל שלא הביא ב' שערות קטן הוא והרבה נבדקין. ועיי"ש בתיבוה"ר לרמב"ם כתב דיליף לה הרמב"ם דסרי כל עיקר טעם של נדר בת י"ב קיים הוא דאז מסתמא וודאי ידעה לשם מי נדרה ואינה נאמנת באינה יודעת וה"ב הוה בקבוה בת י"ח בידעה לשם מי נדרה דנדרים קיימין אע"ג דלא הביאה ב' שערות דודאי דוקא לומר דע"י ביאת ב' שערות מחייבה שתדע לשם מי נדרה. עכלה"ם. ואני אבוא להוסיף על דברי קדשו עוד דלפ הבאת ב' שערות דבינו יצרה לומר מכ"מ עדיין אנו מריכין לומדעי בענין פתיחה שבעיר רמב"ן מסגמרא נדה עומה דמוכח לכאורה בהיפך. דהרי בגמרא שם אמרינן לאחר זמן סיכי דמי אי דלא אייחי ב' שערות קטן הוא אלא לא אייחי ב"ש. ולכן נ"ל לתרץ ד"ל דהמשנה דאמרה דלאחר זמן אע"פ שאמרו אין אנו יודעין לשם מי נדרה נדרן ודאי בכל אופן מיירי וגם לענין שונשין. דהיינו כלי ב' שערות לענין קיום הנדר בלבד גם מיירי בהביאה ב' שערות ולענין עונשין. ולפ"ז שפיר דייקה הגמרא מהא דאמרה המשנה דלאחר זמן נדרן נדר. דודאי בכל אופן מיירי וגם לענין עונשין וכהביאו ב' שערות ועכשיו דלאחר זמן הוא דיש להן עונשין בהביאו ב' שערות. הא תוך זמן הוא כלפי זמן ואפי' בהביאו ב' שערות ליכא עונש. דליכא למימר דלהכי נקטה המשנה דלאחר זמן דוקא נדרן נדר לענין שאין נדריהן נבדקין ואפי' אמרו אין אנו יודעין נדרן קיים. הא לענין עונשין גם תוך זמן כלאחר זמן. דבהביאו ב"ש ויודעין לשם מי נדרו נענשין. זה ה"ל לומר דהרי תוך זמן צריך לבדוק בכל נדר ונדר וכרמב"ם פי"א הי"ב. וא"כ בכל פעם כשבאה לעשות אותה מחמת הנדר שעברו עליה תחלה העדלת פיהם שיאמרו יודעין אנו ואיך אדם נענש על העדלת פיו דאין אדם מבוש עצמו רבש. ועוד אחר רבשיטון אלוי' כתיב פרט לאמרים לה עצמו [וכב"ק דע"ה] ואת ליכא למימר א"כ מה צריך רב המונה לחכיה מהמשנה הו"ל לחכיה בלא זה דתוך זמנו כלפני זמנו ואין נענשין בעברו על הנדר ואפי' הביאו ב' שערות דעונש תוך זמנו ליכא משכחת לה וכמו שהקבנו. די"ל דבלא המשנה עדיין יל דסעדלתן זו אינו אלא גלוי מלתא בעלמא דבאמתנו מדברים עמהם ומבינים אמתנו מבין בגלגול הדברים דיודעין לשם מי נדרו נענשין וכשין הבדיקה שבודקין לפשוט בלבור וזקנו ואגוז ובטלו לו בבדיקה מי שבמתתן לענין בתנת הבע [גישין דס"ו ואה"ע קכ"ו] ובגלוי מלתא י"ל דבמו דקרוב ובבד ובפתה וקטן דבסאלים לעדות אפ"ה נאמנין [וכתובות דכ"ח ח' ואה"ע סי' קס"ע ס"ח] ס"ב נאמן ג"כ אדם בגלוי מלתא נגד עצמו. לבסי עפי דייק רב המונה מהמשנה דאמרה לאחר זמן אפי' אם אמרו אין אנו יודעין אינם נאמנין ונדרן קיים. ע"כ בתוך הזמן כשאומרין כן אין נדרן קיים ואפי' אנו מכירין יודעין. והכל תלוי מעדות סיהם ולא הוי גלוי מלתא כי אם עדות ממש ואיך אדם נענש על עדות פיו. ואפי' אם תבלה לבסיב על זה. הבא דאין אדם נענש על העדלת פיו היינו רק לענין גוף המעשה כגון שבעיר על עצמו שעבר עבירה לא אין שונשין אותו על הנדר. אבל בים עדים על גוף המעשה והעדלתו הוא רק בענין אחר הנוגע במעשה של העבירה כאמן ונענש ובדאמרינן בקידושין [דס"ד ח'] דאמרן האב לומר בני זה בן י"ב שנה ויום א' וכו' אבל לא לאכות ולעונשין [להחזיק שבעותיהן בחזקת סימן לקלאת ולענש] וא"כ הכא אמי כיון דידעינן דעבר על נדר בלא הגדת פיו הו נאמן על עצמו בענין אחר לומר שהוא מופלא ויודע לשם מי עודדין. מ"מ יש לפניו עוד דרך אחר להסדיק דבינו הרמב"ם ד"ל דדייק עוד מהגמרא דנדה דאמרינן שם ושוד מוחיב ר"א אים כי יפלא לנדור וכו' מוכחת דר"ח בא לפשוט גם הביבעיא דאם תוך זמן כלפני זמן דמי אי לא ופשוט ליה מקרא דתוך הזכן כלפני זמן דמי. אלמא דבגמרא לא הסתפקה כמה דאמר רב המונה לפשוט ממתני' דיש להביא על דברי המשנה נאמת לא מיירי בענינן. אלא לענין קיום הנדר בלבד ובלי בדיקה ואפי' לא הביאו ב' שערות הוי נדרן נדר לאחר זמן וא"כ שפיר שפק הרמב"ם דאחר זמן לא הביאו ב' שערות א"ל בדיקה:

מ"ו בנוטו אות ד הבלה רבינו זלק"ל דברי הרמב"ם בל"ע דבתם לבר' מבינות דמ"ח ודמ"י ולא כתב דהמ"ח מיירי רק בנאבד הראשונה וכולהו לומר דאמר הרמב"ם ס"ל בתירוץ האחר דהיולמי דהוא ג"כ בדברי ע"ר זלק"ל בטה דקבה ממ"ד דאמרי' אינה תרומה ותירץ דבתם בתרומת דגן תירוש ויצהר מייירי דהוא דאמרייתא משא"כ בבה בתרומה דרבנן ולכבי הי תרומה בדיעבד. א"כ אותו התירוץ בעצמו אבל לחדן ג"כ על הקשיא ממ"ח דלבבי שם אמרי' תרומה ויחזור ויתרום דהוי תרומה דאו' ואו לא מרבינן לאוקמי בנאבדה הראשונה. ולא קשה א"כ מהגי מבינות אהדדי. דהיינו מ"ד אמ"ח דבתירוץ בדאו' מיירי ואפ"ה אמרינן במ"ד דלא הוי תרומה כלל ובמ"ח אמרי' דהוי תרומה ויחזור ויתרום. דעל זה י"ל. דבעלמא בא"ד דהוי לא בגמרה מלאכתו לגמרי לבבי אמרינן שם דלא הוי תרומה כלל משא"כ במ"ח דהוי בגמרה מלאכתו קצת לבבי אמרי' דהוי תרומה אלא דיחזור ויתרום. וכל זה בתרומת דגן תירוש ויצהר. משא"כ במ"י דבתרומה דרבנן מייירי אמרינן דהוי תרומה. ול"ל אין יכול הרמב"ם לפרש המשנה בכגון היולמי. זה אינו דבינו דבשיטה רוצה לתפס בין תרומה דאו' לדרבנן הוא בשיטת חזקיה בירושלמי נגד רבי יוחנן הלכה כחזקיה דהוא רבו דרבי יוחנן וכהא"ם הולין פ"ג כו' י"ז ורי"ף ע"ח ד' שמ"ב ב' [דשם ווגבאלן] ורבי' בטאה"ם כו' על בבא ר"ף בבי ע"מ שאני סוגה. ולפ"ז שפיר בהם הרמב"ם בפ"ע בשמן על אחרים הראשון וכו' תרומה ויתרום ולא כ' דמיירי בנאבדה הראשונה משא"כ בה"ל דהוא דין דמ"י כאן ב' דתרומתו תרומה דבתרומה דרבנן מייירי ולא קבה לומר לא ב' הרמב"ם לבדיה בה"ד דבתרומה דרבנן מייירי. די"ל דזה ממילא מוכח מהמ"ח וי"ט דשם פירש לנו להבדיל דבתרומת דגן תירוש ויצהר דהוא

דאוריתא יחזור ויתרום וע"כ קיבר הרמב"ם בה"ד ואחה לשון המשנה ממש כדרכו הטוב תמיד לשמור תמיד ליכא דאפשר לשון המשנה בלי שום הוספה ומגו:

הלכתא גבירתא מ"ט ועדיין לא נכנסו ע"כ. דעת ע"ר כדעת הגאון רב"ח עי' בספרו:

פרק ב מ"ז אות לב ד"ה שאינן שמנים כ"כ וכו' ובעמה מדהו"ל מיהפה אמתקיים ע"כ ונ"ל דמתני' ר"ו היא וכירושלמי אי דמתני' מייירי בשיכה בהן עי' הילכתא גבירתא:

פרק ג מ"א אות ו ד"ה והא ל"ק וכו' תירן בירושלמי דקישות מרה ואבטיח מרות שפק אוכל ניטרו וכו' ועי' ברמב"ם תרומות פ"ה הכ"ב דכתב בתמת הפורם הבוים של יין על היין ומצמא תומן הם ידוע וכו' וכן הבוים קישות ומצמא מרה אבטיח ומצמא מרות. וכמך הרמב"ם אתלמוד בבלי יבמות דפ"ט א' דמרהה הלכה בן דהיכא דאתלמוד בבלי אתלמוד ירושלמי שמכיון אבבלי. וכן נראה מדבריו מרן זצוק"ל שפסק הלכה בדעת רמב"ם דהרי בהילכתא גבירתא לא הוציא אבטיח וקישות מן הכלל דיין ומצמא תומן. דלבאורה מירושלמי לא נאמר אלא שבקישות ומצמא מרה אפי' בידוע שהיה מברייתה כן תרומה ויחזור ויתרום לא בהבטיח ל"ל. וע"ע:

מ"ד אות בב ד"ה ר"ל וכו' וכרבי' פ"ז פי' ל"ח ב' והחזיק שוד רע"ז בכלל הזה ביו"ד סי' ל"ז סק"ח וסי' ק"ח סק"ד. וסבתתי בחיבוטי ראיה לדברי מגמרא פסחים דל"ע ח' דבהיב וסבלה. וכ' הטוס' שם והוא"ק דיעבד וכרי שם בשעת הדחק מייירי אע"ב דשעת הדחק כדיעבד. מיהא ק"ל מיומא דמ"ז ב' דמקשה הגמרא מי בבי בשאת מי מיקרי בו כל שמעמ לאישים הרי הוא בכל הקפידו מאי קישות הרי כאן שעת הדחק הוא וכדיעבד דמי וכדיעבד אם הקיבר עליהה לבעלים וכמתמות פ"ג מ"ג וליכא למימר קדשים אלמי דהרי הוכחנו מפסחים דאפי' בקדשים הדין כן ול"ע: בכוונו אות ב דא"ב פסיקא ע"כ. ול"מ ל"ל לתרץ דאמתניתין דיבולים לבפרים תרומה אף שלא הרבו אותם הבעלים בפירות ושאלה אינה לבך ולא מבאמת אמרינן דבינה לבו:

מ"ה בנוטו אות ג הרי מבנת רא"ב וכו' והרי הרי"ף בחולין דע"ח לא כ"ב ע"ב. ואני בחידושי הקביתי מרי"ף זה על מה שבתב הרי"ף בחולין דע"ח בהא דאמרות שלא נפחתו שיעו הבלבה כרבנן דאליבי על הא"ר [ועי' בה"ם שם דפסק ג"כ כרבנן וכפ"ק דבילה ס"ו פסק כהא"ר] ותבלבי דבאמת להבי הוסיף הרי"ף בשבושות שם וכ' ושוד דבוגיין בחותים. מבוס דים להבים על טעם הראשון דמבנת הא"ר קב ונקי. כיון שהוא נגד רבים. מיהו מרן בחולין שם בכ' דלהבי פסק הרי"ף בחולין כהא"ר מבוס דרבי יוחנן קלי בחותיה מבמע הבבר בע"ר זלק"ל דעיקר דעת הרי"ף דהלבה כהא"ר אפי' נגד רבים וכן מבמע מרן שבושות שם:

פרק ד מ"ב אות טו ד"ה דבהוספה וכו' ולשון מוקף ר"ל שיהיה חוץ הקיף מ"ח וסמוך עכ"ל. ולפ"ע דב' הרמ"ן בפ"ב דבלאים מ"ב דמוקף הוא קיבוב גמור יותר מבמוכות. בבר הבר אותו היה מלאתי בבל מ"ם מביאה דל"ב ב' אין מקיפין ב' הבינות. דשם ודאי לא היה קיבוב גמור וברש"י שם מקיפין מקריבין זו אבל זו. מיהו עי' רש"ו חולין ד' ז' אי' ברש"י ד"ה מן המוקף וז"ל מן המאוכר ובמוך לו בבנון אין מקיפין שתי תבינות ובמו מקפת וקירה שם לשון מקריב ומגיעין זה לזה. מזה מוכח ברמ"ן דלרש"י צריך להיות מחובר עמו ובוגע זו בזו. ועי' הו"ל בהן:

מ"ד אות יט ד"ה ופ"ר זלק"ל פירש כפירש הכ"ם בתוס' שם ובתבו דלפ"ז פיתת קלי אתרומה מבא"ב לרש"י קלי פיתת אבעיב"ב ודו"ק: **סליק**

השמטה ממסכת שביעית

פ"ז מ"ז וכן בתולם מעלין בקוב כזה בבבת פעור ע"ב. לדעתי ל"ל מעלין שאינו בקוב וכו': **באד"ד** ויש מחייבין בכל עץ ויש מחייבין רק בכל תרם ע"ב. לדעתי ל"ל ויש מחייבין רק בכל עץ דהרי לדיעה זו בהיא דעת ר"ח בכל תרם בעי בקינה. והדיעה ב' דרק בכל תרם היא דעת רש"י דכל עץ בעי בקינה וברש"י פ"ק דביצה דל"ב ב'. עי"ש בתוס'. ועי"ש בתוס' דבשם מעמת דפ"ח ח' דבתנו דמוד ר"ח ופירש דכל תרם אפי' בקינה לא מהני. וע"ע בעור דבתם בח"ח בסי' אל"ו דאסור לתלות אפי' מעלין שאינו בקוב אלמא מבוס בפק תורם בתמיר בכל הדיעות וכי"ד בסי' ר"ל בעולה דב"ב ב"א דאורייתא [בנתל"ל אע"פ דהיא הלכה למשה מסיני ובפיקא אסור בכבל תורם מ"מ כך נאמר בהפיקא מותר בקידושין דל"ש ח'] בפק להקל דרק בכל תרם אפי' אינו בקוב חייב בעולה לא בכל עץ באינו בקוב. ואח"ל רבינו בפק בתמת כרש"י ורק מבוס מומרת דבבת בתמיר בכל עץ אפי' דעץ ואינו בקוב אמאי כ' רבינו בח"מ בסי' ס"ו לענין פרוזבול דמחיות בבפיס בזה"ז ודאי דרבנן ובפס ובלבד שיהיה הבן בקוב דמבמע אפי' בתרם. ולמה לא בקיל בתרם בדעת רש"י דאפי' אינו בקוב עליו פרוזבול. ובבע"ע מהר מזה דבח"ח לענין בבת כ' להדיא אפי' אינו בקוב בין דעץ בין דתרם. וביר"ד לענין עולה חייב אפי' אינו בקוב מבמע ג"כ בין דעץ ובין דתרם ובח"מ לענין פרוזבול ג"כ כ' בתם דבעינן בקוב מבמע בין דעץ ובין בתרם: **שם** מ"ח בפק דרבנן ובקולא ע"ב. רק לבבים בעלמא בקב רבינו בעבם הכל מאחר שבבר נזר אומר רבינו הרמ"ח בח"מ שאין לדקדק אחר הבשבקים המחיבים בדין שמיטה בזה"ז. ועי"ב בבל ליקח לבביה גם בעבם תלוש ובבגהדרין ד' י"ח ח' דלקח שאין מעבדין הבנה בבנינ גחלות ועלאים. אפ"ה עושין אותן בפר וסיף להיחר. ובתמת על הבעבם דרבינו בתפלת יש להביב דהרי בחיתתן הראשונה אחי' בראשון דרבנן בפיקא לחומרא ובבינוזבין דל"ע ח'. בס"ד יו"ד הלכות ס"ם אות כ' ובלאן מיתתן לאומרא דבנה אתה בוודאי יש בה דין שמעה: **סליק**

גליון מהרא"ל להגאון ר' אברהם יונה ז"ל יעווינין מהוראדנא (בעהמ"ח נמוקי מהרא"ל וכו').

תרומות פ"ג א בחיי"ם ד"ה ונמצא כו' דבלא"ה ח"ח כו'. נ"ב ודבריו מבומגמין קלת וכוונתו נראה דהו"ל לישראל הרוצה ליתן לכהן לעשות מן קישות זה שמוכנים לו לעשות אם אינו מרה בשבת הפרשה. ועי' בתו"ה: שם מ"ד שהם מעמתין אם הגה כו'. נ"ב מזה יש להבין הלוה לדברי התה"ד זל מובא ברמ"ל יוד סו"ם (בב"ח) בבהקלקל העיסה בעוד שהבא בעלה בבית כו' יכולה המבבתת לעבול בלא רשותה (ועי"ש בביאורי הגר"א ז"ל) ממהני' דבלן דתנן תון שהן מעמתין כו' בלא מדעת בעבי"ב והיה ס"ב ודו"ק:

מעשרות פ"ג ז הצריפין והבורגנין כו'. נ"ב עי' כ"ק (דף ס"ט ע"ב) תוס' ד"ה והבעוין כו' כדמבמע ממילתה דה"ק כו' ועי' הבי"ם והבי"ח ז"ל בסוגיה לבלוה יש להוכיח ממילתה יה"ק שפיר דקאמר ת"ק בבה רבנו היו מעיינין בקנוות אדמה ובל עולה בתרסים ולא קבה לומר נבי

תרומות פ"ג א בחיי"ם ד"ה ונמצא כו' דבלא"ה ח"ח כו'. נ"ב ודבריו מבומגמין קלת וכוונתו נראה דהו"ל לישראל הרוצה ליתן לכהן לעשות מן קישות זה שמוכנים לו לעשות אם אינו מרה בשבת הפרשה. ועי' בתו"ה: שם מ"ד שהם מעמתין אם הגה כו'. נ"ב מזה יש להבין הלוה לדברי התה"ד זל מובא ברמ"ל יוד סו"ם (בב"ח) בבהקלקל העיסה בעוד שהבא בעלה בבית כו' יכולה המבבתת לעבול בלא רשותה (ועי"ש בביאורי הגר"א ז"ל) ממהני' דבלן דתנן תון שהן מעמתין כו' בלא מדעת בעבי"ב והיה ס"ב ודו"ק:

מעשרות פ"ג ז הצריפין והבורגנין כו'. נ"ב עי' כ"ק (דף ס"ט ע"ב) תוס' ד"ה והבעוין כו' כדמבמע ממילתה דה"ק כו' ועי' הבי"ם והבי"ח ז"ל בסוגיה לבלוה יש להוכיח ממילתה יה"ק שפיר דקאמר ת"ק בבה רבנו היו מעיינין בקנוות אדמה ובל עולה בתרסים ולא קבה לומר נבי

מעשר שני פ"ה א כרם הבעי כו'. נ"ב עי' כ"ק (דף ס"ט ע"ב) תוס' ד"ה והבעוין כו' כדמבמע ממילתה דה"ק כו' ועי' הבי"ם והבי"ח ז"ל בסוגיה לבלוה יש להוכיח ממילתה יה"ק שפיר דקאמר ת"ק כרם הבעי היו מעיינין בקנוות אדמה ובל עולה בתרסים ולא קבה לומר נבי

ב' סימנין אם נימא דבאחר שני שבוע קמייהי הו"ל לזיזי בזיון ל' ומבתמת הרוחים יסברו שהוא עולה דהא עולה ג' שני ובבעי אינה אלא בשנה ד' ובודאי לא יטלו אלא ודאי דבשביעית קיימי ומוכח מזה דבשביעית מוהא בו ולבך בעי ב' סימנין כדי שידעו בהם הבעי ויהיה הפקר. אבל אי לא הוי רק ביון ל' לא הוי הפקר דהא יסברו שהוא עולה ולא יטלו. ובשביעית צריך להפקיר לבך בעי סימן אחר. אמנם לבאורה אפשר לדחות דבינו חייבים לתקלה א"כ גם בזה איבא לעיתים דלמא יסברו ב"א דאי הוי ידעי בודאי שהוא עולה הוי פרשי ואם יסתפקו בו אף דהוא הוי עולה לא יפרשו ולבך בעי ב' ביונין אבל ממלתיה דבבב"ב יש להוכיח כן דהא אינו קאמר בגמ' בלעיטה לבעם כו' ואי"ב אמאי לא פליג אמי בבבעי אלא דבעי ב' סימנין. ועי' בדברי מהרי"ם ז"ל שם דלפה לפרש דהתי"ח הוא רשב"ג כו' ע"ב ולפי מ"ש מיתה לישב בי' הספרים יעמים בזה דהתי"ח דמעוין הוא רשב"ג ומיניה אינה לבוכיח שפיר וגם לפי' ג' בס"ח ז"ל בובל לומר דבן הוא בוונת הגוזם, אך א"ל לאמתוק הגי' יעמים הגי' ודו"ק כי נכון הדבר:

ערלה פ"ב א וצריך להיות. נ"ב עי' שעה"מ הלכות מעשר רפ"ע ע"ש:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org